

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES.

OFFICIAL REPORT.

---

*Forty-fourth day of the First Session of the
Andhra Pradesh Legislative Assembly*

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Wednesday, the 25 th July 1962.

The House met at Half Past Eight of the Clock

(Mr. Speaker in the Chair)

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS

HOUSING SCHEMES FOR HARIJANS.

581—

* 43 Q —Sri C. D Naidu [Put by Sri Tenneti Viswanadham-Madugula] — Will hon. the Chief Minister be pleased to state

(a) the amount allotted for the housing schemes for Harijans during the year 1961-62; and

(b) whether the amount has been spent during the year ?

The Chief Minister (Sri N Sanjiva Reddy):-

(a) Rs 5.88 lakhs

(b) A sum of Rs. 5,81,771 only was spent.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం :—చిత్తూరులో హరిజన కాలనీ ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రపోజల్ వున్నదా ?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి :—అలాట్ మెంట్ అంతా తెలంగాణాకే వుంది, ఆంధ్ర జిల్లాలకు అలాట్ మెంట్స్ లేవు. ప్రస్తుత ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కంతకూ సంబంధించి వేశారు. కాని ఎలాట్ మెంట్లు జిల్లాలవారిగా కావాలంటే చదువుతాను. మైదరాబాదు 65,936, అదిలాబాద్ 65,936. ఈవిధంగా తెలంగాణాలోని

9 జిల్లాలకు మాత్రమే అలాట్ మెంట్ వున్నది. ఈ స్కీము క్రింద ఆంధ్ర జిల్లాలకు లేదు.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం :— ఈ సంవత్సరం యిటువైపు జిల్లాలకు వేస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి :— ఈ సంవత్సరం ఎంత అలాట్ మెంటు వుందో, ప్రత్యేక ప్రశ్న వేస్తే తెలిసికొని చెబుతాను.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య (బుచ్చిరెడ్డిపాలెం) :— ఈ స్కీము సెంట్రలు గవర్న మెంటుకు సంబంధించిందా, లేక స్టేటు గవర్న మెంటుకు సంబంధించిందా ? ఆంధ్ర ప్రాంతంలో 750 రూపాయలు యిస్తున్నారు తెలంగాణాలో 300 మాత్రమే యిస్తున్నట్లు చెబుతున్నారు. ఈ డిఫరెన్సు యిట్లాగే కంటిన్యూ అవుతుందా ?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి :— ఈసారి ఆంధ్రలో ఎలాట్ మెంటు లేనేలేదని చెప్పాను కాబట్టి మరొక ప్రశ్న వేస్తే యీ సంవత్సరం ఎంతవుందో చెబుతాను.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య :— ఇక్కడ 350 రు.లు యిస్తున్నారు. ఆంధ్రలో 750, 1,000 రూపాయలు కూడ యిస్తున్నారు. ఈ తేడా...

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి :— ఆంధ్రకు అలాట్ మెంటు లేదంటున్నాను. తెలంగాణాకు మాత్రమే అలాట్ మెంటువున్నది. అలాట్ మెంటు ప్రకారం యిస్తున్నారు, హెచ్చు చేయాలంటే ఆ విషయం ఆలోచిస్తాము.

శ్రీ సి. బాలిరెడ్డి (పులివెందుల) :— హరిజనోద్ధరణకు సంబంధించి హరిజనుల యిండక్సీ సం ఎక్కువ కేటాయించడానికి ఆలోచిస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి :— హరిజనోద్ధరణకు చాలా కార్యక్రమాలున్నాయి. ముందు స్థలం యిస్తే చాలు, పాకెట్ నా వేసుకుంటారు డబ్బు యిచ్చి, ఇళ్లు కట్టి చేస్తే 8 నెలల్లో వడిపోవడంకంటే స్థలానికి top priority యిస్తే మంచిదను కుంటున్నాము.

శ్రీమతి ఎ. కమలాదేవి (ఆలేరు) :— ఒక్కొక్క యింటికి ఎంత యిస్తున్నారు ?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి :— ఆ గౌరవ సభ్యులు చెప్పిన దానిని బట్టి 350 రూపాయలు యిస్తున్నారు.

శ్రీమతి ఎ. కమలాదేవి :— 750 రూపాయలిస్తున్నారు. కాని, భూమి వున్నవారికి మాత్రమే యీ డబ్బు యివ్వడం జరుగుతోంది.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి :— స్థలం వుంటేనే యిల్లు కట్టుకోడానికి వీలవుతుంది.

శ్రీమతి ఎ. కమలాదేవి :— ఇల్లు కట్టుకోడానికి భూమి అవసరమే. కాని భూమి వున్నవారికే ఒకటి, రెండు యివ్వడం జరుగుతోంది.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి :— అది కాదనుకుంటాను. అది స్పెసిఫిక్ గా వుంటే తెలుసుకుంటాను. స్థలం యిల్లు కట్టుకోడానికిగాని వ్యవసాయం భూమివున్న

వారికి యివ్వాలని తేదనుకుంటాను. అయినా, తెలుసుకొని అట్లావుంటే సరి చేయిస్తాము.

శ్రీ ఎ రామచంద్రారెడ్డి — గత సంవత్సరం 'నల్లగొండ జిల్లాకు ఎంత కేటాయించారు? అందులో ఎంత ఖర్చయింది?

శ్రీ ఎన్ సంజీవరెడ్డి — 85,933 రూపాయలు కేటాయించారు. 55,583 రూపాయలు ఖర్చుఅయింది ఈ ఒక్క జిల్లాలోనే కొద్దిగా తక్కువ ఖర్చయింది. మిగిలిన జిల్లాలలో పూర్తిగా ఖర్చుచేశారు.

శ్రీ మహమ్మద్ తహశీల్ (భద్రాచలం) — హరిజనులకు యింటిస్థలాలున్నవారికి యిళ్లు కట్టుకోడానికి డబ్బు యిచ్చారంటున్నారు. ఇంటిస్థలంకూడ లేక జాధవడేవారికి ముందు స్థలం యివ్వడానికి ప్రయారిటీ యిస్తారా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — బాలిరెడ్డిగారు వేసిన ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పాను. మొదట డబ్బు యిస్తే పాకలైనా వేసుకుంటారని చెప్పాను

HOSTEL MANAGEMENTS.

585—question No 528 (*46) 583 (*220) and 584 (*231).

*266 Q — *Sri V. Visweswara Rao [Put by Sri S. Vemayya]* — Will hon. the Chief Minister be pleased to state

(a) whether the Government propose to subsidise the hostel managements ;

(b) if so, the amount of subsidy ;

(c) whether the Government also propose to allow the Panchayat Samithi and Zilla Parishads to run the hostels, and

(d) if not, why ?

Sri N. Sanyava Reddy —

(a) They are already being subsidised.

(b) The rate of subsidy is Rs. 150 per boarder per annum.

(c & d) At present there is no such proposal with the Government to allow the Zilla Parishads and Panchayat Samithis to run subsidised hostels, as they have not approached Government with proposals to establish and run subsidised hostels.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య. — సబ్సిడైజ్డ్ హాస్టల్స్ను క్రమేపీ ప్రభుత్వ హాస్టల్స్గా మార్చాలనే పాలసీ వున్నది. దానిని ఎలాన్వ ఛేశారా? లేక అట్లాగే వుంచుతారా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — కొన్ని ప్రభుత్వ హాస్టల్స్ వున్నాయి. సబ్సిడైజ్డ్ హాస్టల్స్ కూడ కొన్ని వున్నాయి. జిల్లాపరిషత్తులు గాని, పంచాయితీ సమితులు గాని తీసుకొని నడిపితే యిచ్చేడబ్బు సక్రమంగా ఖర్చు అవుతుంది. ప్రపోజలు వుండికాని యింకా ప్రక్రియై కాలేదు. ప్రపోజలు వుండికాని యింకా నిర్ణయం తీసుకోలేదు. మొన్న డిమాండు వచ్చినప్పుడు తెలంగాణాలో ఎక్కువగా ప్రారం

Not put and not answered in the House. Hence the question and answers are included in the Proceedings at the end of the question Hour.

భించ వాసిందిగా చాలమంది సభ్యులు చెప్పారు. వాటినిగురించికూడ ఆలోచిస్తాము.

శ్రీమతి ఎ కమలాదేవి.— స్కూల్స్ తెరచి రెండుమాసాలైనా యింకా హాస్టల్స్ తెరవలేదు. ప్రభుత్వం దగ్గరనుంచి తాళిదులు రాలేదంటున్నారు పోయిన సంవత్సరం వున్న హాస్టల్స్ నైనా యీ సంవత్సరం తెరవడానికి ఆర్డర్స్ ఇచ్చారా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి:— గడచిన సంవత్సరం వున్నవాటిని ప్రభుత్వం మూసేయలేదు. సబ్విడెన్ట్ హాస్టల్స్ ను వారేమైనా మూసేశారేమో నాకు తెలియదు. కానీ, గత సంవత్సరం వున్నవాటిని వుంచాలనే ప్రభుత్వ ఉద్దేశం. ప్రభుత్వం తీసుకున్నప్పుడు ప్రయివేటువి తీసేయాలికాని యిదీ, అదీ కూడ లేకుండా చేయడం జావ్వంకాదు.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య — ప్రభుత్వ హాస్టల్స్ లో బోర్డర్స్ కుయిచ్చే రేటుకూ, సబ్విడెన్ట్ హాస్టల్స్ లో వారికిచ్చే రేటుకూ తేడావుంటోంది. ప్రభుత్వ హాస్టల్స్ లో ఎక్కువగా యిస్తున్నారు, యిక్కడ తక్కువ యిస్తున్నారు. కాబట్టి, ఒక అసంతృప్తి వున్నది. రెండింటిలోను సమానంగా వుండేట్లుగా ప్రభుత్వం బోర్డింగ్ గ్రాంట్స్ ఇవ్వటానికి ఆలోచిస్తుందా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — ఆశిమాండు వచ్చినప్పుడు యిచ్చినదానికంటే సవ్యంగా ఖర్చుకాలేదని చాలమంది సభ్యులు కంప్లయింట్ చేశారు. విద్యార్థికి 50, 100 రూపాయలు యిస్తుంటే వారికి భోజనం పెట్టడంలేదని, అకామడేషన్ లేదని కంప్లయింట్స్ వున్నప్పుడు దీనినింకా హెచ్చుచేయడం మంచిది కారేమో కొంచెం డబ్బు ఎక్కువ అయినానరే, వీలయితే ప్రభుత్వమే తీసుకొని వరైన వద్దతిలో నడవడం మంచిది. కాని వెంటనే యిప్పుడు హెచ్చుచేయడం మంచిదని నేను భావించడంలేదు.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య — ప్రభుత్వ హాస్టల్స్ లో కూడ అకామడేషన్ ఆధారంగానే వుంటోంది. నిన్ననే నేను ఒక హాస్టల్ చూచినప్పుడు. సబ్విడెన్ట్ హాస్టల్స్ కంటే ఏమీ బాగాలేవు. కాబట్టి వసతి సత్వరంగా బాగువడేట్లు చేస్తారా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి:— ఎక్కడా బిల్డింగు లేవు. అద్దెకు తీసుకోవాలి. స్కూలు వరివరాల్లో లభ్యమైతే, పదిరూపాయలు ఎక్కువయినా తీసుకోమని చెబుతాను.

శ్రీ కె. రామచంద్రారెడ్డి (రామన్న పేట):— పాఠశాలలు జూన్ నెలలో ముందే ప్రారంభం అవుతూంటే గవర్నమెంటు హాస్టల్స్ జూలై నెలలోకాని తెరవలేదు. జూన్ నెలలోనుంచే హాస్టల్స్ తెరిచే ప్రయత్నం చేస్తారా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి:— పది నెలలు హాస్టల్స్ నడిపితే గ్రాంటు అని ఉంటుంది. మొదట 10 రోజులు తగ్గించి తరువాత 10 రోజులు పెంచితే, ఏదో విధంగా పద్దుకుని పిల్లలకు అమకూలంగా వుండేట్లు చేయాలని చెబుతాము

శ్రీ ఎల్. లక్ష్మణదాసు — తాలూకా పౌడ్ కావ్యర్పర్సులో ఉన్న హాస్టల్స్ నైనా ప్రభుత్వం తీసుకుని నడపడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — తాలూకాకు అనడానికి లేదు. కొన్ని ప్రభుత్వం తీసుకున్నది జనరల్ పాలిసీగా subsidised hostels ఉండాలా అక్కరలేదా అనేదానిపై ఖచ్చితమైన నిర్ణయం తీసుకోలేదు. కాబట్టి ఎన్ని తీసుకోగలుగుతామో చెప్పలేను

శ్రీ ఎ. సర్వేశ్వరరావు (పల్నాడు) — Complaints వచ్చిన subsidised hostels ను అయినా తీసుకుంటారా ?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — Complaints వచ్చినంతమాత్రాన కాదు. అవి విజమని, నేరాలు జరుగుతున్నాయని తెలిస్తే వాటిని రద్దుచేసి ఆ పిల్లలను మరొక హాస్టల్ కు పంపడానికి ఏర్పాటు చేస్తాము.

SOCIAL WELFARE DEPARTMENT UNDER THE CONTROL OF THE
DIRECTOR OF SOCIAL WELFARE

586—

*312 Q—*Sri G Rama Ra [Put by Sri Moiammu d Tahaseel]* — Will hon. the Chief Minister be pleased to state

whether there is any proposal with the Government to separate the Social Welfare Department from the control of the Zilla Parishads and Panchayat Samithis and place it under the direct control of the Director of Social Welfare ?

Sri N Sangva Reddy —The matter is under examination.

DRINKING WATER WELL FOR THE HARIJANS OF DHARMAVARAM
VILLAGE

587—

*733 Q—*Sri K Ramachandra Reddy*:—Will hon. the Chief Minister be pleased to state

(a) when the amount for the drinking water for Harijans of Dharmavaram village in the Mothkur non-block area, Ramannapet taluk, Nalgonda district, has been sanctioned ;

(b) the progress made towards the sinking of the well, and

(c) when the work will be completed ?

Sri N. Sanjeeva Reddy.—(a) The amount was sanctioned by the Standing Committee of the Zilla Parishad, Nalgonda on 24-8-1960.

(b) The excavation and the retaining wall up to the ground level has been completed. The remaining work such as, parapet wall etc. is yet to be completed.

(c) The work will be completed after the Panchayat Board of the village nominates a fresh village Representative as the contract with the present Village Representative has been cancelled because he has failed to complete the work even after several notices served on him.

ఒక గౌరవ సభ్యుడు — సోషల్ వెల్ ఫేర్ డిపార్టుమెంటు ద్వారా త్రవ్వించే హరిజన బావులకు ప్రత్యేకం గ్రాంటులు ఇస్తున్నారు పంచాయతీ సమితులలో కంట్రీబ్యూషన్ ఇస్తేనే కాని త్రవ్వడానికి వీలులేదు సోషల్ వెల్ఫేర్ డిపార్టుమెంటుద్వారా అక్కడా అక్కడా ఒకటి, అరాతప్ప జరగడం లేదు. పేదవారు, కంట్రీబ్యూషన్ ఇచ్చుకోలేరు మంచి నీటి బావులకై ఆందోళన చేస్తున్నారు. అలాంటపుడు సమితి ఫండ్స్ లోనుంచి కంట్రీబ్యూషన్ లేకుండా బావులు త్రవ్వించడానికి ఏర్పాట్లు చేస్తారా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — అసలు ప్రశ్నకు ఈ ప్రశ్నకు సంబంధంలేదు. అది రామన్న పేట బావి గురించి, జిల్లా పరిషత్తులకు వదలిపెట్టి ఆలోచిస్తాము.

LIVELIHOOD FOR THE BEGGARS.

588—

*743 Q—*Sarvasri P. Gunnayya (Kothuru) and P Subbayya (Yerragondipalem)* — Will hon the Chief Minister be pleased to state:

(a) whether any scheme has been prepared by the Government for providing means of livelihood for the beggars in the State,

(b) if not, whether any proposal is under consideration of the Government to prepare such a scheme,

(c) if so, the names of the places where such a provision is proposed to be made; and

(d) the number of beggars to whom livelihood will be provided

Sri N. Sanjiva Reddy.—(a) Yes, Sir.

(b) Does not arise.

(c) There are four Beggar Homes in this State Two Beggar Homes in Hyderabad City, one at Warangal and the other at Kurnool. Ther is a proposal to open one more Beggar Home at Tirupathi in Chittoor District

(d) 80 beggars will be taken in each of these Homes

శ్రీ పి. గున్నయ్య — నాలుగు అనాధ శరణాలయాలన్నాయని పూజ్యులు ముఖ్యమంత్రిగారు నెలవిచ్చారు. అందులో ఎంతెంత మంది ఉన్నారో నెలవిస్తారా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — మైదరాబాదు—మేల్స్ 45, ఫిమేల్స్ 80, వరంగల్—39, కర్నూలు—25.

శ్రీ పి. గున్నయ్య — బిచ్చం అడుక్కు చేవారు పాచ్చుమండి వస్తున్నారు పాచ్చు మండి మద్రాసు ప్రాంతం నుండే వస్తున్నారు. అలాంటి వారిని మద్రాసు రాష్ట్రంలోనే ఉండేటట్లు చేసి మన ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో ప్రతి జిల్లా పాడ క్వార్టర్స్ లోను ఒక అనాధశరణాలయాన్ని ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — ఈ దేశంలో ఒక రాష్ట్రం నుంచి మరొక రాష్ట్రం లోకి రాకుండా చేయడానికి నిబంధనలు చట్టసమ్మతం కావు Constitution ప్రకారం దేశం అంతా ఒకటే ఎక్కడవారైనా రావచ్చు—బిచ్చగాళ్లుగా రావచ్చు, ఉద్యోగాలకు రావచ్చు, జీవనాధారానికి ఇతర రాష్ట్రానికి రావచ్చు. జిల్లాకు ఒక శరణాలయం ప్రారంభించడం వెంటనే సాధ్యం కాదు నిదానంగా చేయాలి.

శ్రీమతి రోదామిస్త్రి (జూబ్లీహిల్స్) — ప్రశ్నలో (ఎ) కు yes అన్నారు ముఖ్యమంత్రిగారు I would like to know what the scheme is because for inclusion in the Third Five Year Plan, we have submitted ambitious schemes under Social Welfare for the removal of beggars and nothing has been included in the Plan,

Sri N Sanjiva Reddy — It all depends on the amount allotted. Therefore the Plan may be very ambitious and it may be a big one, but when we are not able to provide a big amount, we have to be content with the amount provided

శ్రీ ఎల్. లక్ష్మణదాస్ (పాతపట్నం) — ఈ సమస్య చాలా కష్టంగా ఉంది కనీసం ఎన్ని సంవత్సరాలలో దానిని solve చేయడానికి వీలు అవుతుందో చూచి ఒక పథకాన్ని తయారుచేసి అందుకు కావలసిన మొత్తాలను కేటాయించడానికి ప్రభుత్వం యోచన చేస్తుందా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — ఇన్ని దినాలలో ఈ కార్యక్రమాన్ని సాధించగలమని చెప్పడం కష్టం మూడవ ప్లాన్ లో మన planned schemes కే ఎక్కువ మొత్తాలకు అలాటే చేయలేక పోతున్నాము. ఇన్ని సంవత్సరాలలో చేయగలుగుతామని చెప్పడం చాల కష్టమైన విషయం

శ్రీ ఎ సత్యనారాయణ మూర్తి (పాలకొల్లు) — సర్కారు జిల్లాలలో ఇంతవరకు ఒక్కటి ప్రారంభించలేదు, ఎప్పుడు ప్రారంభిస్తారో చెబుతారా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — ఈ సంవత్సరంలో ఏమైనా అలాట్ మెంట్ ఉన్నదేమో తిరుపతి ఒక్కటే mention చేసారు. ఎప్పుడైనా ఏర్పాటు చేస్తే ఆ జిల్లాలలో ఏర్పాటు చేయాలని చెప్పవచ్చును.

శ్రీ సి. జానీరెడ్డి — బిచ్చగాళ్లలో దగిడే బిచ్చగాళ్లు ఎక్కువగా ఉన్నారు. వారిని నిర్బంధంగా ఎక్కడైనా పెట్టి సదుపాయం చేయడానికి చూస్తారా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — Able bodied beggars విషయంలో ఏదైనా Beggars' Act ఒకటి పాస్ చేసి begging prohibit చేస్తూ వారిచేత ఏదైనా సనులు చేయించవచ్చు, చట్ట ప్రకారం వీలుంటుందోలేదో చెప్పలేను.

Srimathi Roda Mistry:—Is the Government considering any proposal to give priority to the removal of beggars because year after year we hear that there are no funds. After all, they should give a planned programme as to when they would remove them. Besides that, the seriousness of the problem should be considered.

Sri N. Sanjiva Reddy —Your request will be considered.

శ్రీ జి గంగారెడ్డి (మధోల్) —సాధువులు కూడా బిచ్చగాళ్ల రూపంలో ఉంటున్నారు. ఒక చోట సాధువులు, మరొకచోట బిచ్చగాళ్లు, అఖిల భారత సాధు సమాఖ్ అని పర్పడింది. ఇలాంటి వారి విషయమై సాధు సమాఖ్ స్కిములేమైనా ఉన్నాయా?

శ్రీ ఎన్ సంజీవరెడ్డి —సాధు సమాజానికి non-official agency వుంటే బాగుంటుంది. సాధు సమాజం అనేది ఉద్యోగేతరులు కొనసాగిస్తే బాగా ఉంటుంది ఈ సాధు సమాజానికి రెడ్డిగారు నాయకత్వం వహించి ఆ సాధువులు సక్రమంగా పనిచేసేటట్లు చేస్తే బాగుంటుందిని ఆశిస్తున్నాను.

శ్రీ పి. గున్నయ్య —గౌరవనీయులైన రోడా మిస్ట్రీగారు మైదరా బాదు పట్టణంలో ఒక అనాథ శరణాలయాన్ని ఏర్పాటు చేశారు. గ్రుడ్డివారి చేత రబ్బరుతో తలగడాలు చేయిస్తున్నారు, పీణ, హార్మనియం కూడా వాయిస్తున్నారు ఈ పని పాటలన్నీ మా అందరికీ చూపించబడింది. అలాంటి శరణాలయానికి ప్రభుత్వం ఏమైనా తోడ్పడితే బాగుంటుంది. ఆ విధంగా చేస్తారా?

శ్రీ ఎన్ సంజీవరెడ్డి —గున్నయ్యగారు ఇప్పుడు చూచారు, నేను ఇంతకుముందే చూచాను. ప్రభుత్వ సహాయంలేదని భావించడం తెలియకపోవడం వల్ల. ప్రభుత్వం చాలా తోడ్పడుతోంది దాదాపు అంతా ప్రభుత్వ తోడ్పాటే అనుకుంటాను గున్నయ్య గారు non-official effort వచ్చేటట్లు చేస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ దామోదరరెడ్డి (షాద్ నగర్) —రాజధానిలో రోడ్లపైన ఎక్కువగా భిక్షకులు తిరుగుతున్నారని కనీసం రాజధాని నగరంలోనైనా భిక్షకులు లేకుండా చట్టం చేసి శరణాలయాలు పెడతారా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి —శరణాలయాలలో వేలకొలది భిక్షకులను తీసుకొచ్చి వెళ్లగలిగిన పరిస్థితి ఏర్పడిన నాడు తప్పకుండా తీసుకొనివెళ్లడానికి వీలుంటుంది. ఇప్పుడు మనం వారందరినీ prohibit చేసి శరణాలయాలు లేకుండా చేస్తే రెండు విధాలుగా యిబ్బందులు వస్తాయి. సిటీలో కొందరిని తీసుకొనడానికి, కుష్టురోగులను తీసుకొనిపోయి ఆసుపత్రులలో పెట్టడానికి కొద్దిగా ఏర్పాటున్నాయి.

శ్రీ ఎ. సత్యనారాయణ :—అధ్యక్షా, Able-bodied persons beggin చేయకుండా Act చేస్తేగాని సమస్య పరిష్కారం కాదని ముఖ్యమంత్రిగారిన్నారు. ఆ విధముగా చట్టం చేయడానికి ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — చూస్తాం. ముఖ్యమైన లెజిస్లేషన్లు ఎన్నో ఉన్నాయి. వాటికే వ్యవధి లేకుండా పోతున్నది. దీనిగురించి కూడా ఆలోచిస్తాం.

శ్రీ జి. మల్లారెడ్డి — హరిదాసులంతా బెగర్లు ?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — ఏదైనా భిక్షానికి వస్తే బెగరే.

శ్రీ కె. గోవిందరావు (అనకాపల్లి) — బెగర్స్ హోంలో యిచ్చే ఫెసిలిటీస్ ఏమిటి ?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — ఒక చెయ్యి ఒక కాలు పోయినవారుంటారు. వారు పని చేయగలిగిన శక్తిని బట్టి వారిచేత పని చేయించి పోషణ కలిగించడం.

KARAMCHEDU CO-OPERATIVE MARKETING SOCIETY.

589—

* 1250 Q.— *Sri J L N. Choudary (Chirala)*—Will be hon. Minister for Finance and Co-operation be pleased to state :

(a) whether the Government are aware that the Karamchedu Co-operative Marketing Society, Karamchedu, Bapatla taluq, Guntur district is under liquidation : and

(b) if so, whether the Government will be pleased to expedite the liquidation proposals ?

The Minister for Finance and Co-operation (*Sri K. Brahmananda Reddy*) .—(a) Yes Sir.

(b) The liquidator is taking all the necessary steps in the matter.

RECOMMENDATIONS OF THE PUBLIC ACCOUNTS COMMITTEE.

590—

* 1691 Q.—*Sri Vavilala Gopalakrishnayya (Sattenapalli)* :—Will the hon. Minister for Finance and Co-operation be pleased to state : the action taken on the recommendations of the Ninth and Tenth Reports of the Public Accounts Committee of the Andhra Pradesh Legislature so far ?

Sri K. Brahmananda Reddy :—Of the 84 paras of the Public Accounts Committee's 9th report received in August, 1961 in which specific observations have been made, action has already been taken in respect of 43 paras and the Legislature Secretariat informed of it. Action in respect of the other paras is being expedited. Of the 81 paras of the public Accounts Committee's 10th report received in February, 1962 in which specific observation have been made, action has already been taken in respect of 6 paras and the Legislature Secretariat, informed. Reports on the action taken on the recommendations in other paras of the Report are awaited from the departments of Secretariat and other Heads of Department. Action is being expedited.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య.—అధ్యక్షా, వారి సూచనలు ఏమిటి? వాటిని ఏ విధముగా follow అవుతున్నారు? ఏమి చేశారు.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి.—రిపోర్టులో సూచనలున్నాయి అవి print అయినవి. అందరు గౌరవ సభ్యులకు యివ్వబడినవి.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య.—రిపోర్టులో ఉన్న సూచనలు తెలుసును. వారి observations ను ఏ విధముగా అమలు జరపాలని అనుకుంటున్నారు?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి.—మనవి చేశాము. ఏమి action తీసుకున్నారో Legislative Secretariat కి inform చేస్తున్నాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య.—మాకు చెప్పవలసినదని అడుగు తున్నాను.

Mr. Speaker.—He wants the information regarding the action taken on the recommendations of the Public Accounts Committee.

Sri K. Brahmananda Reddy.—It is very difficult to answer unless what has already been given to the Secretariat is again unearthed and circulated to the Members.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య.—ప్రశ్నలకు జవాబులు కోరినప్పుడు వివరాలు ఏ సైక్లెములో ఉన్నప్పటికీ తెప్పిస్తారని ఆశించాము 481 పేరాల మీద చర్య తీసుకున్నాము. మిగతావి చూస్తున్నామని చెబితే చాలదు.

Mr. Speaker.—I will see that they are circulated to the Members. Put a separate question and I will allow it. You can put a short notice question after they are circulated.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య.—అయితే ఒక పని చేయాలి. అవి వచ్చినప్పుడు మళ్ళా ప్రశ్న వేసే అవకాశం యివ్వాలి.

Mr. Speaker.—You can put a short notice question after they are circulated.

శ్రీ కావితాల గోపాల కృష్ణయ్య.—Separate question వేయడానికి టైము లేదు.

Mr. Speaker.—You can put a short notice question after they are circulated.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య.—ఈ శాసన సభ సమావేశంలోగా ఏర్పాటు చేయించాలని కోరుతున్నాను.

EXEMPTION OF SALES TAX FROM RETAIL BUTTER DEALERS.

591—

* 1396 Q.—*Sri Vavilala Gopalakrishnayya*.—Will the hon. Minister for Finance and Co-operation be pleased to state;

(a) whether the Government received any representation recently from the Secretary, Retail Butter Dealers' Association Guntur relating to the exemption in respect of small butter dealers from Sales tax; and

(b) if so, the action taken thereon ?

Sri K. Brahmananda Reddy (a) A representation was received in November, 1960

(b) Relief has been given to the dealers in butter and ghee with an annual turnover of Rs 20,000 and less by way of levying tax at slab rates.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—Retrospective exemption లేకుండా వరుసగా చేసుకొని పోతున్నారు. Relief యిప్పిస్తారా?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—Retrospective effect అనే ప్రశ్నలేదు. నోటి ఫికేషన్ 27-12-60 తేదీన యిమ్మూచేశాము మొట్ట మొదట with a view afford relief to small retail dealers slab rates నిర్ణయించడం జరిగింది. నేల్సు టాక్సు అడ్వయిజరీ కమిటీతో అస్లాబ్ rates కొంచెం తగ్గించబడ్డాయి. Retrospective effect అనే ప్రశ్న ఉత్పన్నంకాదు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—లేక్కలు తయారు చేయడంలో యిది వరకడిదో యిప్పటిదో తేలకుండా అధికారం ఉందికదా అని వసూలు చేస్తున్నారు అందువల్ల exemptions ఛేసిన ప్రయోజనం లేకుండా పోయింది. అందుచేత relief యిప్పిస్తారా?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—రిటర్న్ క్యూషన్ ఇదివరకు multi-point పైవ 2% ఉండేది. 10 వేల రూపాయల turnover ఉన్న వారికి సీమ వస్తులేదు. తరువాత at 4% single point కి మార్చారు. అప్పుడు turn over question లేకుండా ఉండినది. చిన్న చిన్న butter and ghee అమ్మే small dealer accounts ను maintain చేసుకోవడం శప్తమని sales tax Advisory Committee ని consult చేశాము. 20 వేల below turn over కలిగిన వారికి slab rates పేయడం ద్వారా సౌకర్యం కలుగజేశాము. కానిలో రేట్లు ఎక్కువగా ఉన్నాయంటే తగ్గించడం జరిగింది. అది రిటర్న్.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం:—Butter లో butter content గాని ghee లో ghee content గాని తగ్గుతుంది. ఆ రేటులో నిజమయిందా?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—Butter content, ghee content తగ్గుతోందని మాకు తెలియదు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—ఇచ్చిన రిటర్న్ ఆచరణలో చిక్కు వస్తోంది. చిన్నవారిపై లిబరల్ గా ఉండడానికి ఉత్తరవులు వంపిస్తారా?

Sri K. Brahmananda Reddy:—There is no question of being liberal in this case. Concession has been given from a certain date and

naturally it takes effect from that date వారిని తరువాత యిబ్బంది పెట్టడమనే ప్రశ్న ఉదయించదు. వెనుకటి బకాయలు ఉంటే వసూలు చేయవలసి ఉంటుంది.

SALE OF TEXT-BOOKS

592—

*1194 Q.—*Sarojini Tenneti Viswanatham and G. Bapanarath (Nid molu)* :—Will the hon. Minister for Education be pleased to state

whether in view of the wide-spread complaint the text-books are not easily available for months and months after the academic year commences, the Government have any proposals to effect a change in the method of distribution and sale of text-books through regular and established book-selling agents ?

[The Minister for Education] (Sri P. V.) Raju.—The answer is in the negative.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం—ఇది (592వ ప్రశ్న) ఎప్పుడో వంపించాను. అలస్థంగా జవాబువచ్చింది. వెంట వెంటనే జవాబువస్తే బాగుండేది. ఇప్పుడు ఆడగడానికి గాని చెప్పడానికిగాని ఏమీలేదు.

Sri P. V. G. Raju :—Mr Speaker, Sir this question was exhaustively answered only day before yesterday I do not know what the hon Member means. The same question is being repeated and I am answering whenever it is asked

Mr. Speaker—Mr. Viswanatham has put that question months back and it should have come much earlier than the other question which was answered day before yesterday.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం.—నెషను ఆరంభంలో అడిగాను,

Mr. Speaker :—His complaint is that since it was put about three or four months back, it should have come much earlier than the other question for answer.

Sri P. V. G. Raju :—No, Sir. That would mean that we preferred to answer the other questions before we wanted to answer his question.

Mr. Speaker :—The hon. Member is complaining against the delay in my Office, if I have understood him correctly.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం—ఈ అంశంమీద బడ్జెటులో చర్చకూడా అయినది. మినిస్టరుగారు తప్పనికూడా అనడంలేదు. ఆఫీసులో అలస్థం ఎక్కడైతే కావచ్చు. తొందరగా అయితే బాగుండేది.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ఈ ప్రశ్నకు జవాబు Negative అంటున్నారు. Complaints లేవనా లేక వుంటే వాటిని relieve చేయము అనా ?

Sri P. V. G. Raju :—Only the other day I have answered the question exhaustively.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — Complaints వున్నవి విన్నాం ఆలోచిస్తామని అక్కడ జవాబు చెప్పారు. ఇక్కడ complaints లేవని అన్నారు. గ్రామాలకుపోతే students మా వెంట పడుతున్నారు. అల్లరిచేస్తే indiscipline అంటాము కాబట్టి ఆలోచించమని కోరుతున్నాను.

Sri P. V. G. Raju — I am sorry, Sir. The wording is that there is widespread complaint. The word 'Complaint' has got to have some meaning. If somebody writes or a reference is made to the Government then the Government can take cognizance of it. General public opinion, we have accepted and I have said so in the debate. The word 'complaint' is specific and therefore the answer is for specific 'complaints' not general and something in the air.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — Complaints అన్ని స్కూలునుంచి వస్తున్నవి. ఆలోచింపడం చాల అన్యాయం. ఆ పదం వాడడము అంత healthy లేదని అనుకొంటాను. జిల్లాపరిషత్తులద్వారానే కాకుండా ఇతరత్రా కూడా supply చేయడానికి ఏర్పాటు చేస్తారా?

Sri P. V. G. Raju — I have answered that a departmental Committee has been appointed. Certain suggestions were made in the debate and according to the suggestions in the debate, we are taking action.

MIDDAY MEALS TO THE CHILDREN OF ELEMENTARY SCHOOLS

593—

*1294 Q.—Sri Md Ismail (Samalkot) Will the hon. Minister for Education be pleased to state—

(a) whether the Government decided to supply free midday meals to all the children of elementary schools during the current year; and

(b) if so, the cost involved in supplying the midday meals for the entire State; and

(c) whether any outside financial assistance is coming to meet the expenditure?

Sri P. V. G. Raju —

(a) The Government have decided to introduce a scheme of supply of Free Mid day Meals to cover 2,00,000 children in Telangana and in 6 Circar Districts, in Co-operation with 'CARE' Organisation in India, during the year 1962-63.

(b) The working cost of the above scheme will be Rs. 6.16 lakhs.

(c) The entire commodities constituting the Mid day Meals is obtained as Free Gift from 'CARE' Organisation in India.

శ్రీ సి. జాల్మిరెడ్డి.— అధ్యక్షా, Mid-day meals ఇస్తాము అని opening ceremony చేస్తున్నారు. 2, 3 మాసాలు అయినతరువాత డబ్బుఅయిపోయిన దని close చేస్తున్నారు. సంవత్సరమయినా జరిగేదానికి ఏర్పాటు చేస్తారా?

SRI P. V. G. RAJU—I do not know to what the hon. Member is referring. CARE organisation is giving us the food supply and we distribute the food. It is under the India-US agreement that the CARE organisation is supplying the food which is for a specific period of time and not for two or three months. For the whole of third five year plan period, the CARE organisation will be undertaking the distribution of food.

MR. SPEAKER—The hon. Member says that the scheme was started some years ago. The experience is that the scheme is run for two or three months and then stopped. That is why, the hon. Member is asking, whether . . .

SHRI P. V. G. RAJU—This is CARE Scheme which is with American support. The two schemes are different. Under the previous scheme I do not have any instances—there might have been local instances. But the fact is that once the Government develops a scheme, it goes through the full period for which the Government develops the scheme.

ఒక గా॥ పథ్యం రాయలసీమ జిల్లాలు కరువు ప్రాంతాలని ఒప్పు కొంటున్నారు. Mid-day meals రాయల సీమ జిల్లాలకి కూడా వర్తింప చేయక పోవడానికి కారణమేమి?

Shri P. V. G. Raju—I do not like the implication of this question and therefore I cannot give a comparative answer between Rayalaseema and Circars. UNICEF is distributing milk powder and so on for 1,52,000 children in the Rayalaseema area, i.e. the four districts of Cuddapah (Kurnool), Chittoor, Anantapur and Nellore. The UNICEF scheme is different from CARE scheme. The UNICEF, in addition to giving milk powder, gives money for kitchen gardens and so on so that special vegetables may be grown for the use of the children. It is a different scheme. Therefore, there is no question of discrimination.

శ్రీ జె. మల్లారెడ్డి (సుల్తానాబాద్)—రాష్ట్ర వ్యాప్తముగా ఈ కార్యక్రమము అమలుజరిపేదానికి rules frame చేస్తారా?

Shri P. V. G. Raju—Certainly. There are lots of rules under which we operate.

శ్రీ జాలి రెడ్డి—UNICEF స్కీము అంటున్నారు ఇది మన ప్రభుత్వము పెట్టిన స్కీమా వారు ఇచ్చే స్కీమా?

Shri P. V. G. Raju—There are two schemes in operation. One is by the UNICEF and the other is by CARE. One is by the international organisation and the other is by the American Government. Apart from the two, we have our own mid-day meals scheme which is run by the Government of Andhra Pradesh.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య—Blocks మంచి కొంత contribution తీసుకొని ఈ స్కీము run చేయమంటున్నారు. అది చాలా చోట్ల సాధ్యపడడము లేదు. మొదలు పెట్టినప్పటికీ చాలా వెనుకబడి పోతుంది. దానిని successful గా run చేయడానికి ప్రభుత్వమే ఆ ఖర్చును భరిస్తుందా?

Shri P. V. G. RAJU Mr Speaker, Sir, I presume that the hon. Member is asking about our scheme. I do not have the details and from memory I am answering the question. The scheme put through by our Government is valued at about 80 naya paise out of which the Government contribution is 12 naya paise. The local authority is supposed to give a contribution up to six naya paise, either in the form of fire wood or pulses or sweets or sugar or in cash. Some local contribution in cash or kind is expected from the panchayat at two naya paise and it works upwards. So, for six naya paise, the local authority is responsible.

శ్రీ టి. కె. ఆర్. శర్మ (కర్నూలు) — మంత్రిగారు చెప్పడం కర్నూలు లేనట్లు చదివారు అది సరియైనదా?

Shri P. V. G. Raju — I am sorry, Sir. There was a slip of the tongue. Of the four districts mentioned, Kurnool is also included besides Nellore. I forgot to name the district.

Shri P. Anthony Reddy — Under the CARE Scheme, what is the nature of mid-day meal supplied to the children?

Shri P. V. G. Raju — One ounce of milk powder, one ounce of corn meal, half-an-ounce of vegetable oil which is used for cooking purposes.

Shri Balakrishnayya (Satyavedu) — May I know the districts in which the mid-day meal scheme has been introduced?

Shri P. V. G. Raju — Of the nine districts in Telangana under the scheme, 1,50,000 children are given food under the mid-day meal scheme and in the Circars, 20,000 children are given food.

ఒక గౌరవ సభ్యుడు — ప్రభుత్వం అమలుచేస్తున్న స్కీములు సంవత్సరం పొడుగునా అమలు జరుగకుండా డబ్బుఅయిపోగానే మధ్యలో ఆగిపోతున్నది. ఈ స్కీములు సరిగా అమలుజరగడానికి ప్రయత్నము చేస్తారా?

Shri P. V. G. Raju — I have already answered that question. There is no question of stopping the scheme. We are trying to implement the scheme throughout the school-working period.

ఒక గౌరవ సభ్యుడు — ఇది పంచాయితీలోద్ధ ప్రెసిడెంటువ్వారా అమలు జరుపుతారా? Teachers ద్వారా అమలు జరుపుతారా?

Shri P. V. G. Raju. — Panchayat Presidents have nothing to do with the scheme as such. It is the responsibility of the headmaster to get the material from us and in turn he has to get it cooked in the school and then distribute the food to the poor children.

శ్రీ సి. బాలిరెడ్డి — భోజనానికి 18 ప. ప్రె. సరిపోతుందని ప్రభుత్వము భావిస్తున్నదా?

Shri P. V. G. Raju — This is an all-India figure arrived at by the experience of the scheme in Madras and other States. It is sufficient to give some increased nutrition for the children.

శ్రీ సి. బాలిరెడ్డి — Scholarships రూపేణా సంవత్సరానికి ఇంత అల్ప ఇస్తే బాగుంటుందేమో ఆలోచిస్తారా?

Shri P V G Raju — That is a different question. But we think this is a very important programme and project. In addition to that we are also giving some scholarships, as you all know.

శ్రీ మహమ్మద్ తహశీల్ — మధ్యాహ్న భోజనం తయారు చేయడానికి వంటమనుష్యులు వున్నారా లేక విద్యార్థులే తయారుచేసుకోవాలా ?

Shri P V G Raju — I did not say that the students have to cook. It is the responsibility of the headmaster and the teachers of the school to prepare the food. In some instances, they take local help. The cost of local help in the form of contributions is debited against the panchayats. That means some parents of the children and some very charitable persons in the village must come forward and voluntarily cook. That is all valued in the contribution from the lower level.

శ్రీ ఎల్. లక్ష్మణదాస్ — మన ఎలిమెంటరీ స్కూల్స్ బిల్డింగ్స్ కండిషన్ చూస్తే అధ్వాన్నంగా వున్నాయి. ఈ వశకం అమలుచెట్టేముందు ఎక్కడ వంట చేయాలో, ఎక్కడ భోజనం చేయాలో ఆలోచిస్తారా ?

Shri P V G Raju — All the problems will be solved as we keep on solving them.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — వరల్డ్ హెల్త్ ఆర్గనైజేషన్ యొక్క ప్రోగ్రామ్ ఏమైనా వున్నదా ?

Shri P V G Raju — I do not know if the hon. Member has got some information, but W. H. O. (World Health Organisation) does not participate in this type of programme activity.

శ్రీ మహమ్మద్ తహశీల్ — హెడ్ మాస్టర్లు పూచీ వహిస్తారని, టీచర్స్ కోఆపరేషన్ వుంటుందని అన్నారు. అటువంటప్పుడు విద్యార్థులకు సరిగా చదువు చెప్పలేరేమో. అందువల్ల కుకీస్ ను ఏర్పాటుచేస్తే బాగుంటుందేమో ఆలోచిస్తారా ?

Shri P V G Raju — I do not know. I do not accept that position.

శ్రీ డి. వెంకయ్య (షధిర) :— Mid-day meals scheme క్రింద ఎలాబ్ మెంట్ రెండు నెలలకు మాత్రమే ఇస్తున్నారు. ఆ స్కీము ఉరవకొండ పంచాయితీ సమితిలో ప్రారంభించబడింది. దానిని నిలిపారు. వేయి రూపాయలు వున్న బాకీని చెల్లించకపోవటం వకీలు ద్వారా నోటీసు ఇవ్వటం జరిగింది. కనుక ఎలాబ్ మెంట్ సక్రమంగా చేసి అన్నిటికీ సక్రమంగా అందేటట్లు చూస్తారా ?

Shri P V. G. Raju :— I have answered that question already.

శ్రీ కె. గోవిందరావు — ఈ స్కీముక్రింద విశాఖపట్టణం జిల్లాలో ఎన్ని కేంద్రాలు తెలిచారు ?

Shri P. V. G. Raju — Ten centres in Visakhapatnam District. I am counting them from the list.

INCREASE IN THE BED STRENGTH OF THE GOVERNMENT HOSPITAL, GUDUR
594—

*558 Q.—*Sri M. Muniswamy [Put by Sri S. Venkayya]* :—Will the hon. Minister for Health and Medical be pleased to state :

whether there is any proposal before the Government to increase the bed strength of the Government Hospital, Gudur, Nellore district ?

The Minister for Health and Medical (Sri Y. Svaramaprasad) :—

The answer is in the negative.

శ్రీ ఎస్. వేమయ్య — గూడూరు చాలా ముఖ్యమైన కేంద్రము. అక్కడ మైకా బిజినెస్ కూడా వుంది అక్కడ చాలామంది కార్మికులు వుంటున్నారు. కనుక అక్కడ ఇంక్రిజ్ చేయవలసిన అవసరం వుంది. అక్కడ డొనేషన్స్ కూడా రావటానికి వీలు వుందికనుక ఆ విషయం ఆలోచిస్తారా ?

శ్రీ వై శివరామప్రసాద్ .— ఇదివరకు తాలూకా హాస్పిటల్ వుంది. అక్కడ 80 వరకు పెంచాలనే ఉద్దేశం వుందని మనవిచేశాను. ఇంకా చాలాచోట్ల 80 కూడా లేనివి వున్నాయి అక్కడ డొనేషన్స్ ఇస్తారన్నారు కనుక ఆ వివరాలన్నీ ఇస్తే bed-strength ఎక్కువ చేయటానికి ఆలోచిస్తాము.

CONSTRUCTION OF DISTRICT HEADQUARTERS HOSPITAL BUILDING
AT KHAMMAM.

595—

*767 Q.—*Sri J. Vengala Rao (Vemsoor)* :— Will the hon. Minister for health and Medical be pleased to state :

(a) whether any steps have been taken for the construction of district headquarters' hospital building at Khammam ;

(b) if not, the reasons thereof ; and

(c) whether any amount has been allotted in the Budget for the acquisition of any site for the construction of the buildings for the said hospital this year (1962-1963) ?

Sri Y. Svarama Prasad —

(a) The answer is in the negative.

(b) The site for the construction of hospital buildings has not yet been acquired.

(c) The answer is in the negative.

శ్రీ జె. వెంగళరావు .— ఈ బడ్జెటులో చాలా జిల్లా హాస్పిటల్స్ ఇంప్రూవ్ మెంట్ కు కొంత డబ్బు కేటాయించారు. అసలు హాస్పిటల్స్ లేనిచోట్ల ఏమి చేస్తున్నారు ? అటువంటిచోట్ల ఎప్పుడు ప్రారంభిస్తారు ?

శ్రీ వై. శివరామ ప్రసాద్ — దానికి ఇంకా స్థలం ఎక్వయిర్ చేయలేదు. మొదట 12,500 రులు ఖర్చు అవుతుందనుకొన్నారు. కలెక్టర్ గారు ఎక్వయిర్ చేయటానికి లక్ష రూపాయలవరకు అవుతుందని చెబుతున్నారు. ప్రస్తుతం దానికి బడ్జెటులో పేరే ప్రోవిజన్ చూపలేదు నల్గొండ జిల్లాలో పాడ్ క్వార్టర్స్ లో హాస్పిటల్ కట్టటానికి 45,892 రూపాయలు కేటాయించబడింది. అది ఫండ్స్ వచ్చినప్పుడు తీసుకొంటామని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ జె. వెంగళరావు — భూమి ఎక్వయిర్ చేయటానికి డబ్బు కేటాయించలేదు. స్థలమే తీసుకోకపోతే ఇక హాస్పిటల్ కట్టటం ఎప్పుడు? ఖమ్మం గురించి అడిగితే నల్గొండకు ఇస్తే ఏమీ ప్రయోజనం? ఈ బడ్జెటులో స్థలం కొరకై నా కొంత డబ్బు కేటాయిస్తారా?

శ్రీ వై. శివరామ ప్రసాద్ — ఖమ్మంకు అడిగితే నల్గొండకు కేటాయించటం కాదు. వున్న డబ్బులో కొంత నల్గొండకు కేటాయించామని మనవిచేశాను. అది వారికి దగ్గరగానే వుంటుంది. ఇక అక్కడ ఫండ్స్ available గా వున్నప్పుడు తప్పకుండా చేస్తాము. స్థలం ఎక్వయిర్ చేయకుండా బిల్డింగ్ కట్టటానికి వీలులేదు కదా. అందువల్ల బిల్డింగ్ కట్టటానికి ప్రపోజల్స్ లేవని మనవిచేశాను.

శ్రీ జె. వెంగళరావు — ఎక్వయిర్ చేయటానికి డబ్బు కేటాయించకపోతే ఎక్వయిర్ ఎలా అవుతుంది?

శ్రీ వై. శివరామ ప్రసాద్ — డబ్బు లేకనే కేటాయించలేదు. వీలు వుంటుందేమో చూస్తాము.

శ్రీ మహమద్ తహసిల్ — ఖమ్మం జిల్లాలోని తాలూకా పాడ్ క్వార్టర్స్ హాస్పిటల్ చాలా చిన్నదిగా వున్నది. ఆ జిల్లాకు ప్రాముఖ్యత ఇవ్వకుండా ఖమ్మం జిల్లాగురించి అడిగితే నల్గొండకు ఎలాంటి అనటంకంకంటే ఖమ్మంకు ఈ సంవత్సరం ఎలాంటి చేయటానికి ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ వై. శివరామ ప్రసాద్ — ఖమ్మం కొత్తగా ఏర్పడిన జిల్లా. డబ్బు వుంటే ఏర్పాటు చేస్తాము.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :— కొత్తగా ఏర్పడటం ఏమిటి—1953 లోనే ఏర్పాటు అయినది.

శ్రీ వై. శివరామ ప్రసాద్ — మిగిలిన వాటికంటే కొత్తగా ఏర్పడింది. ఇదివరకు వరంగల్లు జిల్లాలో కలిసివుండేది.

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — కొన్ని జిల్లాలలో హాస్పిటల్స్ మరీ అధ్వాన్నంగా వున్నాయి. వాటికి special allotments ఇవ్వవలసివుంది. వరంగల్లు, నిజామాబాద్ జిల్లాలలో హాస్పిటల్స్ బాగానే వున్నాయి. ఖమ్మం, అదిలాబాద్ చోట్ల తాలూకా హాస్పిటల్స్ కంటే అధ్వాన్నంగా వున్నాయి. కొన్నిచోట్ల ఎక్స్ కాస్టాంట్స్ లేకుండా వున్నాయి. అందువల్ల వాటికి special allotment అవసరమని మేము అంగీకరిస్తున్నాము. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో హాస్పిటల్ కూడా బాగాలేదు. దానికి కూడా ఇవ్వాలి. అయివా వున్నవాటిని పెంచటం కంటే మార్తగా లేనిచోట్ల allotment ఇస్తే కొంత బాగుంటుంది.

REPORT OF THE MELKOTE COMMITTEE

596—

*789 Q —*Sri Vavilala Gopalakrishnayya* —Will the hon. Minister for Health and Medical be pleased to state

(a) whether the Government received the interim and final report of the Melkote Committee on Ayurvedic and Unani Systems of medicines;

(b) if so, what are the recommendations and which of them were implemented and rejected, and

(c) at what stage the implementation of the G.O. Ms No. 2285, Health, dated 14th September, 1961 stands?

Sri Y. Sivarama Prasad —

(a) An interim report has been received.

(b) A statement summarising the recommendations is placed on the Table of the House. It is considered advisable to examine these recommendations on the receipt of the final report.

(c) Under the scheme sanctioned in this G.O. Modern Medicine and materia medica will be taught to the students of Ayurvedic and Unani Colleges in four batches. The first batch has started attending the course

STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE.

STATEMENT SUMMARISING THE RECOMMENDATIONS OF THE MELKOTE COMMITTEE ON AYURVEDIC AND UNANI SYSTEMS OF MEDICINE.

1. That the aims and objects of the colleges are to impart training in Ayurveda and Unani Systems of Medicine in a way that would produce alumni who can practice these systems of medicine in all its branches (Internal Medicine Surgery, Surgery of the Special Organs, etc) the preventive aspects of ancient and modern Health and who have a knowledge of jurisprudence etc, and Toxicology, (ancient and modern) who would be able to serve the community and the Government for all their health requirements (including the international requirements)

2 That the training imparted should lead to the acquisition of a Degree.

3. That the courses of training etc, be imparted under the aegis of University.

4. The basic minimum qualification for entry into these colleges should be a Higher Secondary or P.U.C. or an equivalent oriental examination (those with knowledge of Sanskrit or Arabic to be preferred.) The pre-professional Ayurvedic or Unani of one year's duration to be instituted, which would include the teaching of Sanskrit

or Arabic along with logic, philosophy and the ancient and Modern sciences (Chemistry, Physics and Biology).

5. A student after passing the pre-professional should be required to put in a period of atleast 42 years before he completes his Degree Course. During this period he should be made to acquire the knowledge of the different branches of his medicine

6. A House Surgeoncy for a period of one year should be compulsory.

7. Those few who show special aptitude or pass in merit should be permitted to undertake the Post-Graduate Courses which may include higher study in the different branches of his own system or in selecting for study any one or two branches of the Modern System. Those that show very special aptitude may be allowed to undertake research after having undergone the Graduate Course

8. As and when these people gain experience, specially those that have acquired knowledge of Modern Medicine in the precincts of their own college should be permitted to start teaching the undergraduates in these branches

9. Liberal scholarships and conveniences would have to be granted to encourage students to take to those courses

10. Status of the graduates and Post-Graduates should be on par with those of the Modern System of Medicine.

11. The degrees to be conferred (yet awaited)

12. The Degree to be conferred should be by the University. If for any reason, it is not possible to do so immediately as State Facility may be created

13. The teachers to be recruited and the status and emoluments offered to them should be not less than those offered to other systems of medicine.

14. A State Council of Indian Medicine may be organised for registering these practitioners and for supervision of Medical Ethics, as also for inspection of standards in the college etc.

15. It is absolutely necessary that teachers and professors be made to teach only in one subject, thus compelling them to become specialists in that subject in course of time.

16. An adequate number of teachers, professors and demonstrators should be appointed for each of the subjects.

17. Adequate equipment, library, Botanical gardens, rooms for conducting of class etc., should be provided.

18. Liberal budgetary provision should be made for the purchase of books, and their translation, etc.

19 The bed strength in the hospital should be adequate and a sufficient number of beds for each speciality should be available. There should at least be 300 beds made available for each of the systems.

20 If sufficient encouragement in the shape of liberal grants and the running of the hospital is assured by the Government, many private agencies may come forward to start institutions of this type. It would be advisable for the Government to adopt this course and given encouragement to as many private institutions as possible to start similar courses, but which would have to be affiliated with the University or the State Faculty as per conditions to be stipulated by those bodies.

21 A Committee should be set up to select competent teachers on an all India basis. Government should indicate in what manner the selection should take place.

22. A Special Committee be appointed to draw the syllabus etc., for the course.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — ఈ interim report లో “The degree to be conferred should be by the University. If for any reason, it is not possible to do so immediately, State Faculty may be created అన్నారు. అది create చేశారా?

శ్రీ వై. శివరామ ప్రసాద్ — Final report కోసం వేచివున్నాము. Interim report లో వారి ఉద్దేశాలు చెప్పారు. Details, improvements final report లో ఇస్తారనే ఉద్దేశంతో వేచియున్నాము. Faculty University లో create చేసినట్లు లేదు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — యునివర్సిటీ ఒప్పుకోకపోతే గవర్నమెంటు ప్రత్యేక Faculty పెట్టాలని అన్నారు. అది చేశారా? Final report 2½ సంవత్సరాలైనా యింకా రాలేదు. అది రాలేనే ఉద్దేశంతో ఇంతవరకైనా ఆచరణలోకి తీసుకొంటారా?

శ్రీ వై. శివరామప్రసాద్ — దాన్ని గురించి ఎక్కువ వ్రాస్తూ పదేపదే అడుగుతూనే ఉన్నాము. అది బహుశా ఈ నెలొఖరున వస్తుందని ఆశగా ఉన్నది. అప్పటికి ఇంకా ఆలస్యం అయితే, దాన్ని గురించి ఏమిచేయాలో ముందు ఆలోచిస్తాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — ముందు ఆలోచించడం కాదు. అసలు students కు ఇంకా curriculum నిర్ణయించలేదు, syllabus నిర్ణయించలేదు. దానికేమైనా interim report ఇస్తే, అది కాదు, final report కొరకు wait చేస్తున్నామని అన్నారు. ఇప్పటికి 2½ years అయింది. ఇంకా final report రాలేదు ఎప్పుడో వచ్చింది అంటున్నారు. ఎంతో ఆశ పెట్టుకొని చేరిన students కు అటు, ఇటు కాకుండా అయోమయస్థితిలో ఉంటున్నారు. తరువాత ఆలోచిస్తామంటే లాభము లేదు. అది ఇప్పుడే ఆలోచిస్తారా అని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ పై శివరామప్రసాద్ — ప్రశ్న వేసినవానికి ఇదివరకే సమాధానం చెప్పాను దానికి కుల్కోటే కమిటీ report తో సంబంధం లేదండి

Government examined all the demands of the college students in the light of facilities provided by the Government of Madras for graduates and the following orders have been issued

That the Diploma to be awarded to students of Government Ayurvedic College and Nizamia Tibbi College may be redesignated as Graduate Course in Indigenous Medicine, Ayurvedic or Graduate Course in Indigenous Medicine, Unani,

That they should be posted as House-surgeons and House-physicians for a period of one year to selected non-teaching District Headquarters Hospitals with allowance so as to enable them to obtain a practical and sound knowledge of the method of treatment adopted under the modern and scientific system

దానికి సంబంధించిన orders ఇదివరకే జారీ చేయబడినాయి కనుక దాన్ని గురించి తగాదా లేదు మనకు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — అధ్యక్షా, ఉన్న తగాదా అంతా దాంట్లో వేసండి. ఆ college లో ఒక notification ఇచ్చారు. మాకు G C I. M ఇస్తామని అది 5 సంవత్సరాల్లో, 4 సంవత్సరాల్లో ఆలోచనలో ఉన్నది. దానికి curriculum ఇంకా నిర్ణయం కాలేదు కుల్కోటే రిపోర్టు రాగానే దానిని finalize చేస్తామని చెప్పారు అది ఎప్పుడు వస్తూందో తెలియదు. పోనీ interim report విషయం చూస్తూ అంటే faculty create చేసేయమని అన్నారు. College ని affiliate చేయమని University కి ప్రాశామ వారు ఒప్పకోలేదు, వారు autonomous body, మేము ఏమి చేయలేము అన్నారు గవర్నమెంటు ఏమైనా faculty create చేసేట్లయితే దానితో diploma ఇవ్వడానికి వీలవుతుంది దాంట్లో ఇంకా syllabus ఆలోచించాలి. మేము కమిటీ వేస్తామని అంటున్నారు. One year అయింది, ఇంకా syllabus లేపోతే ఏవిధంగా చేస్తారు అందువల్ల ఏమి చేస్తారని అడుగుతున్నాను.

శ్రీ పై. శివరామప్రసాద్ — ఇప్పుడు తమరు వేసిన ప్రశ్న G O. కు సంబంధించింది. ఇప్పుడు ఉన్న G C. I. M. గురించి. శుద్ధ ఆయుర్వేద course వేరే ఉన్నది. దాన్ని గురించి వేరే పరిశీలన చేస్తాము. దీనిని గురించి ఏమీ తగాదా లేదని మనవిచేస్తున్నాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — అది నిజమేనండి. ఇప్పుడు ఆ G O. ఏమైనా పాత students కు సంబంధించింది. అది అయిపోయిందన్నారు. ఇప్పుడు నడుస్తున్న దాంట్లో 2 years నుంచి classes నడుస్తున్నాయి. వాళ్లకు curriculum లేదు, syllabus లేదు, teachers లేరు. పోనీ definite diploma ఇస్తామని చెప్పతారా అంటే లేదు, degree ఇవ్వడానికేమో యూనివర్సిటీ అంగీకరించలేదు, మేము ఏమి చేయాలి అన్నారు ఎందుకంటే అది autonomous body కనుక అని faculties ఇవ్వమని వాళ్ళు అడిగితే, కుల్కోటే రిపోర్టు

రానిప్పండి ఇస్తామని అంటున్నారు. Interim report లో ఏమో Faculty create చేయమని అన్నారు. అది చేసినట్లయితే సమస్య తీరుతుంది.

శ్రీ వై. శివరామప్రసాద్ — కుంతే కమిటీ 350-కు పైకి పదిహేడు హాస్పాలు అన్నది ఇప్పుడు శిష్ట అయిపోయిన సంగతి అంటే Faculty create చేయడం అంటే, యూనివర్సిటీ create చేస్తారు. వర్గస్టేషన్లు create చేయమంటే ఎట్లాగండి.

BED STRENGTH IN ALL GOVERNMENT DISTRICT AND TALUK HEADQUARTERS HOSPITALS

59—

*1157 Q—*Sri S. Vemayya*—Will the hon. Minister for Health and Medical be pleased to state:

(a) whether there are proposals with the Government for increasing the bed strength of all the Government District and Taluk Headquarters Hospitals and Taluk Headquarters Hospitals in the State; and

(b) if so, the extent to which the Government intend to increase the same; and

(c) when the matter will be implemented in the State?

Sri Y. Sivarajaprasad—

(a) The answer is in the affirmative.

(b) It is proposed to have a bed strength of about 250 in each District Headquarters Hospital and a bed strength of about 50 in each Taluk Headquarters Hospital.

(c) During the Third Five-Year Plan period, subject to the availability of funds.

శ్రీ ఎన్. వేమయ్య — అధ్యక్షా! ఇప్పుడు తాలూకా headquarters లో hospitals అన్నీ provincialise అయిపోయినాయా? ఇప్పుడు ఉన్న ప్రతి తాలూకా headquarters hospitals యొక్క strength ఎంతో సెల విస్తారా?

శ్రీ వై. శివరామ ప్రసాద్ — ఆ details కావాలంటే వేరే ప్రశ్న వేస్తే చెప్పతాను.

1961-62 Out of the target of 628 beds, 428 beds were sanctioned for the various District Headquarters Hospitals both in Andhra and Telangana as shown below:

	Prior bed strength.	Increase	Present bed strength.
(1)	(2)	(3)	(4)
<i>Andhra</i>			
Anantapur	200	50	250
Srikakulam	75	25	100
Nellore	200	50	250
Eluru	200	50	250
Cuddapah	190	60	250
Total increase	..	285	.

(1)	(2)	(3)	(4)
<i>Telangana</i>			
Karimnagar .	108	58	166
Mahabubnagar . ..	60	20	80
Adilabad	60	20	80
Nizamabad	120	30	150
Total increase ..		128	

శ్రీ ఎస్ వేమయ్య — ఈ hospitals లో accommodation లేనటువంటి hospitals కూడా కొన్ని ఉన్నాయి. మా నెల్లూరిలో కూడా కొత్తది ఒకటి కడతామని చెండు సంవత్సరాల నుంచి చెప్పతున్నారు అటువంటి allotment బడ్జెట్ లో ఉన్నప్పటికీ అక్కడ ఏమి progress కనిపించడంలేదు దానిని expedite చేయడానికి చర్యలు తీసుకొంటారా ?

శ్రీ వై శివరామప్రసాద్ — తప్పకుండా శ్రద్ధ తీసుకొంటాము బడ్జెట్ లో allotment ఉంటే మాత్రం ఆలస్యం చేయము అని మననిచేస్తున్నాను.

PRIMARY HEALTH CENTRES

598—

*1231 Q — *Sri Md Ismail (Put by Sri Bhavanna Rao) (Pithapuram).*— will the hon Minister for Health and Medical be pleased to state .

(a) the number of Primary Health Centres in the State together with their distribution in each of the district ,

(b) the number of Primary Health Centres without doctors , and

(c) the reasons for not posting the doctors in those centres ?

Sri Y. Sviaramaprasad .—

(a) The number of Primary Health Centres in the State is 208
Their distribution district-wise is as follows .

Name of the District.	No. of Primary Health Centres.
(1)	(2)
1. Kurnool	23
2. Cuddapah	13
3. Visakhapatnam	10

(1)	(2)
4. Chittoor	8
5. Nellore	18
6. East Godavary	16
7. Anantapur	11
8. Guntur	17
9. West Godavari	12
10. Srikakulam	8
11. Krishna	10
12. Khammam	6
13. Warangal	10
14. Karimnagar	8
15. Nizamabad	8
16. Medak	6
17. Nalgonda	8
18. Adilabad	5
19. Mahbubnagar	8
20. Hyderabad	8
Total ..	208

(b) 51.

(c) Due to dearth of qualified doctors.

శ్రీ ఇ. అయ్యప్పరెడ్డి (మిడ్నార్) :—అయిదు సంవత్సరముల నుండి డాక్టర్లు లేనటువంటి Primary Health Centres ఎన్ని ఉన్నాయో నెలవిస్తారా ?

శ్రీ వై. శివరామ ప్రసాద్ :—అయిదు సంవత్సరములనుంచి లేనివి అంటే, అది వేరే ప్రశ్న వేయాలి.

శ్రీ ఇ. అయ్యప్పరెడ్డి :—పోనీ, గత రెండు సంవత్సరములనుండి అయినా చెప్పగలరా ?

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి :—అయిదు సంవత్సరాల నుంచి డాక్టర్లు లేనటువంటివి, రెండు సంవత్సరాలనుంచి డాక్టర్లు లేనటువంటివి చేపుతుంటే, అది సాధ్యం కాదంటే. ఆరు నెలల నుంచి లేనివి చెప్పమన్నా చేప్పలేరు.

శ్రీ భావన్నారావు:—ఒక్కొక్క వంచయితీ area లో ఒక్కొక్క Primary Health Centre ఉండాలని చెప్పతున్నారు మరి complete గా దానికి కావలసినటువంటి డబ్బుయావత్తూ పంచాయితీ సమితి పెట్టుకోవేటటువంటి పరిస్థితిలో, పెద్ద గ్రామాలలో ఇంకొక Primary Health Centre పెట్టుకోదానికి వీలవుతుందేమో సెలవిస్తారా ?

శ్రీ వై. శివరామ ప్రసాద్ :—మొదటిదానికే డాక్టర్లు లేరు. డాక్టర్లు ఉన్నప్పుడు ఆ విషయం ఆలోచిస్తాను.

శ్రీ ఇ. అయ్యపురెడ్డి :—రెండు సంవత్సరములనుంచి డాక్టర్లు లేనటువంటి Primary Health Centre లో డాక్టర్లను వేసేదానికి preference ఇస్తారా ?

శ్రీ వై. శివరామ ప్రసాద్ :—ముందు 5 ఏళ్లునుంచి లేనిచోట్ల వేస్తాము, తరువాత రెండు ఏళ్లు నుంచి లేనిచోట్ల వేస్తాము.

RISK ALLOWANCE TO THE WARD BOYS AND NURSES IN THE MENTAL HOSPITALS

599—

*1281 Q.—*Sri Vavilala Gopalakrishnayya*—Will the hon Minister for Health and Medical be pleased to state :

Whether the Government propose to grant risk allowance to the ward boys and nurses in the Mental Hospitals as is being given to the Doctors and Nurses ?

Sri Y. Sivarama Prasad :—There is no such proposal pending with the Government at present

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అసలు డాక్టర్లకు నర్సులకు risk ఉన్నది గనుక వాళ్లకు allowance ఇస్తున్నారు. మరి తోటిలకు ఇవ్వలేదంటే వారు చచ్చిపోయినా పరవాలేదని అభిప్రాయమా ?

శ్రీ వై. శివరామప్రసాద్ :—అది Doctors కు, Nurses కు, risk allowance అని ఇవ్వడంలేదు. వేరే Special allowance అని ఇస్తున్నారు. అక్కడ పనిచేయడం కష్టం గనుక ఇస్తున్నారు. అది ఈ employees కూడా ఇవ్వడం అనేది పరిశీలనలో ఉన్నది.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—వారికి కూడా Retrospective effect ఇస్తారా, వీరితోపాటు.

శ్రీ వై. శివరామప్రసాద్ :—దాని విషయం ఏదో నిర్ణయానికి వచ్చిన తరువాత ఆలోచిస్తాము.

SCHEMES OF INDUSTRIES SUBMITTED BY THE LEADER OF THE TEAM
OF TECHNICAL EXPERTS

600—

*1382 Q—*Sri Vavilala Gopalakrishnayya*—Will the hon. Minister for Industries be pleased to state.

(a) whether Mr. M. Pravada, Leader of the team of Technical Experts from Czechoslovakia submitted in May, 1962 40 schemes of industries and indicated willingness for their participation in the schemes;

(b) if so, what are those schemes and the other details thereof and

(c) at what stage the matter stands at present?

The Minister for Industries (Sri M N Lakshminarasayya).—(a) Mr. Pravada of the Trade Representation of Czechoslovakia furnished a list of 40 industries and stated that they were in a position to arrange for the supply of plant and equipment required for establishing these industries and could also send technical experts to assist in setting up these Plants, besides arranging for the training of our technicians.

(b) A list of the schemes is laid on the Table of the House. It was stated by the Czechoslovakian team that detailed schemes would be furnished by M/s Skoda (India) Private Ltd., Bombay, as and when they are ready to the Department of Industries and Commerce as well as to interested private industrialists. A detailed scheme regarding brick making plant since furnished is being communicated by the Directorate of Industries and Commerce to those interested in it.

(c) The list of Industrial Plants furnished by the Czechoslovakian Experts has been circulated to interested entrepreneurs and they have been requested to contact M/s Skoda (India) Private Ltd., Bombay for detailed schemes.

PAPER PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

List of Industrial Schemes furnished by the Czechoslovakian Team

Sl. No.	Description of Plant	Capacity per year.	Shift.
(1)	(2)	(3)	(4)
1.	Bicycle Tyre Valves	.. 10,00,000 pcs	1/2
2.	Motor Car Valves ..	.. 30,00,000 pcs of Valves and Spring core	2
:	Spring Cores for Motor Car Valves	25,00,000 pcs	1/2

(1)	(2)	(3)	(4)
4.	Lever type Switches, Sockets and Plugs and Ceiling Rosettes	4,00,000 pcs	2
5.	Roller Chains .	2,25,000 pcs	1
6.	Pressed Shovels ..	9,00,000 pcs	1
7.	Steel Forged Milling Balls	1,000 tons	1
8.	Lacquered Metal Tube Furniture	10,000 pcs	1
9.	Hurricane lamps ..	2,00,000 pcs	1
10.	Non-ferrous Metal Foundry	260 tons	1/2
11.	Universal Tool Room	1,090 pcs or 80,000 kgs	1
12.	Precise Turned Bolts, Nuts and Washers	65 to 70 tons	2
13.	Pressure Die Casting	690 tons	1
14.	Chaff Cutter Knives	12,00,000 pcs	2
15.	Wood Screws ..	120 tons	2
16.	Turning Tools with Cemented Carbide type	1,20,000 pcs or 91,385 kgs	1
17.	Furniture Factory ..	Five sets a day	1
18.	Veneer Shing Plant	1,500 cu meters	1
19.	Lathe Factory ..	10,800 cu. meters	2
20.	Plywood ..	5,800 cu. meters	3
21.	Saw Mill ..	16,000 cu meters	3
22.	Chipboards ..	9,000 cu. meters	3
23.	Bicycle Tyres & Tubes	of different capacities	
24.	Time Pieces ..	1,50,000 pcs	2
25.	Household and Kitchen Enamel-ware	600 tons	2
26.	Hand Tools ..	..	..
27.	Canvas and Rubber Footwear Plants	of different capacities	

(1)	(2)	(3)	(4)
28.	Re Rolling Mills	9000, 13,500 tons	1
29.	Pig Iron Plant	.. 1,00,000 tons	.
30.	H T. & L T Insulators	. 2,400 tons	a year
31.	Ceramic Sanitary Plant	..	of different capacities.
32.	Ceramic Wall Tiles ..		"
33.	Refractory manufacturing Plant (Silica, Magnesite, Fireclay).		"
34.	Cement Manufacturing Plant		"
35.	Coal Washeries ..		"
36.	Brick Making Plants	.	"
37.	Bottling Plants		"
38.	Power Plants—Thermal and Hydroelectric		"
39.	Dairy Equipments	.	"
40.	Oxygen Plants		"

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— ఏ Industry చేస్తే బాగుంటుందని ఆలోచిస్తూ ఇంకా field లోకి రానివారు ఉన్నారు వారికికూడ ఆ information ఉపయోగపడటానికి publicity arrangement చేస్తారా ? ఇంకా రంగంలోకి రాకుండా ఏ industry take up చేస్తే బాగుంటుందని ఆలోచిస్తున్నవారు, జెకోస్టావేకియన్ ఇండస్ట్రీ ఏదైనా తీసుకొంటే బాగుంటుందేమోననే అభిప్రాయం ఉన్నవారున్నారు కనుక ఆ details publish చేయిస్తారా ?

శ్రీ యమ్. యన్. లక్ష్మీనరసయ్య :— ప్రతికలలో వల్లసినట్టి యిచ్చాము. ప్రతి డిస్ట్రిక్టులోని ఇండస్ట్రీయల్ ఎస్టేటుకు ఈ information అంకా provide చేస్తున్నాము. అక్కడనుంచి వల్లసినట్టి బాగాచేస్తున్నారు.

SHORT NOTICE QUESTIONS AND ANSWERS

THE DISBANDING OF THE REGIONAL UNITS OF THE TOWN PLANNING UNITS

600-A.—

S.N. Q.—No 226-G *Sri G Ramalingam, (Jangaon)*—Will the hon. Minister for Municipal Administration be pleased to State.

(a) whether it is a fact that the Regional Units of the Town Planning Units, working for the last 3 years are being disbanded,

(b) the number of employees affected,

(c) is it a fact that the Central Government propose to give assistance for the continuance of the Town Planning Regional Units now working ; and

(d) is it also a fact that the Central Government have given directions to the State Government to go ahead to continue the same and if so, the action taken by the Government

The Minister for Municipal Administration (Sri A Venkataramayya) —

(a) yes. They have already been disbanded with effect from 1-7-1962.

(b) 46 persons have been reverted to the lower categories and 131 persons have been discharged from service

(c) There is no definite assurance from the Government of India

(d) No

శ్రీ జి రామలింగం — కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి అంగీకార సూచికంగా సమాధానం వచ్చినట్లయితే అది తప్పకుండా ఆలోచిస్తారా ?

శ్రీ ఎ. వెంకట్రామయ్య — కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి పూర్తిగా సహాయం యిస్తామని సమాధానం వస్తే దానిని గురించి ఆలోచించబడుతుంది.

శ్రీ కె. రాజమల్లు (చిన్నూర్) — ఎన్ని యూనిట్లు పనిచేయుచున్నవి ?

శ్రీ ఎ. వెంకట్రామయ్య — రెండు యూనిట్లు పనిచేస్తూ ఉండినవి. అవి ఇప్పుడు రద్దు చేయబడినవి.

శ్రీ కె. రాజమల్లు — తీసి వేసిన 131 మందిని absorb చేయటానికి ప్రయత్నిస్తారా ?

శ్రీ ఎ. వెంకట్రామయ్య — ప్రస్తుతం అవకాశం లేదు.

శ్రీ జి. రామలింగం — వారు మూడు సంవత్సరాల నుంచి ఏమీ పని చేస్తున్నారు ? ఎన్ని సిటీస్ కు Master plans తయారు చేశారు ?

శ్రీ ఎ. వెంకట్రామయ్య — 58 సం॥ నుంచి కొన్ని ప్రాంతాలలో appoint చేయబడ్డారు. First batch క్రింద విజయవాడ, విశాఖపట్టణం, గుంటూరు, 2) నెల్లూరు, రాజమండ్రి, కాకినాడ, 3) అనంతపురం, మచిలీపట్టణం, ఏలూరు తరువాత హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు ప్రాంతాలలో మూడు సంవత్సరాల నుంచి కొంతవరకు పని చేస్తున్నారు.

శ్రీ జి రామలింగం : — సిటీ మ్యూనిసిపాలిటీస్ అయినా, కార్పొరేషన్లు అయినా తిరిగి వారి అనుమతి final master plans తయారు కావలసియున్నది. మనం తయారు చేసిన master plan final కాదు. అటువంటప్పుడు వారిని తీసివేస్తే లాభం ఉండదు. కేంద్ర ప్రభుత్వం వారు ఇస్తామన్నట్లయితే తప్పక continue చేస్తారా ?

(శ్రీ) ఎ వెంకట్రామయ్య — ఇప్పటివరకు ఆస్కీము ప్రకారము చాలా వరకు పూర్తి అయినది. కొద్దోగోప్పో ఉంటే అఫీసులోనే పూర్తి చేయవలసినదిగా ఆర్డరుస్ ఇవ్వబడినవి.

HARIJAN HOSTEL, CHITTOOR

582—

*46 Q.—*Sri C D Naidu (Chittoor)* — Will hon the Chief Minister be pleased to state

(a) the number of students admitted into the Harijan hostel Chittoor during the year 1961-62,

(b) whether the Government is going to increase the number of admissions in the above hostel during the coming year; and

(c) whether there is any proposal with the Government to increase the grant given to the Harijan students admitted in the hostels from Rs 15 to Rs 25 per student?

A — (a) 80 students.

(b) There is no proposal as such.

(c) No Sir

DRINKING WATER WELLS FOR HARIJANS IN VIZIANAGARAM TALUK

583—

*280 Q.—*Sri G Suryanarayana (Ramathurtham)* — Will hon the Chief Minister be pleased to state:

(a) the number of drinking water wells sunk for Harijans in Vizianagaram taluk, Visakhapatnam district from 1960 upto December 1961.

(b) the number of wells intended to be sunk during 1962-63; and

(c) the names of the villages in which the said wells are intended to be sunk?

A:—(a) 22 wells have been sunk from 1st January 1960 to 31st December 1961.

(b) & (c) It is proposed to complete 10 incomplete well works at the following places and to take up 6 new during 1962-63 after the approval of Zilla Parishad, Visakhapatnam. Their location has not yet been decided

1. Gushini
2. M Kothavalasa
3. Gajapathunagaram
4. Jinnam
5. Palligandredu
6. Kotagandredu
7. Valluru

- 8 Koradapeta
9. Ramannapeta
10. Tettangi

HARIJAN HOSTEL IN GAJAPATHINAGARAM

584—

*231 Q—*Sri G. Suryanarayana* :—Will hon the Chief Minister be pleased to state

(a) when the Government sanctioned the establishment of Harijan hostel in Gajapathinagaram, Vizianagaram taluk, Visakhapatnam district; and

(b) when the said hostel came into existence?

A.—(a) On 31st October 1961.

(b) For want of building accommodation the hostel could not be started earlier than 11th March 1962

ANNOUNCEMENTS

re : ELECTION TO THE COMMITTEE OF PRIVILEGES

Mr. Speaker —I have to announce to the House that the following candidates have been nominated for election to the *Committee of Privileges* for the financial year 1962-63 in addition to the Deputy Speaker who is an ex-officio member.—

- (1) Sri Ramachandra Rao, Deshpande.
- (2) Sri M Veera Raghava Rao
- (3) Sri T. Nagi Reddy.
- (4) Sri G. Bapanaiah
- (5) Sri. C. Appala Naidu
- (6) Smt A. Kamala Devi.
- (7) Sri Naganatha Rao, Tammavar.
- (8) Sri M Ramdev Reddy.
- (9) Sri M. M. Hashim.
- (10) Sri L Chunnappa Reddy.
- (11) Dr K Naganna
- (12) Sri N. Venkata Rao
- (13) Sri R Yesupadam
- (14) Sri G Suryanarayana
- (15) Sri V Krishna Murthy Naidu

As the number of candidates validly nominated is equal to the number of vacancies to be filled viz, fifteen I hereby declare them to have been duly elected to the *Committee of Privileges* for the financial year 1962-63.

Under sub-rule (4) of rule 172 of the Andhra Pradesh Legislative Assembly Rules, I hereby nominate Sri Vasudeva Krishnaji Naik Deputy Speaker, to be the Chairman of the above Committee.

re-ELECTION TO THE HOUSE COMMITTEE

Mr Speaker —I have to announce to the House that the following candidates have been nominated by me to the House Committee for the financial year 1962-63

1. Sri Kirti Chander Dev
2. Sri R Sitaramaswamy
3. Sri D Venkaiah.
4. Sri N Venkata Rao.
5. Smt. Arutla Kamala Devi
6. Sri K V Naravana Reddy
8. Sri C D Naidu

Under sub-rule (1) of rule 202 of the Andhra Pradesh Legislative Assembly Rules, I hereby nominate, Sri Kirti Chander Dev, to be the Chairman of the above Committee

CALLING ATTENTION TO A MATTER OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

re Silt clearance at Kanur Head Sluice

Mr Speaker · There is one matter under Rule 74 notice of which has been given by hon. Sri Vanka Satyanarayana.

(Pause)

The hon. Member is not present in the House.

The hon Minister for Irrigation will please make a statement.

The Minister for Irrigation (Sri A C Subba Reddy) According to the report received from the Chief Engineer, the silt that accrued in front and rear of Kanur Head Sluice was got removed in the second week of June 1962 and sufficient discharge of water is being let down in the canal. It is also reported that about 2100 acres out of 3500 acres of ayacut have been transplanted and the rest of transplantation is in progress in the villages of Munipalli, Mudanepalli, Palur and Kanur villages.

ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR 1962-63 VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS

Demand No. XXVI—Labour and Employment Rs. 35,80,800.

శ్రీ యమ్. రామ్ గోపాల్ రెడ్డి (మైదారం)—అధ్యక్షా, ఈ లేబర్ డిమాండ్ సంవత్సరంలో employment విషయం మాట్లాడదలచుకొన్నాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 1960 సం॥ లో 1,74,000 మంది Employment Exchange లో తమ పేర్లను రిజిస్టరు చేయించుకొన్నారు. 1961 లో 1,94,000. సంవత్సరానికి 20 వేల మంది అదనంగా రిజిస్టరు చేయించుకున్నారు. 61 లో placements 30,280, అంటే

రిజిస్టరు చేయించుకొన్నవారిలో నాలుగోవంతుకు లేదా అయిదో వంతుకుకూడా employment లభించుటలేదు. రిటైర్మెంట్ మెంట్ కూడా జరుగుతోంది. 10 % గవర్నమెంటు సిబ్బందిలో తగ్గించాలన్నారు. అయితే గవర్నమెంటు సిబ్బంది ఎందుకు ఎక్కువ అయినది? వారిని appoint చేసినది ఎవరు? 1947 నుంచి కాంగ్రెసు గవర్నమెంటు దేశాన్ని పాలిస్తోంది వారే ఇంతమంది సిబ్బందిని appoint చేశారు. అప్పుడు అంతమందిని appoint చేయటానికి కారణం ఏమిటి? ఇప్పుడు ఇన్ని కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి, యిన్ని ప్రణాళికలు నిర్వహిస్తు 10 % retrench చేయాలనుటకు కారణం ఏమిటి? బ్రయిన్ లోకి టేకులులేని ప్రయాచీకులు ఎక్కినట్లు యీ ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలోకి ఎవరైనాచేరారా? టెక్నోకల్చర్ టెక్నాలజీ పాసింజర్స్ ను రైలునుండి బయటకు గెంటివేసినట్లు ప్రభుత్వ ఉద్యోగులను ఉద్యోగంనుండి తొలగించి బయటకు పంపించటానికి ప్రభుత్వానికి వీలులేదు వారు టెక్నాలజీ పాసింజర్స్ గా గవర్నమెంట్ ఉద్యోగాలలోకి వచ్చినవారు కారు. వారిని గవర్నమెంట్ యే ఎపాయింట్ చేసింది ఇప్పుడు వారిని ఉద్యోగాలనుండి వెళ్ళగొడితే వారు ఎక్కడకు పోవాలి? ఈ ప్రభుత్వం సంవత్సరానికి 115 కోట్లు రూపాయలు ఖర్చుపెడుతున్నప్పుడు 10, 20 లక్షలు యీవిధంగా తీసివేయదలచుకొన్న స్టాఫ్ పై ఖర్చుచేయవలసినదే — ఖర్చుచేయాలి వారిని ఉద్యోగంలో చేర్చటానికి బాధ్యులు ఎవరు? వారికి ఉద్యోగం ఇచ్చింది ఎవరు? అని నేను సూటిగా ప్రశ్నిస్తున్నాను. ప్రభుత్వమే వారిని ఎపాయింట్ చేసి, ప్రభుత్వమే తిరిగి వారిని ఉద్యోగంలోంచి తీసివేయటమంటే ఏమి న్యాయమో ఆలోచించండి. ఒక వ్యక్తి తనకు ఉద్యోగం దొరికిందికదా అని పెళ్ళిచేసుకొంటాడు. ఇవాళ వానికి ఉద్యోగము పోగానే, అతడు భార్యకు విడాకులు ఇవ్వవలసినదా? గవర్నమెంటే యీవిధంగా తన స్టాఫ్ ను రెట్రైన్ చేస్తూంటే, ప్రయివేట్ పరిశ్రమలవారు స్టాఫ్ ను రెట్రైన్ చేయరా? ప్రయివేట్ పరిశ్రమలవారు స్టాఫ్ ను రెట్రైన్ చేసినపుడు — రెట్రైన్ చేయకూడదని చెప్పే ప్రభుత్వము — తాను స్టాఫ్ ను రెట్రైన్ చేయటం ఏమాత్రం సబబు అయిన విషయం కాదు ప్రయివేట్ ఫ్యాక్టరీస్ కూడ అక్కడక్కడ స్టాఫ్ ను రెట్రైన్ చేస్తున్నారు. వారెందుకు రెట్రైన్ చేస్తున్నారు? లాభములు రావటంలేదా అంటే, వస్తూనే ఉన్నాయి. ఈనాడు పనివారి సామర్థ్యం పెరిగింది. ఇదివరకు ముగ్గురుచేసేపని ఇప్పుడు ఒక్కడే చేయగలుగుతున్నాడు. ఇదివరకు 20 లెటర్స్ వ్రాసే క్లర్క్ ఇప్పుడు 30 లెటర్స్ వ్రాస్తున్నాడు. టైప్ రైట్ స్పీడ్ పెరిగింది. వారి సామర్థ్యం పెరిగిన కారణంగా వారిచే రెట్రైన్ చేయటం సరైనదికాదు. గవర్నమెంట్ ప్రతి కేటగిరిలోను పదిశాతం రెట్రైన్ చేయదలచుకొన్నారా? ఐ. ఎ. కె. వారిని, సెక్రటరీస్ ను, డి.ఎన్ పీలను, ఎన్.పీలను, అందరినీ యీవిధంగా పదిశాతం రెట్రైన్ చేస్తే మాకు అభ్యంతరంలేదు. సెక్రటరీని జాయింట్ సెక్రటరీగా, జాయింట్ సెక్రటరీని, డిప్యూటీ సెక్రటరీగా, డిప్యూటీ సెక్రటరీని అసిస్టెంట్ సెక్రటరీగా, అసిస్టెంట్ సెక్రటరీని సూపరింటెండెంట్ రివ్యూ చేసినపుడు ఉద్యోగం పదలిపోవలసినవారు క్లర్క్ గునయే అవుతారు, ఈవిధంగా చేయడం భాగుండదు,

నిజామ్ సుగర్ ఫ్యాక్టరీ సంగతి చెబుతాను అక్కడ రెట్రైన్మెంట్ అని పేరుపెట్టలేదుగాని—భాళీఅయిన స్థానాలలో మాత్రం ఉద్యోగాలు నింపటంలేదు. దేశంలో నిరుద్యోగ సమస్య ఉన్నప్పుడు లాభాలువచ్చే సంస్థలలోకూడ స్టాఫ్ ను రెట్రైన్మెంట్ చేయటం సరైనదికాదు. నిజామ్ సుగర్ ఫ్యాక్టరీలో వర్కర్స్ సామర్థ్యం పెరిగింది ఫ్యాక్టరీవారికి స్వంతరైల్వేఉంది ఐదుగంటలకు ఒక ట్రిప్ చేసే వారు ఇప్పుడు మూడుగంటలకు ఒక ట్రిప్ చేస్తున్నారు. వర్కర్స్ శక్తి పెరిగింది, అందుకు సంతోషపడి వారు అడిగిన వేతనాలు ఇవ్వాలి ఆ ఫ్యాక్టరీలో కొంతమందికి ఐదు సంవత్సరాలనుండి ఇంక్రిమెంట్స్ జాక్ అయి పోయాయి ఐదు సంవత్సరాలలో సె.సి.కి రి.రూ. చొప్పున 30 శాతం ధరలు పెరిగాయి. ఐదు సంవత్సరాలనుండి వారికి ఇంక్రిమెంట్ దొరకలేదు. అదే విధంగా ఇంక్రిమెంట్ దొరకనివారు గవర్నమెంట్ చర్యలతో ఉన్నవారుకూడ ఉన్నారు. ఐదు సంవత్సరాలు ఇంక్రిమెంట్ దొరకనివారికి నిజజీతంలో 30 శాతం తగ్గినదన్నమాట. రిజర్వ్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియావారు కొన్ని కంపెనీల లాభాలను సర్వేచేయించింది కొన్ని కంపెనీలకు ఒక సంవత్సరం కోటి రూపాయలు లాభంరాగా, ఐదు సంవత్సరాలతర్వాత 170 కోట్ల రూపాయలు లాభం వచ్చింది. అదేరీతిగా ఆ కంపెనీ తన లేబర్ కు జీతం పెంచినదా అంటే లేదు. గవర్నమెంట్ ఎంతవరకు తనలేబర్ ను మంచిగా చూడదో, అంతవరకు వారి సామర్థ్యం పెరగటం అసాధ్యం. లేబర్ కు సక్రమమైన, న్యాయమైన పేమెంట్ జరిగితే, వారు పుష్టికరమైన ఆహారం తీసుకోగలుగుతారు. వారికి అప్పుడు శక్తి వస్తుంది, వారింకా సమర్థవంతంగా పనిచేయటానికి వీలుంటుంది శ్రీ టి. అంజయ్యగారు నిన్న మాట్లాడుతూ ఒక చోట ఒకే యూనియన్ ఉండాలి; రెండుమూడు యూనియన్స్ ఉండకూడదు అన్నారు. అందుకు కాంగ్రెస్ వారే ప్రత్యేకంగా శ్రద్ధవహించాలి. కమ్యూనిస్టులదో, సోషలిస్టులదో మొదట అక్కడ యూనియన్ ఉంటే, కాంగ్రెస్ వారు మరొక యూనియన్ పెడుతున్నారు. వారివిధంగా ఇండస్ట్రియల్ పీస్ డిస్టర్బ్ చేస్తున్నారు. మన స్టేటులో ఐదువేల కన్నా ఎక్కువ యూనియన్స్ ఉన్నవి. ఒక్కొక్క యూనియన్ లో 800 కన్నా ఎక్కువ మెంబర్స్ లేరు. ఒక్కొక్క మెంబరు నెలకు రు. 0-4-0, రు. 0-8-0 ఇస్తే సంవత్సరానికి ఒక యూనియన్ కు 1500, 2,000 రూపాయలు ఆదాయం వస్తుంది. అందుచేత ప్రతి యూనియన్ చాలా బలహీనమైనదిగా ఉన్నది. అది మేనేజ్ మెంట్ తో పోట్లాడాలంటే చాలా కష్టము మేనేజ్ మెంట్ దగ్గర పైకం ఉంటుంది మేనేజ్ మెంట్ ప్రతికేసు ట్రీబ్యునల్ కు తీసుకుపోతారు ట్రీబ్యునల్ నుండి ప్రాకోర్టుకు తీసుకుపోతారు. ప్రాకోర్టునుండి సుప్రీమ్ కోర్టుకు తీసుకుపోతారు. అటువంటి పరిస్థితుల్లో యూనియన్స్ ఆర్థిక సోమతలేక, మేనేజ్ మెంట్ వారు సూచించే ఏ టరమ్స్ కైనా వారు ఒప్పుకోవలసివస్తున్నది నిజాం సుగర్ ఫ్యాక్టరీలో మజ్దూర్ల ఫభ ఉన్నది అందులో పదివేలమంది మెంబర్స్ ఉన్నారు. అందులో కమ్యూనిస్టులు ఉన్నారు. సోషలిస్టులు ఉన్నారు. ఆ యూనియన్ కూడా మేనేజ్ మెంట్ తో పోట్లాడేశక్తిలేక, మేనేజ్ మెంట్ ప్రతిపాదించిన టరమ్స్ కు ఒప్పుకొన్నారు ఇండస్ట్రియల్ పీస్ మెయిన్ టెయిన్ చేయవలసిన

బాధ్యత కాంగ్రెస్ పై ఉంది. కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వంపై ఉన్నది. కాంగ్రెస్ కు వోట్లు బాగావస్తున్నవి; రైతులు వోట్లు ఇస్తున్నారు కాంగ్రెస్ ఇండ్స్ట్రీస్ లో యూనియన్స్ పెట్టుకొని, దానిద్వారా పెద్దగా వోట్స్, అధికారం సంపాదించేది లేదు. నిజాంకుగర్ ఫ్యాక్టరీలో, ఐ ఎన్. టి. యు. సి. కి వైస్ ఛేర్మన్ గా నేనుకూడా రెండుమూడు సంవత్సరాలు ఉన్నాను. ఆ యూనియన్ క్లౌజ్ చేయబడింది. అహమ్మదాబాద్ లో—ఐ ఎన్. టి. యు. సి బాగానే నడుస్తున్నది. అది ఎవరు స్థాపించారు? వల్లభాయ్ పటేల్ లాంటివారు స్థాపించారు గనుక, ఆ యూనియన్ నడుస్తున్నది. కొన్ని యూనియన్స్ కాంగ్రెస్ వారు నడిపిస్తున్నారు. టి. సంజీవరెడ్డిగారుకూడ నడిపిస్తున్నారు. కాని ఆయన మోరే డేర్ తపిస్. ఈ కాంగ్రెస్ వారు ఐ. ఎన్. టి. యు. సి. పేరుతో ప్రతి యూనియన్ లో జోక్యం కలిగించుకొని ఇండస్ట్రీయల్ పీస్ డిస్టర్బ్ చేసివట్లయితే, ఇండస్ట్రీస్ లో ప్రాడక్షన్ పడిపోతుంది. ట్రాన్స్ ఫోర్ట్ నేషనలైజ్ కావటం మంచిదే తద్వారా ప్రభుత్వానికి బాగా లాభంవచ్చి, ప్రజానీకంమీద టాక్స్ లు తక్కువ పడాలనేది ఇందులో ఉన్న ఉద్దేశ్యము. కాని యీ నేషనలైజేషన్ వల్ల ప్రజలకు చాలా ఇబ్బంది, కష్టము ఏర్పడుతున్నది. ఉదయం ఏడుగంటలకు పాసింజర్స్ వస్తే—వారికి ఏడు గంటలదాకా బస్సు దొరకదు. ప్రభుత్వానికి కావలసినన్ని బస్సులు లేవప్పుడు—నేషనలైజేషన్ చేసి ప్రయాణికులను బాధపెట్టడం భావ్యంకాదని మనవిచేస్తున్నాను. మన దేశంలో పాపులేషన్ ప్రతి సంవత్సరం 2 శాతం పెరుగుతున్నది. ఉద్యోగవకాశాలు చాలా తక్కువగా ఉన్నాయి. మన ఫస్ట్ ఫయివ్ ఇయర్ ప్లానులో 50 లక్షలమందికి ఉద్యోగాలు లేవు సెకండ్ ప్లానులో 70 లక్షల మందికి ఉద్యోగాలులేవు ఈ మూడవ ప్రణాళికాకాలంలో ఒక కోటి, 10 లక్షల మంది ఉద్యోగాలు లేకుండా ఉన్నారు. నాలుగవ ప్రణాళికలో ఒక కోటి 70 లక్షలమంది ఉద్యోగాలు లేకుండా ఉంటారు నిరుద్యోగపనుస్య సంవత్సరంసంవత్సరం పెరిగిపోతున్నది. నిరుద్యోగపనుస్యను అరికట్టాలని మంత్రిగారిని కోరుకూ నేను విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ టి సంజీవరెడ్డి:—మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండ్స్ ను బలపరుస్తూ, నేను కొన్ని విషయాలు మనవిచేయదలచుకొన్నాను. గతసంవత్సరం కన్నా ఈ సంవత్సరం రి లక్షలు అదనంగా ఖర్చు పెట్టటానికి బడ్జెట్ లో కేటాయింకబడినట్లు మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండ్స్ లో కనబడుతున్నవి. దేశంలో ఇండస్ట్రీయల్ డెవలప్ మెంట్ కావాలి; పోషలిస్ట్ ప్లాన్ ఆఫ్ సొసైటీ రావాలి—అన్నప్పుడు అందుకు లేబర్ మూవ్ మెంట్ ప్రాధాన్యత ఎంతో ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను. మంత్రిగారు తాము ఇచ్చిన వోట్ లో కార్మిక ఉద్యమానికి కాంగ్రీట్ గా ఇంత డబ్బు ఇస్తున్న స్కీము ఏదీ చూపించలేదు. కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టి పెద్ద పెద్ద డాములు కట్టి రైతుల యొక్క ఆర్థిక పరిస్థితిని చక్క పెట్టడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తున్నది. Tenants కు, land lords కు మధ్య పోట్లాటలు ఉంటే tenants కు protection ఇచ్చి వారికి మేలు చేస్తున్నది. అదే విధంగా labour movement లో, పావుకార్లకు, కార్మికులకు మధ్య న్యాయమైన త్రోవను చూపిస్తూ, workers యొక్క ఆర్థిక పరిస్థితిని

అభివృద్ధి చేయడానికి ప్రయత్నం చేయాలి అది ప్రభుత్వం యొక్క ముఖ్యమైన దర్శనం అని నేను భావిస్తున్నాను 10 సంవత్సరాలనుంచి మన స్టేట్ లో Labour department వ్యవహారం నడుస్తున్నది ఆంధ్ర ప్రదేశ్ form అయిన తరువాత అంత efficient గా నడచాలో అంత బాగా నడవడం లేదని అందరి అభిప్రాయము. నా అభిప్రాయము కూడ అదేనని మనవిచేస్తున్నాను. Labour department యిచ్చే సహాయం పైసల రూపంలో కాకుండా, కేవలం సలహాలు మాత్రమే యిచ్చే విధానంలో మార్పు రావాలి పెనకటి 15 సంవత్సరాల క్రింద, 20 సంవత్సరాల క్రింద పెట్టిన విధానాన్నే యింకా continue చేయడం బాగుండదు అది యిప్పటి పరిస్థితులకు సరిపోయిని మనవిచేస్తున్నాను. Industrial disputes లో పావుకార్లను పిలిచి కూర్చుండలేట్టి వాళ్ళతో మాట్లాడి సమాధానం చేసి ఒప్పించడం, Workers అడిగినది న్యాయంగా ఉంటే ఆ కంపెనీ యివ్వగలుగుతుందా, లేదా, అని అలోచించి, ఇచ్చే శక్తి ఆ factory కి ఉంటే గవర్నమెంటు ఆఫీసర్లు moral గా pressure తీసుకువచ్చి ఒప్పించడం లేదా కార్మికులు తప్పుప్రోవలో పోతూ ఉంటే వాళ్ళు అడగడం న్యాయం కాదనుకుంటే వాళ్ళను సరైన మార్గంలో పెట్టడం ఇదీ ముఖ్యమైన పాత్ర Labour department చేయవలసింది దీనిని ఈ రోజు Labour department సరిగా అమలులో పెట్టినప్పుడు దేశంలో ఏదో పెద్ద industrial development అవుతుంది, labour management relations పెరుగుతాయని అనుకోవడం సరైనది కాదని మనవిచేస్తున్నాను మంత్రిగారు తమ note లో కొన్ని points యిచ్చారు. Arbitration conciliation అని ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో చిన్నవి పెద్దవి కాబోనాలు అన్నీ కలిసి 1000 కన్న ఎక్కువ ఉండవచ్చు 130 cases conciliation కు వచ్చాయని వారు మనవి చేశారు. Unsettled dispute 88 అని చెప్పారు. ఎన్ని disputes conciliation officer దగ్గరకు వస్తున్నాయి. ఎన్ని settle అవుతున్నాయో ఈ note లోనే మనకు తెలుస్తున్నది ఈ department యొక్క efficiency ని పెంచడం అవసరం Efficiency ని పెంచడం అంటే workers ను persuade చేయడమో, manual persuade చేయడమో కాదు. అది law గానీ, rule గానీ కాదు. Workers notice వంపాలని, దాని తరువాత మేము conciliation start చేస్తాము అని procedure ఉన్నది. ఆ procedure ను ముందు పెట్టుకొని కాలం గడిచే విధంగా కాకుండా, ముందు Hyderabad State లో జరిగేవిధంగా—Officers కు strike జరగబోతోంది అని information తెలియగానే Labour Officer వెళ్ళి దాని విషయం తెలుసుకొనే వాడు అతనితో కాకపోతే conciliation officer వెళ్ళేవాడు. అదీ కాకపోతే Labour Commissioner, Labour Minister దాకా పోయేది. Labour Minister level లో Joint meeting పెట్టినా settle కాకపోతే Chief Minister level లో, Industries Minister, Labour Minister, Chief Minister కూర్చుని ఆ dispute ను

(Mr Deputy Speaker in the Chair)

court కు పోకుండా, ఆ పోట్లాట strike క్రింద దిగకుండా mutual discussions చేసి పరిష్కారం చేసేవారు. అటుపంటి పద్ధతిని ఈరోజు అవలంబించడం

లేదని మనవిచేస్తున్నాను. ఆ పద్ధతిని మళ్ళీ మంత్రిగారు ప్రవేశపెడితే బాగా ఉంటుంది. Dispute ఉన్నదని information రాగానే Labour Officer prompt గా వెళ్ళి విషయాలు తెలుసుకొని Joint meeting పెట్టి పరిష్కారంచెయ్యాలి. Labour officer వల్ల కాకుంటే Labour council, దాని తరువాత Minister దాకా పోతుంది. పూర్తిగా యిటువంటి వ్యవహారాన్ని మనం మానుకున్నాము. అది మళ్ళీ మొదలుపెడితే బాగా ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. కర్మాగారాలలో శాంతి ఉండాలి, కార్మికోద్యమం బాగుండాలి అప్పుడే కార్మికులకు, దేశానికి పరిశ్రమకు లాభం. Central Government మనరాష్ట్రం నుంచి ఎన్నో కోట్ల రూపాయలు, Sales tax, Income tax వేరుతో తీసుకుపోతున్నది. ఇంకా ఎన్నో taxes ఉన్నాయి Transport tax ఉన్నది Industrial production బాగా పెరిగి, consumers వాళ్ళభాగాలు వాళ్ళు తీసుకున్న తరువాతనే sales tax వస్తుంది కోట్ల రూపాయలు ఆదాయం వస్తున్నది Industry శాంతంగానడిచి production పెరగకపోతే ఈ tax రావడానికి ఎంతో కష్టం ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను అన్ని విధాల దేశానికి, రాష్ట్రానికి లాభం రావాలంటే industry బాగా నడివాలి, production బాగా పెరగాలి. Trade Union movement బాగా పెరగాలి. Technical skill పెరగాలి అప్పుడే దేశానికి ఎంతో లాభం అని అందరము గుర్తిస్తున్నాము. Labour అనగానే చాల చిన్న చూపుతో చూస్తారు. ఎంత per cent ఉన్నది, 3 కోట్ల ప్రజలలో 8%, 5% labour ఉన్నది. దేశ దరిద్రం దూరం కావాలంటే దేశంలో ఊండి బట్ట కరువు పోవాలంటే industrialisation ఒక్కటే మార్గం. Industrialisation ద్వారానే Foreign Countries తమ ఆర్థికపరిస్థితిని చక్కబెట్టుకున్నవి అదే మార్గంగా ఈ దేశం బాగుపడాలంటే industrialisation కావాలి. Industrialisation కావాలంటే కార్మిక శాంతి ఎంతో అవసరం అని మన ప్రభుత్వం భారత దేశ ప్రభుత్వం, అన్ని ప్రభుత్వాలు గుర్తించివాయి. Production పెరగాలి అంటే కార్మికులకు ప్రోత్సాహం ఉండాలి కార్మికులు ఎంత per cent ఉన్నారని చూసే దానికన్నా కార్మికుల ద్వారానే దేశానికి ఎంతో ఉపకారం జరుగుతుంది, మేలు కలుగుతుందని ఆ aspects తోనే చూడాలి Labour demand అనగానే 4% పాపులేషన్ (population) అని (reject) రిజెక్టు చేసే విధానం ఉన్నది. ఈ ప్రభుత్వాన్ని అనడంలేదు. మన సొసైటీలో ఉండే genuine fact అది. ఆ విధానంలో మార్పు తీసుకురావడం ఎంతో అవసరం అని మనవిచేస్తున్నాను.

పదిహేను సంవత్సరాలుగా లేబర్ డిపార్టుమెంటులో లేబర్ ఆఫీసర్ యితర పదవులను continue చేస్తు వస్తున్నాం ఈ పదిహేను సంవత్సరాలలో కార్మికుల వ్యవహారాలలో అనేక మైన మార్పులు వచ్చాయి. కాని, పరిపాలనా విధానంలో మాత్రం ఏవిధమైన మార్పురాలేదు. ఉత్పత్తికి నష్టం వస్తుంది కాబట్టి యూరోజున కార్మికులు సమ్మెచేయడానికి వీల్లేదు. కార్మికుల వ్యవహారాలకు అనుగుణంగా యీ శాఖలోని పరిపాలనా విధానంకూడా ఎంతో మార్చవలసివుంది. అప్పుడే మన మాళిం చే ప్రమాదాలు సాధించడానికి అవకాశ

మేర్పడుతుంది ఈ కార్మిక శాఖయొక్క నిర్వహణ 'హార్మి' ఉదాహరణ చెబుతాను గొయ్యి త్రవ్వినవాణ్ణి పాతపెట్టడానికి ఎదుగుతూనే వారిని లెబర్ ఆఫీసర్ తయారై నాడు. తగాదాల కొరకు అతడు ఎదురు చూస్తూ కూర్చుంటాడన్నమాట, అనుభవము లగిన క్రొత్త మంత్రులు ఈ శాఖకు వచ్చారు. వారిని యీ విషయం గూర్చి యోచించవలసిందిగా కోరుకున్నాను. వెయ్యి రూపాయలవరకు యీ ఆఫీసర్లకు జీతాలుయిచ్చి తగాదాలకొరకు ఎదురు చూస్తూ కూర్చోమనడంకంటే, వారి duties మార్చండి. ముందు 'లెబర్ ఆఫీసర్' అనే ఆ పేరును మార్చండి. 'ఆర్ బి ట్రేషన్ ఆఫీసర్' అనండి. యజమానులు, కార్మికుల మధ్య శాంతి, సత్సంబంధాలు ఏర్పడేందుకు కృషి చేయమనండి. ఈనాడు కార్మికులు యజమాని ఎదురెదురుగా కూర్చోని తమ సమస్యల గూర్చి మాట్లాడుకుని, పరిష్కరించుకునే పరిస్థితి మనదేశంలో లేదు ఈ విధమైన వాతావరణం నెమ్మదిగా కలిగించవలసిన అవసరం యీ శాఖపై ఎంతయినా వున్నది. అందుకు వీరిని ప్రయోగించండి 'లెబర్ ఆఫీసర్' అని తగాదాలకొరకు ఎదురు చూస్తూ కూర్చుంటాడనిగాక, 'ఆర్ బి ట్రేషన్' ఆఫీసర్ గా మార్చి యీ విధిని వారికి అప్పగించండి. దీనివలన ఆఫీసర్లులోను, కార్మికులు, యజమానులతో కూడా సైకిలాజికల్ గా ఒక విధమైన మార్పురావడానికి అవకాశముంటుంది. ఈనాడు ట్రేడ్ యూనియన్ ఉద్యమం అభివృద్ధి చెందుతున్నది చిన్న చిన్న సంఘాలు ఏర్పడుతున్నాయి వండమందినుండి పదివేలమందివరకు సంఘాలుగానున్న సంఘాలు ఏర్పడుతున్నాయి పావుకార్లకుకూడా యీ పోట్లాటలు మామూలు అయిపోయాయి. ఈ సంవత్సరం యూనియన్ వోనసు అడుగుతుంది కాబట్టి యిప్పటినుండే తగాదా మొదలు పెడతాను అనే మనస్తత్వం అలవడుతున్నది. యజమానులు, కార్మికులు, ఆఫీసర్లు ఆలోచనావిధానమే కొట్లాటలతో కూడి వుంటున్నది. దీనిని మార్చవలసిన అవసరమున్నదని, 'లెబర్ ఆఫీసర్' పేరును మార్చి వారికి మరికొన్ని విధులు యిస్తే శాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను. Mutual Benefit Fund scheme 90% Trade Unions అమలు చేయలేక పోతున్నాయి ఒకటి రెండు జిల్లాలు యీ ఆఫీసర్ jurisdiction లో వుంది. యజమానులతోను, కార్మికులతోను మాట్లాడి యీ స్కీమును అమలు జరిపేట్లు చూడండి. కో-ఆపరేటివ్ ట్రేడింగ్ సొసైటీలు, కాన్టీన్ మొదలగునవి యింకా అనేక సదుపాయాలు కార్మికులకు కలగజేయవలసివుంది. అయితే, ట్రేడ్ యూనియన్లు గురించి కొందరు విమర్శించారు తప్పు అందిరిలోను వున్నదని వేరు ఒప్పుకుంటాను కాంగ్రెస్ ట్రేడ్ యూనియన్ అని, కమ్యూనిస్టు ట్రేడ్ యూనియన్ అని, సోషలిస్టు ట్రేడ్ యూనియన్ అని, యివన్నీ తెచ్చింది మనమే. బ్రిటిష్ వారిని ఎదుర్కొనడానికి పుట్టింది ట్రేడ్ యూనియన్ మొదట. అందువలన దీనిని గూర్చి తక్కువ భావంతో మాట్లాడడం మంచిదికాదని మనవి చేస్తున్నాను.

వివరాలను తెలుపుతూ మనకొక రిపోర్టు యిచ్చారు. మొదట తగాదా పడినా. తరువాత వాపసు చేసుకున్న వాటిని కూడా conciliation కు refer చేసినట్లుగా చెప్పడం సరిగారు. అసలు యీ వర్గతినే మార్చవలసిన అవసరమున్నది. మినిమమ్ వేజెస్ ఆక్టును మనం చేసుకున్నాం. మంత్రి

గారిచ్చిన రిపోర్టులోని 16 వ పేజీలో minimum wage గురించి ఒకమాట వున్నది. అది 'The Government have fixed or revised the minimum wage taking into consideration the minimum needs 15th Labour Conference ఒకటున్నది రూ 175, 200, 225 యీ విధంగా ఒకటే level లో వున్నాయి National Industrial Tribunal లో 15th Labour Conference లోను Tripartite గా కూర్చుని కొన్ని norms ఏర్పాటుచేశారు. Industrialists, కార్మికులు, కేంద్ర ప్రభుత్వం ముగ్గురూ కూర్చుని ఎంత తిండి కావాలి, ఎంత బట్ట కావాలి, ఇంటికి ఎంత ఖర్చవుతుంది, అనేవి All India level లో ఆలోచించి ఒక agreement కు వచ్చారు. తిండికి ఎంతో, పోయిలోని కట్టెలకు ఎంతో, నూనెకు ఎంతో, తిండికి, బట్టకు ఎంతో రూల్సువయారు చేశారు. దీనిని బట్టి National Industrial Tribunal యొక్క calculation ప్రకారం 140 రూ. లు వచ్చింది Sugar Industry లో వారి calculation ప్రకారం basic wage 60 రూలు. 165 వరకు grade యిచ్చారు. 21 రూ. లు D A. యిచ్చారు Minimum 90 రూ లు వరకు యిచ్చారు సిమెంటు ఇండస్ట్రీలో రూ లు 80 కంటే తక్కువలేదు. Jute industry లో minimum wage 80-90 రూ లు All India Industrial Tribunal వారు యీ norms ఒప్పుకోవాలని award లో వ్రాశారు. 15th Labour Conference యొక్క norms legal గా పార్టీలమీద binding గా వుంటాయని వ్రాశారు. National Tribunal లో Brooke Bond గురించి చెప్పారు మన ప్రభుత్వంమీద, కార్మికులమీద కంపెనీల యజమానలమీద moral గా, legal గా binding గా వుంది 19th session of the Standing Labour Committee న్యూఢిల్లీలో జరిగింది. అందులో Safety committee state level లో ఉండాలని చెప్పారు. ఈ వాటివరకు మన state zero లో వుంది దాని సంగతే మరచిపోయారు. Factory level లో ఒకటి, State level ఒకటి ఇటువంటి కమిటీలుండాలన్నారు. Factory Act implement చేస్తే 50 % of the labour troubles పోతాయి. ఆ చట్టం implementation proper గాలేదు Factory Act implement చేసి, Evaluation Committee కి స్టేటు level లో మంత్రిగారు chairman గా వుంటే 50 % కేటాబు తగ్గిపోతాయి, Effective గా చేయడానికి వీలుంటుంది Chief Inspector of Factories గారామమూర్తి గారున్నప్పుడు చాలాబాగాచేశారు. Risk కు మంచి protection యిచ్చేటట్లు చేశారు. మళ్లా అటీవంటిపని మొదలు పెట్టే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను.

Workers participation అనేది చాలముఖ్యమైనది. Labour-Management యొక్క రెండవ Seminar న్యూఢిల్లీలో జరిగింది. 1960 లో Standing Labour Committee శాసుంట్ మేనేజ్మెంటు కమిటీగురించి రాష్ట్రాలకు కొన్ని instructions యిచ్చింది ఈ decision కేంద్ర ప్రభుత్వానిది కాబట్టి మన రాష్ట్రంలోకూడ అమల్లోపెట్టాలి. Second item లో Effort should be made to set up Joint Management Councils in public and private sector under takings. అని వున్నది. Joint Management Council ఏర్పాటు చేయాలని చెప్పారు. మన రాష్ట్రంలో public sector లో గాని, private sector లో

గాని ఒక్క Joint Management Council లేదు, Workers participation అట్టేబెట్టే ఒక్క కాన్సిలు కూడ మన రాష్ట్రంలో లేదు. భారత దేశంలో మద్రాసు, కేరళ, పంజాబు, యు. పి. .... వీటన్నిటిలోను Joint Management Councils వున్నాయి. దురదృష్టవశాత్తు మన రాష్ట్రంలో ఒక్కటి కూడ లేదు "Production పెరగాలన్నా, industries బాగుపడాలన్నా, workers wages పెరగాలన్నా, Joint Management ద్వారానే జరుగుతుంది" అని నందాగారు చెప్పారు. TATA వారు కూడ అనుభవాన్నిబట్టి చెప్పారు. Workers participation వుండడంవల్ల 25% పెరిగిందని ఒక షావుకారు అన్నారు. Government publication లోని minutes లో వున్నది. Industrial production పెంచాలంటే Joint Management Councils అవసరమని మనవిచేస్తూ- un-employment relief start చేయాలని చెబుతున్నాను. U. K. లో National Insurance Scheme వున్నది. 15 days wage లో మనం అటువంటిది state level లో start చేయవచ్చును. ఇది చిన్న స్కీము. Workers ను మెంబర్లుగా చేసి, 5 days wages from the workers, 5 days wages from the employers, 5 days wages from the Government తీసుకొని ఒకచోటపెట్టి ఏ worker అయినా retrench అయినప్పుడుగాని, dismiss అయినప్పుడుగాని loan గా యిచ్చి సహాయంచేసి, మళ్ళా అతనికి ఉద్యోగం వచ్చినప్పుడు recollect చేసుకోవచ్చు. ఈ Temporary Unemployment Relief Scheme పెట్టితే బాగుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. Contract labour గురించి చెప్పారు దీనిని గురించి Labour Advisory Committee లో వచ్చిన decision గురించి మంత్రిగారు చెప్పారు చాల సంతోషం. కాని యింకా G. O. కాలేదు. తొందరగా చేస్తే మంచిదని మనవిచేస్తున్నాను. Gratuity Scheme ఒకటి implement చేయాలి. Labour Laws, Central Acts గా వున్నాయి. వాటిని State Acts క్రింద మార్చి effective గా పనిచేయిస్తే బాగుంటుంది.

ఇక సిరిపూర్ విషయం వున్నది. అక్కడి leaders fasting to death మొదలుపెట్టారు. మేము ప్రభుత్వం దగ్గరకు వెళ్ళాము. మంత్రిగారి దగ్గరకూడ వెళ్ళి చెప్పాము. అక్కడ ఎంతో disturbance అయింది; 5, 6 మంది చనిపోయారు. ఒక సెంచరీ క్రింద ఇంగ్లాండులో షావుకార్లు గుండాలను పెట్టి పనిచేసేవారని తన్నిస్తుండే వారని పుస్తకాలతో చదువుకాము. అటువంటి సంఘటన 1960-61లో సిరిపూర్ లో చూచాము. మేము bonus కావాలని అడిగాము. ఆ కార్యనాలో 80 లక్షల gross profit వుందని మంత్రిగారు కూడ చూచారు. 33 లక్షల net profit పేవరు మిల్లుకు వున్నది. Bonus యివ్వమంటే యివ్వడానికి వీలులేదంటున్నారు. సిరిపూర్ లో fast start చేసిన తరువాత 150 మంది గుండాలను workers గా బైటమంచి తెచ్చి ఉద్యోగాలిచ్చారు. వారు యీ యూనియను లీడర్లున్నచోట ఊయాలి, తిట్టాలి, మొన్నటినుంచి యీవని మొదలు పెట్టారు. దానిమీద ఏమైనా చేస్తుంటేమో అనే భయం వున్నది. వేను మంత్రిగారి దృష్టికీకూడ తెచ్చాను. మేనేజిమెంటు

వారు adamant గా వుంటున్నారు. Workers ను dismiss చేయడానికి Industrial Tribunal యొక్క permission తీసుకోవాలని decision యిచ్చింది. High Court లో అదే decision వచ్చింది. Divisional Bench లో కూడ అట్లాగే తీర్పు వచ్చింది. తరువాత Supreme Court కు వెళ్లారు, Industrial Tribunal లో 250 cases వున్నాయి High Court లో 25 writs వున్నాయి. సుప్రీమ్ కోర్టులో 25 appeals పెండింగులో వున్నాయి. TATA లో 25 వేల మంది కార్మికులున్నా యిన్ని appeals లేవు.

Industrial disputes లో వర్కర్లకు legal assistance యిచ్చే విషయం ఆలోచిస్తామని మంత్రిగారన్నారు తప్పకుండా యీ సహాయం జరుగుతుందని ఆశిస్తున్నాను. ఈ fasting మేనేజిమెంటును psychological గా moral గా force చేయడానికి ఉద్దేశింపబడింది ఈ dispute ను arbitration కు గాని, adjudication కు గాని refer చేయడానికి సిద్ధంగా వున్నాము. వారు ఏ విధంగా తీర్పు యిచ్చినా ఒప్పుకోడానికి సిద్ధంగా వున్నాము రాష్ట్రంలో 10 వేల మంది workers పనిచేసే కర్మాగారం అది 200 మంది workers suspend అయి వున్నారు. ముఖ్యమంత్రిగారికి మనవిచేస్తున్నాను లేబరు మంత్రిగారు, ముఖ్యమంత్రిగారు కూర్చుని ఆలోచించి కార్మికులకు తగు సహాయం చేస్తారని ఆశిస్తూ నేను విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ జి. సి. కొండయ్య (నెల్లూరు).—అధ్యక్షా, స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తరువాత లేబర్ సమస్య పరిష్కారం చేయడానికి ఒక scientific basis తో ప్రభుత్వం అనేక పద్ధతులను అనుసరించడం అభినందించతగ్గ విషయం. లేబర్ డిపార్ట్ మెంట్ ద్వారా ఈ సమస్యలను పరిష్కారం చేయడానికి Conciliatory Boards, Wage Boards, Joint Councils ఈ విధంగా అనేకరకాలైన చర్యలు, నిర్ణయాలతో ఈ సమస్యను సమగ్రమైన పద్ధతులతో పరిష్కారం చేయడానికి ప్రయత్నం జరుగుతోంది. ఎన్ని చేస్తున్నా ఇది తీరని సమస్యగా సంఘర్షణకు తావు ఇచ్చే రంగంగా తయారవడానికి కారణం ఏమిటో ప్రభుత్వం ఆలోచించాలి. అని కోరుతున్నాను ప్రభుత్వం Socialistic Pattern of Society అనే సిద్ధాంతాన్ని అమలుచేయడానికి ప్రయత్నంచేస్తూ అనేక సందర్భాలలో అనేక పరిశ్రమలను ప్రభుత్వ రంగంలోనికి చేరుస్తున్నారు. టాన్స్ పోర్టు, ఇతర, ఫ్యాక్టరీలు ప్రభుత్వ ఆధ్వర్యంక్రింద నడుస్తున్నాయి. వీటిలో కనీస వేతనం disputes పరిష్కారం చేయడానికి ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన నిబంధనలున్నాయి ప్రభుత్వం manage చేసే సెక్టరులోనే లేబరు, మానేజిమెంటు మధ్య relations విషయంలో సుముఖమైన పద్ధతులు అవలంబిస్తే దీనిని ఆదర్శంగా తీసుకుని ప్రవేటు పరిశ్రమలతో కూడా పరిష్కారం చేసుకోడానికి మార్గం ఉంటుందని అభిప్రాయపడుతున్నాను. Transport problems చాలా ఉన్నాయి. కార్మికులు అనేక విధాల అందోళన చేస్తున్నారు. కొన్ని ప్రాంతాలలో ప్రభుత్వం క్రింద ఉన్న విషయంకూడా మనకు తెలుసు. ఎక్కడైతే గవర్నమెంటు అనుకున్న Wage Board నిర్ణయాలను లేబరుకు ఇస్తున్న ఇతర పనతులను ప్రభుత్వం, మానేజిమెంటు, కార్మిక ప్రతినిధులు

కూర్పుని ముగ్గురు కలిసి నిర్ణయించిన నిర్ణయం ప్రభుత్వం మా నేజీమెంటు క్రింద ఉన్న పరిశ్రమలలో అమలుచేస్తే ఇతర ప్రవేటు పరిశ్రమలనుకూడా ఆ పద్ధతిలోనే నడిపించడానికి అవకాశం ఏర్పడుతుంది. అందుకు లేబర్ మంత్రిగారు ప్రభుత్వ ఆధ్వర్యంక్రింద నడుస్తున్న పరిశ్రమలలో strict గా అమలుచేస్తే ఇతర పరిశ్రమలలో అమలు చేయడానికికూడా వీలు అవుతుంది. ప్రవేటు పరిశ్రమలలోని సమస్యలను పరిష్కారం చేయడానికి ముందు ప్రభుత్వం క్రిందనున్న వాటిలో అమలుచేయడానికి తీవ్రమైన పద్ధతులను అవలంబించాలని మనవిచేస్తున్నాను. Workers Education Scheme ఇండియా ప్రభుత్వంవారు introduce చేశారు, 1959 లో హైదరాబాదులో ఒక సెంటరును ఏర్పాటు చేశారు. హైదరాబాదు సెంటరులో workers education schemes ఉరుదూ, ఇంగ్లీషు, తెలుగులోనే లెక్చర్లు జరుగుతున్నట్లు, ఇది మూడు మాసాల స్కీము అని చెప్పారు. workers తమ కాళ్ళ మీద నిలబడడానికి workers, management, పరిశ్రమలకు సంబంధించిన knowledge ని ఇవ్వడానికి ఈ స్కీము తోడ్పడుతుందని దీనిని కేంద్రప్రభుత్వం అన్ని రాష్ట్రాలలోను ప్రారంభించారు ఆంధ్రరాష్ట్రం మినహాయితీ మద్రాసు రాష్ట్రంలో కోయంబత్తూరులోను, నాగపూరులోను, బొంబాయిలోను వున్నాయి. Regional basis లో ఈ సెంటర్లను ఏర్పాటుచేసి వేలకొలది వర్కర్లకు ట్రయినింగ్ ఇవ్వడం జరుగుతోంది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో హైదరాబాదులోమాత్రమే ఈ సెంటరు ఉన్నది. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇంకొక సెంటరును ఏర్పాటుచేయాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు instructions ఇచ్చినట్లు నాకు జ్ఞాపకం ఉంది. బ్రేడ్ యూనియన్లు ఎక్కువగా ఉంటున్న విశాఖ పట్టణంలోనో, విజయవాడలోనో ఇటువంటి సెంటరును పెట్టాలని ఇదివరలో అనేక సందర్భములలో కోరివున్నారు. ఎందుచేత మరొక సెంటరు పెట్టడానికి ప్రయత్నం చేయలేదో అర్థంకావడంలేదు. ఈ విషయంలో ప్రభుత్వం తొందరగా చర్య తీసుకొని మరొక సెంటరును విశాఖపట్నంలో విజయవాడలోనో ప్రారంభించి వర్కర్లకు సదుపాయాలు కలుగు చేయాలని కోరుతున్నాను. బోనసు విషయములో Wage Board నిర్ణయాలు ఖచ్చితంగా ఎందుకు అమలు జరగడం లేదో చూడవలసి ఉంది. బోర్డులో ఒక ఖచ్చితమైన నిర్ణయం తీసుకున్న తరువాత అమలు ఎందుకు కొన్నిచోట్ల జరగడం లేదో తెలియడం లేదు. కార్మికల సంఘాలైనాను జమానులైనా tripartite conference లో నిర్ణయాలు తీసుకున్న తరువాత ఇటువంటి వివాదాలు రావడం, నెలలు వర్తంతం సమ్మెలు జరగడం, అందువల్ల ఉత్పత్తి ఆగిపోవడం జరుగుతోంది, ఎందుకు లేబరు డిమాండ్ మెంటు కలుగజేసుకుని సుముఖంగా పరిష్కారం చేయడానికి పూనుకోవడం లేదో తెలియదు. నెల్లూరులో లంగర్ ఫ్యాక్టరీలో 15 రోజులుగా సమ్మె జరుగుతోంది. అక్కడ productivity సమ్మెలువల్ల ఆగిపోయే పరిస్థితి వచ్చింది. వర్కర్లు బోనసు కావాలని పట్టు పడుతున్నారు. రూల్సు ప్రకారం బోనసు ఇవ్వడానికి వీలులేదని మా నేజీమెంటు అంటోంది 15 రోజుల నుంచి సమ్మె జరుగుతోంది. లాభంలో ఎంత వరసెంటేజి బోనసుగా ఇవ్వాలో ప్రభుత్వ నిర్ణయాలున్నాయి. అయినప్పటికీ మా నేజీమెంటు వీలు లేదని చెబుతోంది. లేబర్ యూనియన్ బోనసు ఇవ్వాలని

అంటోంది. లేబరు డిపార్టుమెంటు తక్షణం కలుగజేసుకొని ప్రభుత్వ నిబంధనలను అమలు జరిపి strike నివారించి arbitrator ద్వారాతో ఇద్దరిని కలిపి మాట్లాడడం ద్వారాతో ఉత్పత్తికి భంగం లేకుండా చేయడానికి ఎంచుకు పూనుకోరో తెలియదు లేబరు మంత్రిగారిని ప్రభుత్వాన్ని కోరేది statutory laws ఉన్నచోట అమలు చేయకుండా పోవడానికి కారణం ఏమిటో పరిశీలించి తొందరగా ఇటువంటి సమస్యలు పరిష్కారం చేయడానికి చురుకైన పద్ధతులు అమలు చేయాలని మనవి చేస్తూ విరమిస్తున్నాను

شری ایم - ایم - ہاسم (آصف نگر) :- حساب والا ! میں لیبر منسٹر صاحب کے پیسکرده ڈیمانڈ کو ویلکم (welcome) کہتے ہوئے ہاؤز کی اور منسٹر صاحب کی توجہ ایک ایسے طبقے کی طرف مبذول کرانا چاہتا ہوں جو حقیقت میں فیکٹری کے مزدور اور دوسرے مردوروں کی طرح قابل امداد ہے۔ ان کے لئے بھی باقاعدہ طور پر ہر اس سہولت کے مہیا کرنے کی ضرورت ہے جیسے اسورس، تعلیم کے وظائف وغیرہ کا انتظام ہونا چاہئے نیز ان کے لئے دوا خانوں کا انتظام ہونا چاہئے۔ یہ وہ طبقہ ہے جو ناوجود مزدور کہلانے کے ساری فسیلیٹیز (facilities) سے محروم ہے۔ سارا ہاؤز اچھی طرح جانتا ہے کہ یہ وہ مزدور طبقہ ہے جو اپنی مزدوری کے ذریعہ سے اوسط طبقے کے ان افراد کی جو سہر میں سترے ہیں خدمت کرتا ہے۔ اگر آج ان کی خدمات حاصل نہ ہوں تو ہمارے لئے دفاتر کی آمد و رفت، بچوں کے اسکول جانے آنے کا معاملہ ایک مشکل سوال بنتا ہے۔ میں ہمارے چیف منسٹر صاحب کا شکریہ ادا کرتا ہوں خود اپنی طرف سے اور ان بے زبان رکشارانوں کی طرف سے کہ ان کی تعداد کو بڑھایا گیا ہے۔ اس کا شکریہ ادا کرتے ہوئے مہن یہ بتانا چاہتا ہوں کہ ایک رکشا ران روزانہ تین روپیہ مزدوری کماتا ہے جس میں سے ایک روپیہ آٹھ آنے مالک کو رکشا کا کرایہ ادا کرتا ہے اور بقیہ ایک روپیہ آٹھ آنے میں اس کو خود اپنی اور اپنے بال بچوں کی گزر بسر کرنی پڑتی ہے۔ اس قلیل آمدنی میں گرر پسر کرنا اس کے لئے بڑی مصیبت ہے مزید برآں اگر وہ کسی حادثے سے دو چار ہو جائے تو پھر اس کے بال بچوں کی پرورش کے لئے کوئی سیکوریٹی نہیں رہتی ہے، اس لئے میں منسٹر صاحب سے خواہش کروں گا اور ان کو سچسٹ کرونگا کہ جس طرح فیکٹریز میں مزدوروں کے لئے جس طرح انشورنس کا بندوبست ہوتا ہے اسی ڈھنگ سے ان غریب رکشا رانوں کے لئے بھی بندوبست کیا جائے۔ ہاؤز کو اور منسٹر صاحب کو یہ سنکر تعجب ہوگا کہ ان رکشارانوں

کو دواخانوں میں بھی نہیں لیا جاتا ۔ جب یہ لوگ بیمار ہو کر دواخانوں کو جاتے ہیں تو ان سے کہا جاتا ہے کہ جانوروں کے دوا خانے کو جاؤ ۔ یہ لوگ دنیا بھر کی محبت کرتے ہیں ، ملک کے رہنے والوں کی سہولت کا نعت دیتے ہیں تو پھر ان کے لئے سہولتیں ہیں پہچانی جاتیں ۔ میں یہ مانتا ہوں کہ رکنستارانی انسانیت پر ظلم ہے ۔ وہ انسانیت پر دھم ہے ۔ لیکن اس کے سوا کوئی چارہ نہیں ۔ ان کو اپنی روزی کھانے کے لئے اس کے سوا کوئی دوسرا راستہ نہیں ہے ۔ اس کے علاوہ جیسا میں نے کہا شہر میں رہنے والوں کو ان سے بہت بڑی سہولت ہے ۔ اس لئے ہمیں چاہئے کہ ہم ان کے لئے جد و جہد کریں ان کے لئے سستے گرین شاہس قائم کریں ان کے لئے کوآپریٹوز قائم کریں ۔ فیناس مسٹر صاحب نے یہ بتایا تھا کہ غریب رکشارانوں کے لئے کوآپریٹوز قائم کئے جائیں گے ۔ اس لئے اگر لیبر ڈپارٹمنٹ اس کو اپنے ہاتھ میں لیکر کوآپریٹوز قائم کرے تو مناسب ہے ۔ یہ کہا گیا کہ کوآپریٹوز میں شریک ہونے کے لئے ایک سو روپیہ داخل کرنا پڑیگا ۔ میں کہوں گا کہ ایک سو روپیہ ایک رکشا والا جمع نہیں کر سکتا ۔ اس لئے وہ اس کو آپریٹو سوسائٹی کا ممبر بھی نہیں بن سکتا ۔ اس کے برعکس ایک دولتمند شخص ہزار دو ہزار روپیہ بھی جمع کر کے اس کا ممبر بنے گا اور پھر رکشارانوں کا استحصال کریگا ۔ اس لئے میں یہ کہوں گا کہ لیبر ڈپارٹمنٹ اس شریک کو اپنے تحت لیکر رکشارانوں کے لئے کوآپریٹوز قائم کرے ۔ ان کی صحت کا انتظام کیا جائے اور ان کے لئے انشورنس اسکیم کا انتظام کیا جائے ۔ آج شہر حیدرآباد و سکندر آباد میں پانچ لاکھ آدمی اور ان کے افراد خاندان رکشارانوں کے ذریعہ گزر بسر کر رہے ہیں ۔ اس لیے ہم ان مردوروں کی اتنی بڑی تعداد کو نظر انداز نہیں کر سکتے ان کو بھول نہیں سکتے ہمیں ان کے تعلق سے سوچنا پڑیگا ۔ کینٹ میں یہ تصدیق ہوا ہے کہ ان کی تعداد بڑھانا چاہئے ۔ یہ ٹھیک ہے لیکن اس کے ساتھ ساتھ ان کے لئے کوآپریٹو سوسائٹیز بھی قائم کرنا چاہئے ۔ ان کے لئے انشورنس کا انتظام ہونا چاہئے ۔ ملک دوسرے مزدوروں کے لئے جس طرح فیملیٹیز دی جاتی ہیں ان کے لئے بھی دی جانی چاہئیں ۔ ان کے بچوں کی تعلیم کا انتظام ہونا چاہئے ۔ کیونکہ اگر ہم اتنی بڑی تعداد کے لئے مناسب انتظام نہیں کریں گے تو ان کے ساتھ نا انصافی ہوگی ۔ اسی طرح ان کے لئے چپ گرین تیار ہونے کا بھی انتظام ہونا چاہئے ۔

مزدوروں کے نعلی سے مین پہ عرض کرونگا کہ میسجٹ روزانہ مزدوروں پر ظلم کر رہا ہے۔ ۲۵ - نارنج سے سرپور یوپی کے لیڈرس ہنگر اسٹرائک کرنے والے ہیں۔ ہاور اچھی طرح جانتا ہے کہ یہ سرمایہ دار روزانہ نئی شکل میں آکر مزدوروں پر ظلم کرتے ہیں۔ سارے ہندوستان کے اخبار اس سرپور کے معاملہ کو آساں تک لئے گئے۔ لیکن وہاں مزدوروں نے بتادیا کہ ان پر حوالہ لگائے گئے تھے وہ غلط ہیں۔ اگر تحقیقات کی جائے تو ہاور کو پتہ چلیگا کہ وہاں سرمایہ دار میسجٹ کن کن طریقوں سے وہاں کے لوگوں کو بدنام کر رہا ہے۔ کس طرح دن دھاڑے لوگوں کو پیسہ دیکر مزدوروں کے لیڈروں پر حملے کروائے جا رہے ہیں۔ مین مسٹر صاحب سے حواہس کرونگا کہ وہ وہاں جا کر تحقیقات کرائیں۔ وہ خود بھی مزدوروں کا دکھ درد جانتے ہیں۔ وہ اچھی طرح جانتے ہیں کہ کیا کیا ظلم میسجٹ کر رہا ہے۔ میں خوش ہوں کہ مزدوروں کا دکھ درد جاسے والے مسٹر صاحب لیبر ڈپارٹمنٹ کا کام دیکھ رہے ہیں۔ اس لئے مین ان سے یہ عرض کرونگا کہ وہ سرپور پہنچ کر وہاں کے حالات کو دیکھیں۔ وہاں حالات اتنے خراب ہو گئے ہیں کہ روزانہ ایک نئے طریقہ سے پولس ظلم کر رہی ہے۔ مین یہیں سمجھتا کہ پولس کے نالار آمیسرس کو کسی طرح پر انٹرسٹڈ ہیں۔ ہم نے نہ صرف آندھرا میں بلکہ سارے ہندوستان بھر میں یہ ثابت کر دیا ہے کہ سرپور کے مزدور لیڈروں پر جو الزامات لگائے گئے وہ بے بنیاد تھے۔ مین ہاور کے سامنے یہ چیز لانا چاہتا ہوں کہ پولس جب کسی کو پکڑتی ہے تو اس کی اصلاح اور درستگی کے لئے پکڑتی ہے۔ رائی کو دور کرنے کے لئے پکڑتی ہے۔ لیکن آپ کو یہ سکر تعجب ہوگا کہ ایسا نہیں ہوتا۔ بلکہ ہر ناکہ کے لئے کوٹا مقرر ہوتا ہے کہ روزانہ اتنے رکسا والے اس ناکہ پر پکڑے جائیں۔ اگر مقررہ کوٹے کے مطابق رکشا والے پکڑے نہیں جاتے تو امین یا مددگار صاحب کی جانب سے جواب طلب کیا جاتا ہے۔ ہر رکسا والے کو پانچ روپیہ جرمانہ کیا جاتا ہے جب کہ اس کی روزانہ کٹائی تین روپیہ سے زیادہ نہیں ہوتی۔ دراصل سفیدہ کی لکیر پار کیا۔ یا اس اسٹانڈ کے پاس کھڑا ہو گیا یا لیسس نہیں رہا اس کو پکڑ کر لے جاتے ہیں اور جرمانہ ہو جاتا ہے۔ سرائے تو غلطی کی اصلاح کے لئے دی جاتی ہے لیکن یہاں تو محض کوٹا پورا کرنے کے لئے ان لوگوں کو پکڑا جاتا ہے، چاہے غلطی رہے یا نہ رہے۔ مین مسٹر صاحب سے اور ایک بات یہ عرض کرونگا کہ ان پر سے لیسس کی پابندی کو ہٹا دیا جائے کیونکہ آج لیسٹس بلیک مارکٹ میں تین سو، چار سو روپیہ میں فروخت ہو رہا ہے۔ اس کے علاوہ ان لوگوں کے لئے ملازمتوں کا بھی انتظام کرنا چاہئے اور جس طرح لیبرس کے لئے لیبر کالونیز وغیرہ بنائی گئی ہیں ان رکشا رباوں کے لئے بھی کالونیز بنائی جائیں۔

تاکہ مین عالی جناب کا شکریہ ادا کرتا ہوں اور اپنی تقریر ختم کرتا ہوں

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య (నల్లెనపల్లి).—అధ్యక్షా, Shops and Establishments Act ను integrate చేస్తామని చెప్పారు, కాని ఆరు సంవత్సరాలయినప్పటికీ యింకా చేయలేదు. ఒక Draft ఉంది. అమలు జరుపుతామన్నారు. ఎక్కువ ప్రాంతాలకు అనువర్తించేస్తామని చెప్పారు. కాని exemptions ఎక్కువగా యిచ్చారు ఏ నెక్సునుకు ఆ నెక్సును exemption యిచ్చినందువల్ల ఆట్టయొక్క ప్రయోజనం ఏమీ ఉండదు. Exemptions యివ్వకుండా అమలు జరిపిన రోజునే Shops and Establishments లో ఉన్న వారికి కొంతయినా ఉపయోగం కలుగుతుంది. ఇక Employment Exchanges ఉన్నవి. ప్లానింగు వచ్చిన తరువాత అవి చాలా ముఖ్య స్థానం వహిస్తాయని ఆశపడ్డాము. కాని అవి లంచగొండితనంకీ nepotism కు కేంద్ర స్థానాలయి కూర్చున్నవి. మూగు సంవత్సరాల క్రింతం నుంచి రిజిస్టరు చేయించుకుని ఎప్పటికప్పుడు renew చేసుకున్నావారికి ఉద్యోగం దొరకడం లేదు. అక్కడ ఉన్న ఆఫీసర్ల మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. కొన్ని సెంటర్లలు వారసత్వం ఉన్నట్లు దాదాపు అయిదారు సంవత్సరాలు continuous గా అక్కడనే ఉంటున్నారు. ఉద్యోగులకు డిపార్టుమెంటువారికి మధ్య లాలూచి ఉంది. ఫలానా పేర్లు పంపిస్తాం వాటిలో మండి సెలెక్టు చేయమంటారు. మొదట అడిగితే లిస్టు లేదంటారు తరువాత అడిగితే మొన్ననే పంపించాము అంటారు. ప్రైవేటావారు సిటీలోని Employment Exchangeయొక్క స్థితి చాలవిషాదముగా కనిపిస్తోంది. బాగా చదువుకొన్న పిల్లలు ఎండలో నిలబడవలసివస్తున్నది. ఎప్పుడు వెళ్లి చేరాలో తెలియదు. నైజాముపోయినా దర్బారిగిరి ఇందులో జరుగుతున్నట్లు వుంది. లోవలకు ఎవ్వరిని రానీయరు. తిరుపతిలో వెంకటేశ్వరునికి ముడుపు చెల్లించినవారినే లోవలకు రానిస్తారు. వెంకటేశ్వర్లుడు మన ఇంజేలుపు అయినాడు. అలా ఇక్కడకూడ ముడుపుచెల్లించు కొంటేనేగాని రాని మన స్వత్వము తీసుకొని వస్తే వెంకటేశ్వరునికే దండము పెట్టవలసివుంటుంది. 10% అయినా ఉద్యోగాలు ఇప్పించామా అంటే లేదు. సెంట్రల్ గవర్నమెంటు కొంతదబ్బు ఇస్తుంది. కాని సౌకర్యాలు కల్పించడములేదు. ఈ విషయములో ప్రభుత్వము ఏమి చేస్తున్నదో బోధపడడము లేదు. Class IV employees కి employment mutual benefit fund అనేదానికి ఒక G. O. issue చేశారు. కాని దానిని ఇంతవరకు implement చేయలేదు. Work Charged దేనిక్రింద వస్తారో తెలియదు. ఒక్కొక్కసారి అడిగితే వీరు గవర్నమెంటు డిపార్టుమెంటులో వున్నారు. కనుక rules, wages అమలు జరుపము అంటారు. దినభత్యం ఇస్తాము కూలీల క్రింద లెక్కవేస్తాము అంటారు. వారికి protection ఇచ్చి, వారి unions ను recognise చేసే పరిస్థితి ఆలోచించకపోతే వారి demands ను విచేదిక్కులేకుండాపోతుంది. ఎన్నాళ్లు పనిచేసినప్పటికీ permanent కాకుండా వుండి పోవలసివస్తున్నది. ఇక కో-ఆపరేటివ్స్ చాల ఉన్నత ఆశయాలకొరకు వున్నవి అని అనుకొంటాము. Co-operatives లో వున్న ఆశచూపిస్తారు. అక్కడున్న పెద్దలు wages అమలు జరుపరు. ఇక sugar factory వుంది. ఏటికొప్పాక షుగర్ ఫ్యాక్టరీలోని వర్కర్లు విషయము తెలుసు. కో-ఆపరేటివ్స్ అవి ఉప

హ్యూమన్ బెనీఫిట్ చెబుతారు. కార్మికుల విషయము వచ్చేటప్పటికి వారికి benefit వుండదు. Capitalists కు మాత్రమే benefit మిగులుతోంది ఇప్పుడున్న economy capitalist economy గానీ feudal economy కావడములేదు. Feudal Contents తో Capitalist Outlook తో జరుగుతోంది. కనుక సరియైన wages ఈయడంలేదు. ఈ స్థితిగతులను మార్చడానికి ప్రభుత్వము ఏమైన ప్రయత్నము చేస్తున్నదా అంటే లేదు. Workers విషయములో Social Welfare Officersను Labour Relations Officers ను వేసుకోమని అంటున్నారు. Labour Welfare Officer Owners యొక్క Welfare కోసము వున్నాడు లేకపోతే తన Welfare ఎక్కడపోతుందో అని భయము. యజమాని ఏమి వ్రాయమంటే అది వ్రాస్తాడు. కాబట్టి యజమానుల control తో వుంచకూడదు దానికి సంబంధించిన institution జీతము ఇచ్చుకోవాలి అతనిపై కంట్రోల్ Labour Department కు వుంటే కొంత స్వతంత్రముగా అలోచించడానికి వీలువుంటుంది. Rule అమలు జరపడానికి వీలువుంటుంది. Social Studies subject తో చదువుకొన్న వారిని తీసుకోకపోతే ఈ విద్యార్థులు ఏమి కావాలి. లేకపోతే ఆ institutions ను ఎత్తివేయండి. ఉస్మానియా, వేంకటేశ్వర, ఆంధ్ర యూనివర్శిటీలలో Special graduate courses వున్నవి వాటికి preference ఇవ్వాలి లేకపోతే లాభములేదు మొన్ననే వ్యవసాయ కార్మికుల యొక్క వేతనాలను నిర్ణయించారు అది ఎవ్వరికి ఇద్దామని అలోచించడములో ఇబ్బంది వస్తోంది. రెవెన్యూ ఇన్ స్పెక్టర్ కు ఇస్తాము అని అన్నారు. వీరికి ఇవ్వడము ఖర్చు రీత్యా చూస్తే మంచిదే కానివీరు welfare చూస్తారని అనుకోవడము పొరపాటు. అందరిని ఇబ్బంది పెట్టి లంచాలు తీసుకొనడము తప్ప కార్మికుల డిమాండ్ చూడరు. ఇది Revenue department తో inherent గా వుంది. ఇప్పుడిప్పుడే మారుతున్నారు ఆ డిపార్టుమెంటులో వున్నవారిని అందరిని అనడానికి వీలులేదు. కొత్తగా వచ్చినవారిలో మార్పు వస్తుంది. తహశీలుదారుగాని, డిప్యూటీ కలెక్టరుగాని చేస్తే మనకు రెవెన్యూ గోలవుంది ఈ తగాథాలు మనకు ఎరిచుకు వద్దు అని అంటున్నారు కాబట్టి వ్యవసాయ కూలీలకు కనీస వేతనాలు నిర్ణయించినా ఉపయోగం లేకుండా పోతోంది. Conciliation ఒప్పుకొంటే పనికి వస్తుంది. ఒప్పు కోక పోతే ఏమీ లేదు. Labour Officer మంచివారయితే చేయడానికి ప్రయత్నము చేస్తారు. Conciliation అనేది ముందు fail అయితే గాని Tribunal కు పంపించడానికి వీలు లేదు. తమిళావార్డు ఇస్తారు. రామకృష్ణా సిమెంటు వర్కుని యొక్క కార్మికులు strike చేయబోతుండగా disqualify చేస్తామనిచెప్పి శామకా వున్న త, రికోర్స్ అను Tribunal కు పంపిస్తాము అని అన్నారు మొత్తము డిమాండు ఆరేక Tribunal కు సంబంధించినది అయినది కాబట్టి strike చేయడానికి వీలులేదని అన్నారు. ఒక వేళ Tribunal award ఇచ్చినదే అనుకొంటే దానిని implement చేసేది ఎవరు, సత్తెన పల్లిలో ఒక లేబరు యూనియన్ Conciliation కు పంపిస్తే fail అయినది. దానిని అప్పుడు Tribunal కు పంపించారు. Award ఇచ్చినది. రి స ర వ త్స రాలు అయినది.

ఇంతవరకు అమలుజరపలేదు. చివరకు బ్రతిమలాడుకొంటే పనిలో చేర్చుకొన్నారు. ఆ award వల్ల వారికి రావలసిన డబ్బు ఇంతవరకు రాలేదు. ఈ సమస్య మీద Labour Commissioner మారి పోయినాడు వారికి, మంత్రిగారికి చెప్పాను. ఈ awards ను అరులు జరపకపోతే ప్రయోజనము ఏమిటి. ఇక గవర్నమెంటు సెక్టార్లలో ఈ wages rules ఉపయోగించడము లేదు. కమిషనరు ఏమీ చేస్తాడు. ఆయన గవర్నమెంటు ఉద్యోగస్థును ఆయనకు భయం. ఇది చాల ప్రమాదమైన స్థితిలోవుంది కార్మికుల సంక్షేమము కొరకు ప్రయత్నము చేయాలి. ఎప్పుడు Employment Exchange లో వున్న వర్గతని మార్చి ప్రతివారికి ఉద్యోగము వెంటనే వచ్చే ప్రయత్నము చేస్తేనే ప్రయోజనం వుంటుంది లేకపోతే ప్రయోజనం వుండదని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ కె రాజమల్లు (చిన్నూరు) — అదృష్టా, ఎప్పుడూ మిసిలేనియస్ లో వచ్చేవద్దు ఈ సారి ప్రత్యేకంగా లేబర్ వర్గ క్రింద వచ్చినందుకు దానిని ప్రవేశ పెట్టిన మంత్రి గురుమూర్తిగారిని అభినందిస్తున్నాను మనం రెండు పంచవర్ష ప్రణాళికలు పూర్తిచేసుకొని మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో వున్నాము. అయినా పది సంవత్సరాలకు సార్వం trade union movement ఎలా వున్నదో ఇప్పటికీ ఏలాంటి మార్పులులేక అదే విధంగా వున్నది దేశంలో పంటలు పండించే రైతులపై ఎంత బాధ్యతవున్నదో అంతకంటే ఎక్కువ బాధ్యత కార్మికులపై వున్నది కార్మికులనేవారు ముఖ్యమైన పరిశ్రమలలో — బొగ్గు, గుడ్డలు, ఎరువులు, ఉక్కు, ఇనుము మొదలైన సవాటిలో — పనిచేస్తున్నవారు కాబట్టి వారికి ప్రాధాన్యత, ప్రాముఖ్యత ఇవ్వాలి మామూలుగా దానికో డిపార్టుమెంటువుంది. ఏవో హరిజనులు ఇండ్లకట్టుకొనటానికి, backward class వారు office కట్టుకోటానికి ఇలా మొత్తం 30 లక్షల రూపాయలు ఇచ్చారు That is not important. అంతకంటే ముఖ్యంగా శ్రేక్ యూనియన్ మూమెంట్ ను సరైన వర్గతనిలో నడిపించటానికి తగినమార్పులు చేయాలి. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఎన్ని ఫ్యాక్టరీలు, ఎన్ని మెనేజిమెంటులు వున్నాయో అన్ని శ్రేడ్ యూనియన్స్ వున్నాయి. వేజ్ బోర్డు, ఎవార్డ్స్ వున్నా, ఎన్ని శిర్కానాలు చేసినా ప్రభుత్వం ఏ చర్య తీసుకోక పోవటానికి ఇన్ని యూనియనులు వుండటమే కారణం.

The employer has the final power ; neither the Government nor the Conciliation Officer or the Labour Officer or any other agency, has anything to do ; they cannot do anything because the employers are most powerful and they can go to any extent With regard to investigation of some malpractices that are going on in Sirpur Mills, the Inspector of Factories, Warangal, gave his report a year back and the management has not at all implemented that report. One year after, these big people-I call them big because they are big officers, went to Sirpur Mills, Kagaznagar, met the factory owners. I do not know what discussions took place there and they returned back. The complaint made by the Inspector was not at all taken into consideration till today. Why is it so ? Why is the Government not taking it very seriously? Simply we are talking something on some Demand and

something is going on That is not enough The officers must come forward with solutions ; they must put concrete proposals for solution before the Minister to help the trade union movement Unless and until we have strong trade union organisation, we cannot ask or encourage the works to give more production and unless there is more production we cannot satisfy our needs

ఇన్ని శ్రేడ్ యూనియన్స్ వుండటంవల్ల leaders సంఖ్య పెరుగుతున్నది. ఈ రకంగా అనేక trade unions లేకుండా అరికట్టటానికి ప్రయత్నించాలి. యాక్టును అవిధంగా సవరించాలి. మునిసిపల్ ఎన్నికల మాదిరిగానే దీనికి ఎందుకు ఎన్నికలు జరుపకూడదు? ప్రతిపార్టీకి ఒక యూనియన్ వుండటంవల్ల కార్మికులలోనే నిష్పూహ కలుగుతున్నది. ఒక యూనియన్ స్ట్రీయిక్ చేస్తే మరో యూనియన్ చేరుదు దానివల్ల యజమానులకు లాభం కలుగుతున్నది అందువల్ల అనేక యూనియనులను అరికట్టవలసివుంది ఇక సిరిపూర్ కాగ్జ్ నగర్ లో కిర్లా వున్నాడు. ఆయనవద్ద ఒక చప్రాసి ఇక్కడివాడు వుంటే ఒక చప్రాసి U P వాడు మార్వాడి వుంటాడు ఈ విధంగా అక్కడివారు చాలావంటి వున్నారు అటువంటి పరిస్థితులలో కార్మికులయొక్క గ్రీవెస్సెస్ రక్షించుకొనటానికి అధికారం లేదు అందువల్ల ఒక industry కి ఒకే union వున్నవాడు కాంతి వుంటుంది, తగాదాలు వుండవు. నాలుగు యూనియన్స్ వున్నవాడు అంతా కలిసి తమ హక్కులకోసం పోట్లాడటానికిబదులు తమలో తామే పోట్లాడుకొంటున్నారు అది సరైన పద్ధతికాదు కనుక దానిని మార్పు చేయాలి. లేబర్ ఆఫీసర్లు ఇప్పుడువున్న act ప్రకారం ఏమీ చేయలేకుండా వున్నారు. వారికి ప్రోత్సాహించేసి డిపార్టుమెంటును మంచిగా నడిపించటానికి ప్రయత్నించాలని కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ జి. రంగారెడ్డి(ముధోల్):-అధ్యక్షా, కార్మిక, రవాణాకాళామాత్యులు ప్రవేశ పెట్టిన డిమాండును బలపరుస్తున్నాను. రాంగోపాలరెడ్డిగారు పనిచేసేకాలం ఎక్కువయిందని, వేతనాలు తక్కువయాయని చెప్పారు. పూర్వం తహసిల్దారు ఆఫీసులో తహసిల్దారు, వేషారు, గుమాస్తావని చేసేవారు ఇప్పుడు నలురు వాయిక తహసిల్దార్లు ఎంతోమంది గుమాస్తాలు చేస్తున్నారు ఈనాడు ప్రతి ఆఫీసులోను ఉద్యోగస్తుల సంఖ్య పెరిగింది ఉద్యోగాలు కావాలని ధరభాస్తు పెట్టికొనేవారి సంఖ్య, పట్టభద్రుల సంఖ్య చూస్తే పట్టభద్రులసంఖ్య తక్కువగా, ఉద్యోగాలకోసం దరభాస్తులు పెట్టినవారిసంఖ్య ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది. ఒక ఉద్యోగంచేస్తూ యింకో డిపార్టుమెంటులో ఉద్యోగం కావాలని దరభాస్తు పెట్టుకొనే వారిసంఖ్య ఎక్కువైనది. వారు పనిచేసేకాలం ఎక్కువయిందని చెప్పారు. వ్యవసాయ కూలీలకు సమయం నిగ్గయిస్తే ఎట్లా? 8 గంటలనుండి 1 గంటవరకు, 2 గంటలనుండి 6 గంటలవరకు పనిచేయాలంటే పని ఎలా జరుగుతుంది. వారికి కావలసిన సమయంలో వర్గాలు కురవవుకదా! రైతువారికి దినమంతా కూలీ ఇస్తున్నప్పుడు కూలీ రెండుగంటలే పనిచేస్తే అతను ఇబ్బంది పడతాడు, వ్యవసాయం సరిగా సాగుకాదని మనవిచేస్తున్నాను అంతేకాకుండా ఈ ఖిడీలు చేసే టంటువంటి భార్యవాలు పట్టణాలలోనే పెట్టినట్లయితే బాగుంటుంది. పల్లెలలో

పెట్టినట్లయితే, వ్యవసాయము కుంటుపడుతుంది పట్టణాలలో కూలీలు దొరకరని, పల్లెలలో అయితే వ్యవసాయకూలీలు దొరుకుతారని ఈనాడు అక్కడకూడ పల్లెలలో ఈ ఖిడీచేసే ఖార్కానాల బ్రాంచిలు పెడుతున్నారు. అవిధంగా పల్లెలలో అవి పెట్టినట్లయితే వ్యవసాయానికి కూలీలు దొరకపోతారు. వ్యవసాయ కూలీలకు ఈనాడు ఇంతకూలి ఇవ్వాలని చేసినప్పటికి, వ్యవసాయరంగంలో ఆటంకాలు కలుగజేసే విధంగా ఈనాడు ఆ బ్రాంచిలు అక్కడ పెడుతున్నారు. అటువంటిది జరగకుండా చేయాలని కోరుతున్నాను. ఈ ఖిడీలు చేసేవారిని, labourers అంటే నాకు అర్థంకావడంలేదు. ఎందుకంటే వీళ్లు Commission basis మీద చేస్తున్నారు. ఒక వెయ్యి ఖిడీలు చేస్తే ఒక రూపాయి ఇవ్వబడుతుంది. కనుక వాళ్ళకు labourers అంటే అర్థంలేదు వారికి సమయము నిర్ణయించవలసిన అవసరంలేదేమో అనుకుంటాను ముం వారికి అసారోగ్యము కలుగుతుందంటే, నేను ఎక్కువవనిచేస్తే ఇంకొక రెండురూపాయలు ఎక్కువ వస్తుందని ఎక్కువవని చేయడంవల్ల అసారోగ్యము కలుగుతున్నదా లేక నిజంగా వాళ్లవని కష్టమైనందువలన అసారోగ్యము కలుగుతున్నదా అనేదికూడా పరిశీలించాలి. కనుక ఈ ఖిడీలు కట్టేవారిమీద ఇటువంటి నిబంధన ఉండకూడదని మనవి చేస్తున్నాను. వాళ్ళకు చాలా కష్టాలు ఉన్నాయి. ఎన్నో యూనియన్లలో వాళ్లు ఉన్నారు, పనిచేస్తున్నారు అంటే, నాకు అర్థంకావడంలేదు. 10, 15 సంవత్సరముల నుంచి అన్ని యూనియన్ల పనిచేస్తున్నాయిగాని ఈనాడు కూలీలగతి ఏవిధంగా ఉన్నది. వాళ్ల నడవడికి లోలోగాని, చదువు సంధ్యలలోగాని ఏమైన మార్పు వచ్చిందా? అసలు కూలీవాడు అంటే కూలీనట వంటివాడు అనే అర్థము ఆ పదములోనే ఉన్నది. ఎప్పటికీ లేవనటువంటివాడు. వారికి నాయకులు ఉన్నప్పటికి అదోమో స్తరుగా ఉన్నారు అక్కడకూడ సమ్మెలు జరుగుతున్నాయి. జరిగేటప్పుడు ఒక నోటీసు ఇవ్వాలి. కాని అటువంటి సమ్మెనోటీసులు ఇవ్వకుండానే అక్కడకూడ జరుగుతున్నందువలన దేశానికి ఎంతనష్టము అవుతున్నది. ఈ విధముగా చేసినటువంటివి రద్దుచేస్తే బాగుంటుంది, రద్దుచేయాలని కోరుతున్నాను. ఈవేళ వ్యవసాయకూలీలకు సమయము నియమించే విషయంలో చాలా చిక్కులు ఉన్నాయి. ఇప్పుడు బొగ్గుగనులు ఉన్నాయి. వాటిలో పనిచేసేవారు భోవలకు పోయి పని చేయవలసియుంటుంది. అక్కడ గాలి సరిగా దొరకదు. అదేవిధంగా పొగాకు factories లో పనిచేసేవారికి ఆ తంబాకు పనిచేస్తే అసారోగ్యము కలుగుతుంది అదేవిధంగా పత్తిపని చేసేవారికి శరీరానికి కావలసినంత గాలి దొరకడంలేదు. వ్యవసాయ కూలీలకు పోయిగా గాలి దొరికేది ఉన్నట్లయితే, అక్కడకూడా సమయము నియమించడం అనేది ఉన్నట్లయితే, దేశానికి మేలు చేయడంకంటే, కిడుచేస్తున్నాము అని నా అభిప్రాయము. అంతేకాదు, ఈవాడు మిల్లులలో పనిచేస్తున్నటువంటి వారికి, అక్కడ పనిచేస్తున్నప్పుడు, ప్రాణంపోయిన వాళ్ళకు నష్టపరిహారము ఇవ్వవలెననేవాదన ఉన్నది అదేమో స్తరుగా వ్యవసాయ కూలీలు బండికట్టుకొని పోతూఉంటే, జండ్రిమీదనుంచి పడినట్లయితే, వాళ్ళకు కూడా నష్టపరిహారము ఎందుకు ఇవ్వకూడదు. ఎద్దులను కట్టేస్తూఉంటే, ఎద్దు కొమ్ము తగిలి చనిపోతే అటువంటివారికి నష్టపరిహారం ఇచ్చేవద్దతి ఎందుకు

ఈ చట్టములో చేర్చకూడదు? వీళ్ళకూడా సరిఅయినటువంటి సౌకర్యాలు కలుగజేయాలని మనవిచేస్తూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ ఎన్. వెంకటేశ్వర్లు (మారుటూరు) — అధ్యక్ష, కార్మిక రవాణాశాఖామాత్యులు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును బలపరుస్తూ, కొన్ని విషయాలు మనవిచేయదలచుకొన్నాను. ముఖ్యంగా రవాణావిషయంలో socialist వ్యవస్థకు చెందినటువంటి పరిస్థితులలో ఈ nationalisation of buses విషయము ప్రజలలో చాలా నిరుత్సాహాన్ని కలిగిస్తున్నది. దీనిమీద మంత్రిగారు ఎక్కువ శ్రద్ధ చూపించవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఆరువారాల ముఖ్యంగా Labour Commissionerను upper division గుమస్తాలను వేసేటటువంటి పరిస్థితులలో కొంత అవకాశాలు జరుగుతున్నాయి Stenographers మూడు సంవత్సరముల కాలము upper division గుమస్తాలుగా పనిచేస్తేనే Superintendentగా వేసే అవకాశం ఉన్నది. కాని అటువంటి అర్హత పొందకుండానే ముగ్గురిని Superintendentsగా నియమించి ఉన్నారు. వాటిలో ముఖ్యంగా జోక్యం కలుగజేసుకొని న్యాయం జరిగేటట్లు చూడవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వానికి ఉన్నది. మామూలుగా Labour Department వారుగాని, non-gazetted ఉద్యోగస్తులుగాని ప్రభుత్వానికి వినతిపత్రములు పంపిస్తూ ఉంటే అవి చేరలేదని సమాధానము వస్తున్నది. ఆ విషయం కూడా ముఖ్యంగా ఆలోచించవలసినదని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. మూడవది, గుంటూరు A.C. College workers మూడు మాసాలనుంచి కాంతియుతంగా చూపమని సమ్మెలు జరుపుతుంటే, వారి విషయం ఏమీ ఆలోచించకుండా ఉన్నారు. దీనిని కూడా ప్రభుత్వము దృష్టిలో ఉంచుకొని త్వరగా పరిష్కరించ వలసిందిగా నేను మంత్రిగారిని కోరుతూ ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు అధ్యక్షుల వారికి ధన్యవాదాలు అర్పిస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

* శ్రీ ఎన్. వెంకటరావు (పొన్నూరు) — అధ్యక్షా, మంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన ఈ డిమాండును బలపరుస్తూ కొద్దిసూచనలు చేస్తున్నాను. ఈ shops and establishments విషయంలో ప్రత్యేకంగా ఆంధ్రకు ఒక చట్టము తెలంగాణకు ఒక చట్టము ఉండినది. ఈ రెండిటిని consolidate చేసి ఒక చట్టాన్ని తీసుకొనివస్తాము అనేటటువంటిది గత కొన్ని సంవత్సరములనుంచి ఉన్నది. కాని ఇంతవరకు కూడా తీసుకరాలేదు. ఇప్పుడు ఉన్నటువంటి చట్టాల ప్రకారం, ప్రతిపాపు వారానికి ఒక రోజు మూయవలసి యుంటుంది. దాని provisionsలో కొన్ని మార్పులు తీసుకరావడం కూడా జరుగుతుంది. యజమానులచే నిర్విహింపబడేటటువంటి పాపులను, వారానికి ఒక రోజు మూసి వేయాలనేటటువంటి ధానినుంచి exempt చేయాలనేటటువంటి సూచనలు కూడ గవర్నమెంటువారు తీసుకరావడం జరిగింది. అందువల్ల, కొన్ని పాపులు ఒక రోజు మూయబడి, కొన్ని పాపులు అన్ని రోజులు ఉంటూ ఉన్నందువలన, business competition తో, గుమస్తాలను పెట్టుకొన్న పాపుల యజమానులు తమ గుమస్తాలను కూడా తీసివేయడం జరుగుతుంది ఏడు రోజులు పాపు open చేయ వచ్చుననే ఉద్దేశంతో, ఆ విధంగా అక్కడ పనిచేసే గుమస్తాలకు నిరుద్యోగం

సంభవిస్తుంది. ఇది unhealthy competitionకు దారితీస్తుంది గనుక అటువంటిది లేకుండాచేయాలని మనవిచేస్తున్నాను చట్టములో ప్రతివారు వారానికి ఒక రోజు మూసివేయాలని ఉన్నప్పుడు, కొన్ని shops తెరచి, కొన్ని మూయబడి ఉండడం కూడా జరుగుతుంది. కొన్ని షాపులు ఈ నిబంధనపాటించకుండా సెలవురోజున కూడా తెరచిఉన్న సందర్భాలలో వారిని Labour Inspector పట్టుకొని prosecute చేసినసందర్భాలలో. అది ఎందుకు తెరచి ఉన్నారని అడిగితే, business చేయడం లేదు, accounts వ్రాసుకొంటున్నామని చెప్పడం జరుగుతుంది, అటువంటిది జరగకుండా చూడాలని మనవిచేస్తున్నాను, అంతే కాకుండా, ఒకే రకము వ్యాపారం చేసేటటువంటి షాపులకు వారానికి ఒక ప్రత్యేకమైన రోజును సెలవుగా నియమిస్తే బాగుంటుంది. ఆ వ్యాపారం చేసేటటువంటి షాపులు అన్నీ ఒక ప్రత్యేకమైన రోజున ఒకేసారిగా మూసివేయబడడం వలనunhealthy business competitionకు అవకాశం ఉండదు. ప్రజలకు కూడ ఫలాన రోజు ఈ వ్యాపారం గల షాపులు మూసివేయబడి ఉంటాయని తెలుసుకొని తక్కిన రోజులలోనే వారు వస్తువులు కొనుక్కొంటారు. ఆ విధంగా ప్రజలకు కూడా అది అనుకూలంగా ఉంటుంది తరువాత 12 గంటల కాలంలో 8 గంటలు పని చేయాలి ఈ employees అని ఉన్నది 4 గంటలు పనిచేసిన తరువాత, ఒక గంట వ్యవధితో, మరల 4 గంటలు పని చేయవచ్చునని ఉన్నది కాబట్టి కొంతమంది 7 నుంచి 9 వరకు అని, 11 నుంచి 1 వరకు, 2 నుంచి 4 వరకు అని, 5 నుంచి 7 వరకు అని ఈ విధంగా తమ ఇష్టం వచ్చినట్లు intervals పెట్టి ఆ intervals లో కూడా ఆ employees తో పని చేయించుకోవడం, వాళ్లకు మద్య ఏమీ కాళీ ఇవ్వకుండా ఉండడం జరుగుతోంది. ఆ Labour Inspector వచ్చినప్పుడు ఆ employee ఈ విధంగా నాయజమాని వాతో పని చేయించు కొంటున్నాడు, నాకు విరామము ఇవ్వడం లేదు, సెలవు ఇవ్వడం లేదు అని చెప్పేటటువంటి తాహతు కూడ ఉండదు. చెప్పినట్లయితే అతనిని యజమాని తీసివేస్తాడనే భయముతో చెప్ప లేదు అతనిని తీసివేస్తే, ఇంకొక చోట అతనిని పెట్టుకొనే దానికి కూడ అవకాశం ఉండదు, కాబట్టి ఈ Labour Inspector, అక్కడ ఉంటుంటే వ్యాపారం యజమానులను consult చేసి, ఈ working hours సక్రమంగా fix చేయవలసిన అవసరం ఉన్నది. కొత్త చట్టములో కూడ ఆ విధంగా పొందు పరస్తారని ఆశిస్తున్నాను. రెండవది ప్రతి ఒరు రోజులు పని చేసినటువంటి employee కి ఒక సెలవు యివ్వాలి అనేటటువంటి నిబంధన తీసివేసి, వారానికి ఒక రోజు సెలవు యివ్వాలి అనేటటువంటి నిబంధన పెట్టి, అది అమలు జరుగునట్లు చూడ గోరుతున్నాను. ఎందుకంటే వారితో 8 రోజులు పని చేయించుకొని, పుస్తకములో మాత్రం ఒక రోజు absent వేసినప్పటికినీ employee కి దాన్ని గురించి చెప్పేతాహతు ఉండదు. కనుక Factories Act లో మారిరిగానే యీ చట్టములో కూడ యిన్ని రోజులు పనిచేస్తే ఒక రోజు సెలవు యివ్వాలి అని తీసి, తప్పనిసరిగా ప్రతి employee కి సెలవు యిచ్చేట్లు చేయవలెనని మనవిచేస్తున్నాను వారిని appoint చేయటానికిగాని, సస్పెండ్ చేయటానికిగాని, డిస్మిస్ అర్హునిగాని

నోటితో చెబుతారు తప్ప కాగితం రూపేచా ఆర్డర్స్ ఉండవు. కాగితం రూపేచా ఆర్డర్స్ యివ్వటానికి చట్టంలో ప్రొవిజన్ పెట్టాలి ప్రాదరాబాదు చట్టంలో Sick leave, privilege leave తో బాటు పండుగలకు సెలవిచ్చే ఆచారం ఉన్నది. ప్రాదరాబాదు చట్టంలోని, ఆంధ్ర చట్టంలోకి employees కు అనుకూలంగా ఉండేవి మిళితం చేసి చట్టంలో చేర్చాలని మనవి చేస్తున్నాను. మంత్రిగారు యిచ్చిన booklet లో అనేక ముఖ్యమైన subjects discuss చేశామని వ్రాశారు. Industrial Housing Scheme మొదలైనవి 10, 12, subjects వ్రాశారు. Consider చేశామనే తప్ప ఏమి action తీసుకొన్నారోలేదో. Suitable action is being taken అనేది కనబడుతుంది Housing చాల neglect అవుతోంది. అక్కడక్కడా Industrial Housing Schemes ఉన్నప్పుడు తత్తిమ్యాలిని ఆములులోకి తీసుకురావాలి. Joint staff councils మ్యూనిసిపల్ కార్పొరేషన్లలో పెడతామంటున్నారు. అన్ని మ్యూనిసిపాలిటీస్ లోను ఇటు వంటి కార్పొరేషన్లు పెట్టాలి, nationalise చేసిన transport workers ఉన్నారు. వారు అధికంగా పనిచేసిన గంటలకు రెమ్యూనరేషన్ త్వరగా ఇవ్వకుండా నాలుగు మూడు సెలలు జలన్యంగా ఇవ్వటంతో అధికంగా పనిచేయాలనే కాంక్ష లేకుండా ఉన్నది. అందువల్ల బస్సులు ఖాళీగా ఉన్నా, ప్రయాణీకులు ఉన్నప్పటికీ, ఆ బస్సులలో ప్రయాణీకులను తీసుకు వెళ్ళకపోవటంవల్ల ఇబ్బందిగా ఉన్నది. మంత్రిగారు ఈ విషయంలో శ్రద్ధ వహించి ఏర్పాటు చేయాలి. ముఖ్యంగా లేబర్ కన్స్ట్రీయేషన్ బోర్డు త్వరితంగా పనిచేసే విధానం ఆలోచించాలని మనవి చేస్తూ వెలపు తీసుకొంటున్నాను.

*శ్రీ పి. సత్యనారాయణ (పాల్వంచ) — అధ్యక్షా, ఈ లేబరు డిమాండు మీద గత సంవత్సరంలో వచ్చిన విమర్శ దృష్టిలో పెట్టుకొని కావచ్చును—ఒక మంచి వని జరిగింది. ఈ సంవత్సరం లేబరు డిమాండుకు ప్రత్యేకంగా ఒక రోజు కేటాయింపు ఉంటుంది అందుకు సంతోషం. అంతకు తప్ప మిగతా విషయాలలో క్రిందటిసారి జరిగిన సమావేశములో చెప్పిన విషయాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని కూడ ఏమి చేసినట్లులేదు. మంత్రిగారు ఇచ్చిన నోటులో ఉపోద్ఘాతంలో ఈ కాఖ యొక్క ఆశయాలను, బాధ్యతలను గురించి ప్రస్తావించారు. అయితే అవి ఎంతవరకు వెరవేర్చారనే విషయం రిపోర్టులో లేదు. ఆచరణలో చూస్తే ఈ కాఖ నూటికి 90 పాళ్లు విఫలమయినదని ఏ ఆశయాలు బాధ్యతలు వెరవేర్చాలని నిర్వచించుకొన్నామో అందులో ఈ కాఖ fail అయినదని మనవిచేస్తున్నాను. కొన్ని ఉదాహరణలు యిస్తాను ప్రభుత్వం తానుకూడ ఒక employer అనేది విస్మరించి ప్రైవేటు పెట్టుబడి దార్లకు అక్కడ పనిచేసే కార్మికులకు మధ్య సంబంధాలు మెరుగు పరచటానికి చట్టాలు అమలు పరచటానికి అంతవరకే తన బాధ్యత ఉన్నట్లు కనబడుతోంది. కాని కొన్ని industries లో ప్రభుత్వమే employer గా ఉన్నది. అక్కడతాము ఈ రిపోర్టులో చెప్పిన బాధ్యతలు ఎంత వరకు నిర్వహించాలన్న aspect లోపించింది. ప్రభుత్వ attitude లో తోపం ఉన్నదని కనబడుతోంది. మూడవ ప్రణాళికలో లేబర్ పాలసీ గురించి వ్రాసు కొన్నప్పుడు ఇవాళ పరిస్థితులకు తగినట్లు దృక్పథం మార్చుకోవాలని ప్రధానంగా

చెప్పకొన్నాము. కాని ఆదృశ్యధం మారినదా? కార్మిక సంబంధాల విషయంగాని, awards implement చేయించటం గాని—ఎందులోనూ దృశ్యధం మారలేదని మనవి చేస్తున్నాను.

ఆంధ్రదేశం పారిశ్రామికంగా చాల వెనకపడి ఉన్నదని అనుకొంటున్నాము. దానిఫలితంగా ఇక్కడ ఉద్యోగాలు దొరికే అవకాశాలే తక్కువ. Cheap labour దొరికే అవకాశం ఉన్నది. జీతాలు తక్కువ Engineering workshopsలో నెలకు రు. 20 లు తీసుకొని పనిచేసేవారున్నారు. హోటల్స్ లో తిండిపెట్టి 15, 20 ఇస్తారు. సినిమా హోటల్స్ లో 15 రూపాయలు, హైవేలో 10 రూపాయల జీతం ఇస్తారు. ప్రైవేటు రూపాయలలోని సనత్ నగర్ ఇండస్ట్రీయల్ ప్రియాలో రోజుకు ఒక రూపాయి మీద బ్రతికే పనివారున్నారు. ఇంత స్వల్ప వేతనాలు మన రాష్ట్రములో ఉన్నవి. ఇది చాల విచారకరమైన విషయం. దేశంలో బ్రయిపార్టేట్ కాన్ఫరెన్స్ లో కార్మిక సంఘాలు, యజమానులు, కేంద్రప్రభుత్వ ప్రతినిధులే కాకుండా రాష్ట్రప్రభుత్వ ప్రతినిధులు కూడా పాల్గొనటం జరుగుతుంది. ఆ కాన్ఫరెన్స్ లో చేసిన నిర్ణయాలను గౌరవించి శిరసావహించవలసిన అవసరం మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వముపై ఉన్నది. జీతాలు నిర్ణయించేటప్పుడు—ఆ నిర్ణయాలను ప్రభుత్వం దృష్టిలో పెట్టుకోదు. వాటిని అమలుజరపాలని అనుకోదు. గవర్నమెంట్ సంస్థలలో పనిచేసేవారికి జీతాలు నిర్ణయించే అధికారం ఎవరు? ఈ ప్రణాళికాకాలంలో బ్రయిపార్టేట్ క్లాస్ ఫరెన్స్ లు పెట్టుకొని సమాలోచనలు చేసుకొని, సమస్యలు పరిష్కరించుకోవా అనుకొంటున్నాము, మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం జీతాలు నిర్ణయించేటప్పుడు—యా బ్రయిపార్టేట్ కాన్ఫరెన్స్ లో తీసుకోబడిన నిర్ణయాలు దృష్టిలో పెట్టుకొంటుందా అంటే లేదు. కేవలం డిపార్ట్ మెంట్ పాడ్స్ ను సంప్రదించి జీతాలు నిర్ణయం చేయడం జరుగుతుంది. 1958లో రెండవ పేకమిషన్ చేసుకొన్నాము. పేరు పేరు డిపార్ట్ మెంట్స్ లోని టెక్నికల్ స్టాఫ్ కు జీతాలు నిర్ణయించటం కొరకు చేయబడిన స్పెషల్ కమిటీలు ప్రభుత్వ ఉద్యోగులతో కూడుకొన్న కమిటీలుగానే ఉండిపోయాయిగాని, ఆ కమిటీలలో కార్మికులయొక్క ప్రతినిధులకు ప్రాతినిధ్యం లేదు. వారిని సంప్రదించింది లేదు. మన దృశ్యధంలో ఉన్న లోటు ఫలితంగా, జీతాలు నిర్ణయించటంలో—సెంట్రల్ గవర్నమెంట్ లెవల్ లో జరుగుతున్న బ్రయిపార్టేట్ కాన్ఫరెన్స్ లో తీసుకొన్న నిర్ణయాలను మనం ఉలంఘిస్తున్నాము. అవిధంగా సెంట్రల్ యొక్క గై డెన్సును మనం తీసుకోవటంలేదని మనవిచేస్తున్నాను. కొన్నికొన్ని పరిశ్రమలలోని కార్మికుల వేతనాలు నిర్ణయించేటప్పుడు గవర్నమెంట్ వైఖరి (అన్ని సమయాలలో కాకపోయినా, కొన్ని సమయాలలో) తమించరానిదిగా ఉంటున్నది. కార్మికులు ఎక్కువ జీతాలు కావాలని వాదించినపుడు దురదృష్టవశాత్తు ప్రభుత్వ ఉద్యోగస్తులే “ఇది పెద్ద పరిశ్రమకాదు, ఇందులో వచ్చే లాభాలు చాలా తక్కువ; వారికి పేయింగ్ కెపాసిటీ లేదు” అని యజమానుల తరపున వకాల్తా వుచ్చుకొని పనిచేయటం చాలా అవమానకరమైన విషయమని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ ప్రణాళికా కాలంలో మనం చెప్పకొంటున్న లేబర్ పాలసీకి ఇది పూర్తిగా భిన్నం తప్ప, దానికి అగు

Voting of Demands for Grants

గుణ్యంగా లేదని మనవిచేస్తున్నాను. ఆర్గనైజ్డ్ పర్సన్ క్లాస్ ఉన్నచోట్ల-ఆర్గనైజ్డ్ ఇండస్ట్రీస్ ఉన్నచోట్ల లాభాలు ఎక్కువగా ఉంటాయి వాటి మీద స్టాటుట్టరీ అబ్లిగేషన్ కూడా ఉన్నది. చిన్న పరిశ్రమలలో ఎక్స్ప్లానెయిటేషన్ ఎక్కువ ఉంటుంది. అటువంటి పరిస్థితిలో ప్రభుత్వ ఉద్యోగస్థులు చిన్న పరిశ్రమలకు పేయింగ్ కెపాసిటీ లేదని యజమానుల తరపున వాదించటం అపాంచనీయమైన విషయము. ఇకముందు ఇలాంటి వాదనలకు స్వస్థిచెప్పించాలని కోరుతున్నాను. ప్రభుత్వం సంస్థలలోనే జీతాలు-ఒక డిపార్ట్ మెంట్ లో ఒక రకంగా, ఇంకో డిపార్ట్ మెంట్ లో ఇంకో రకంగా ఉంటున్నవి. ఆఫీసులలో పనిచేసే క్లాస్ 4-ఎంపాయిస్ కు మొత్తం 5 రోజులు జీతం ఇస్తున్నారు. కాని, ప్రభుత్వ పరిశ్రమలలో పనిచేసేవారికి కనీస జీతం 3 రోజులు మాత్రమే ఉన్నది. అస్కిల్డ్ ఎర్క్ చేసే ఇద్దరిమధ్య - జీతాలలో - ఇంత వ్యత్యాసం ఏమిటి? ఈ వ్యత్యాసం తొలగించలేమా? కార్మికులను అభివృద్ధికి తీసుకురావాలనేది మనమంతా గుర్తిస్తున్నప్పుడు-సోషలిస్టు సమాజాన్ని నిర్మించాలని మనమంతా అనుకుంటున్నప్పుడు-అందరూ ఒకేరక మైన పనిచేస్తున్నప్పటికీ వివిధ డిపార్ట్ మెంట్స్ లో పేరుపేరు జీతాలు ఉంటున్నప్పుడు వారి జీతాలయొక్క డిస్ పారిటీస్ ను తొలగించటానికి ఎందుకు ప్రయత్నం చేయటంలేదని అడుగుతున్నాను ఈ ఎన్. ఎమ్. ఆర్. పర్కచార్జ్ గురించి మనం ప్రతి సమావేశంలోనూ ప్రభుత్వాన్ని అడుగుతూనే ఉన్నాము ఎంతకాలం వాళ్లు ఎన్ ఎమ్ ఆర్ పర్కచార్జ్ గానే ఉండవలసిఉంది? ఇక్కడ సంవత్సరాల తరబడియూ విషయం చర్చకు వస్తున్నది కాని యీనాటికి వాళ్ల పరిస్థితులు మెరుగు చేయటానికిగాని, ఒక టైమ్ లిమిట్ పెట్టి, ఇన్ని సంవత్సరాలు పనిచేసినవారిని పర్సెంటేజ్ చేస్తామని చెప్పటానికిగాని యీ ప్రభుత్వం సిద్ధంగా లేకపోవటం విచారకరము. పది సంవత్సరాలనుండి 25 సంవత్సరాల వరకు సర్వీసులో ఉన్నప్పటికీ-అతడు ఎన్. ఎం. ఆర్. గానే ఉంటాడు; పర్కచార్జ్ గానే ఉంటాడు ఏ నిమిషాని కానిమిషన్ అతడు పై ఆఫీసర్ యొక్క దయాదాక్షిణ్యపై ఆధారపడవలసి వస్తున్నది అతనికి ఒక కలంపోటుతో ఉద్యోగంపోయే అవకాశం ఉంది వాళ్లకు యీ నాటి వరకు ఏస్వీసు రికార్డులన్నవిలేవు వాళ్లకు చట్టరీత్యా రావలసిన లాభాలను రానివ్వటం లేదు. వాళ్లను ఇన్ని సంవత్సరాలు మెంపరరీగా, కాబల్ నేచర్ లో ఉంచటానికి కారణం ఏమిటి? ఇవాళ ఎన్. ఎం. ఆర్. పర్కచార్జ్ అన్నది ఎంతవరకు పోయిందంటే-అది గవర్నమెంట్ సంస్థల్లోంచి తీరుపతి కొండదాకా పాకుతున్నది. ఇది ఏమాత్రం సహించరాని విషయం. ఈ మంత్రిగారు తమ హయాములోనే యీ ఎన్. ఎం. ఆర్. పర్కచార్జ్ అన్న కేటగిరీని రద్దుచేసి, వాళ్ళందరినీ పర్సెంటేజ్ చేయాలని కోరుతున్నాను. అసలు—యీ ఎన్. ఎం. ఆర్. పర్కచార్జ్ అన్న మాటనే తీసివేయాలి. పేరుమాత్రం ఎన్. ఎం. ఆర్. పర్కచార్జ్ అని ఉన్నది కాని—పర్సెంటేజ్ నేచర్ ఆఫ్ పర్కచార్జ్ వారు చేస్తున్నారు, కాబట్టి వారిని తప్పనిసరిగా పర్సెంటేజ్ చేయాలి. పూర్తిగా మెంపరరీ నేచర్ ఆఫ్ పర్కచార్జ్ చేస్తున్నవారిని మాత్రమే ఎన్. ఎం. ఆర్. పర్కచార్జ్ ఉంచాలని కోరుతున్నాను ఆంధ్ర తెలంగాణా ఇంటిగ్రేషన్ 1956లో జరిగింది. కాని ఈనాటివరకు సర్వీస్ పర్సన్ క్లాస్ కంటిన్యూ ఇంటిగ్రేట్ కాబడలేదు, ఒకే రకమైన పనిచేసేవారికి తెలంగాణాలో

ఒక రేటు ఆంధ్రలో ఇంకోరేటు ఉన్నది. ఉదాహరణకు హైదరాబాద్ లో అన్ స్కిల్డ్ వర్కర్ కు ఆంధ్రలో 39 రుల జీతం ఉంటే, తెలంగాణాలో 48 రులు ఉన్నది. వీరిద్దరూ ఒకేరకమైన పనిచేస్తారు. కాకపోతే—కృష్ణానది ఇవతల ఒకరు ఉంటారు, అవతల ఒకరు ఉంటారు. ఈమాత్రం తేడాకు వారి జీతంలో 7 రులు తేడా ఉంటున్నది డ్రయిఫ్ట్ కు ఆంధ్ర పరియంలో 40-1-50 గ్రేడు ఉంది. తెలంగాణాలో 50-1-65 గ్రేడు ఉంది వారి సర్వీస్ కండిషన్స్ యీనాటివరకు ఇంటిగ్రేట్ చేయకపోతే—ఆ ఇద్దరి పనివారి మనస్తత్వం ఏ రకంగా ఉంటుందో ఆలోచించండి. ఇద్దరూ ఒకే రకమైన పనిచేస్తూ, వేరువేరు జీతాలు తీసుకోవడానికి ఏ శాసనం అనుమతిస్తుంది? ఏ ధర్మశాస్త్రం అంగీకరిస్తుంది? అని అడుగుతున్నాను. దీనినిగురించి గవర్నమెంట్ కు తెలియదా? గవర్నమెంట్ వద్దకు రిప్రజెంట్ చేయలేదా? ఈ విషయంలో ఎన్నోసార్లు గవర్నమెంట్ వద్దకు రిప్రజెంట్ చేయటం జరిగింది. గత సంవత్సరాలలో యీ శాసనసభ వేదికలోనే అనేక దఫాలు యీ విషయం చర్చించబడింది. కనుక, ఈనాటికైనా మన దృక్పథం పూర్తిగా మార్చుకోవాలి మనం సోషలిస్టు సమాజం వైపుకు పోవాలనే పవిత్ర ఆశయాలను మన రిపోర్టుల్లో పెట్టుకొంటున్నాము. మనం చెప్పేదానికి, మనం ఆచరించేదానికి ఏమాత్రం పొంతనలేకుండా ఉన్నది. మనం చెబుతున్న సిద్ధాంతాలను, ఆశయాలను మన ప్రభుత్వమే మొట్టమొదట పయిలేట్ చేస్తున్నదని చెప్పటానికి నాకు బాధగా ఉన్నది. ప్రభుత్వం తెలియకాదు, తెలిసే పయిలేట్ చేస్తున్నది. ఈ పరిస్థితిని ఏమాత్రం కొనసాగనివ్వవద్దని కార్మికశాఖా మంత్రిగారికి మనవిచేస్తున్నాను ఎక్కడైనా వేజ్ బోర్డ్స్ వేజెస్ రికమెండ్ చేస్తే, వాటిని పరిశీలించటానికి ప్రభుత్వం కొన్ని సంవత్సరాలు తీసుకొంటున్నది. “కమిటీ కొన్ని రికమెండ్మెంట్స్ చేస్తే ప్రభుత్వం కళ్లుమూసుకొని ఆమోద ముద్రవేస్తే అది వట్టం కావచ్చును; చూచి, జాగ్రత్తగా పరిశీలించాలి” అని అనవచ్చును. ప్రభుత్వం ఆ రిపోర్టును పరిశీలించి, మెరుగు దిద్దటానికి నాకు అభ్యంతరంలేదు. కాని అట్లా జరగటంలేదు. ఈ కాలవ్యవధిలో ప్రభుత్వం—కార్మికులకు ఇవ్వబడిన సౌకర్యాలను ఇంకా కుదిరించేరీతిగా రిపోర్టును నవరించటానికే పూనుకొంటున్నది టూబాకో విషయంలో ఒక సంవత్సరందాకా డిలే చేశారు. ట్రాన్స్ పోర్టు విషయంలో ఒక సంవత్సరందాకా డిలే చేశారు. హోటల్స్ విషయంలో 8 నెలలు, సినిమా విషయంలో 8 నెలలు డిలే చేశారు. సినిమాల విషయంలో ఇంతసేరకు నోటిపై చేయలేదు. సినిమా పరిశ్రమకు చెందిన కార్మికులకు ఇంతకుముందు సూచించిన జీతాలలో ఇంకా కోత పెడతారా—అనే భయంకూడ సినిమా పరిశ్రమలో ఉన్న ఉద్యోగులకు ఉంటున్నది. అలాంటి భయంలేకుండా చేయవలసిన అవసరం ప్రభుత్వానికి ఉంది. ఈ విషయంలో కార్మిక మంత్రిగారు అలాంటి కోతపమీ పెట్టమని ఒక స్పష్టమైన ప్రకటన చేయాలని నేను మనవిచేస్తున్నాను. మన ప్రభుత్వంక్రిందనే పనిచేసే ఇంకోకేటగిరి ఉన్నది వారు గవర్నమెంట్ ప్రెస్ ఎంప్లాయిస్. ఇదివరకు ఒకే షిఫ్ట్ ఉండేది. ఇప్పుడు రెండి షిఫ్ట్స్ తీసుకువచ్చారు. ఇదివరకు ఓవర్ టైమ్ ఎలవెన్ను ఉండేది. వారు జీతాలు పెంచమని కోరినప్పుడల్లా—మీకు ఓవర్

ట్రైమ్ పేరుతో ఎల వెన్నుడబ్బు వస్తున్నదికదా అని చెప్పేవారు. ఇప్పుడు రెండవ పిట్ ప్రవేశ పెట్టారు. ఓవర్ టైమ్ ఎల వెన్ను తీసివేశారు. రెండవ పిట్ వచ్చిన తర్వాత రాత్రిభాగంకూడ పనిచేయాలి. రాత్రిభాగంలో పనిచేసినందుకు వారికి నైట్ పిట్స్ ఎల వెన్ను ఇవ్వటంలేదు లోగడ వారికి ప్రతిరోజు తప్పనిసరిగా ఓవర్ టైమ్ వర్క్ చేయటమనేది ఉండేది. వారికి ఓవర్ టైమ్ ఎల వెన్ను దొరికేది. అది వారికి ఒక రకంగా జీతంలో భాగంగా ఉండేది. ఇప్పుడు అది పోయింది. నైట్ పిట్స్ లో పనిచేసినదానికి వారికి ఏమీ దొరకటంలేదు. అందు వల్ల వారు తమకు కన్ సాలిడేటెడ్ గా కొంత ఎమవుంట్ ఇమ్మనమని అడుగు తున్నారు. ఆ సమస్య యీ నాటివరకు పరిష్కారంకాలేదు పైగా లెడ్ పాయిజనింగ్ ఉన్న ప్రదేశాలలో బన్ అండ్ మిల్క్ సప్లయి చెప్తామని ఒక సంవత్సరం క్రితమే వాగ్దానం చేయటం జరిగింది. ఆ బన్ అండ్ మిల్క్ ఇంత వరకు వారికి సప్లయి చేయబడలేదు. వారు వాగ్దానంచేసి ఒక సంవత్సరంపైగా గడిచిపోయింది. ఆ వాగ్దానాన్ని అమలు చేయాలని మంత్రిగారికి మనవి చేస్తున్నాను ఒక సంవత్సరం గడచి పోయింది ఇకనయినా వెంటనే అమలుచేస్తారో లేదో అర్థం కాకుండా ఉన్నది దీని విషయంలోకూడ వారియొక్క సమస్యను పరిష్కరించాలని నేను మనవిచేస్తున్నాను Implementation విషయంఉన్నది. ఇచ్చిన awardsను చేసిన వాగ్దానాలను Implement చేసే పద్ధతి చాల లోప బూయిష్టంగా ఉన్నది వైజాగ్ లో శ్రీకాకళకుంలో కొన్ని ఉదహరణలు తమ దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నాను అక్కడ implement కానటువంటి విషయాలు ఉన్నాయి తుమ్మ పాలలో పంచదార ఫ్యాక్టరీ ఉన్నది. ఒక glaring instance. ఈ సమావేశంలోనే question hourలో ప్రస్తావించ బడింది. అక్కడ యజమానులు 130 మందిని వనిసుంచి తొలగించినారు. Management మారినప్పుడు ఆ case ఆఖరకు tribunal కు పోయింది 1961 June లో tribunal తీర్పు ఇచ్చింది తొలగించబడిన వారందరిని reinstate చేయాలని, నిలిపివేసిన కాలానికి partial payment ఇవ్వాలని నిర్ణయించినది. ఈ నిర్ణయాన్ని అమలు చేయకుండా అడ్డుపడ దానికి employers supreme court దాకా పోయినారు. supreme court తాత్కాలికంగా stay order ఇచ్చినది. తరువాత ఆ stay ను cancel చేయడం జరిగింది. 1961 డిసెంబరులో ఆ stay ను రద్దు చేయడం జరిగింది. మొత్తం 130 మందిలో 80 మందినే తీసుకున్నారు. ఇంకా మిగతా వాళ్లను తీసుకోలేదు. వాళ్లకు back wages ఇవలేదు implementation కొరకు నియమించిన special officer ఈ విషయంలో చాల ప్రయత్నం చేసినాడు. ఆయన ప్రయత్నంలో లోపం ఉన్నదని నేను అనను ఆ factory యజమానుల చేత అక్కడి వనివారికి tribunal తీర్పు ప్రకారం రావలసినదానిని ఈ నాటి వరకు అమలు జరిపించలేని దుస్థితి ఏర్పడింది ఇది ఈ department యొక్క చేతకాని తనమా అని బైటివాళ్లకు అనిపిస్తుంది. ఆలోచించుకుంటే మన అందరికీ అట్లాగే అనిపిస్తుంది ఇటువంటిచోట్ల చాల గట్టిగా వ్యవహరించడం ద్వారానే వనివారికి విశ్వాసం కలిగించగలుగుతామని మనవి చేస్తున్నాను నిన్ను

'నిన్ను నేను prosecute చేస్తాను వెంటనే అమలుచేస్తారా లేదా అని నిగ్గతీసి అడిగితే తప్ప ప్రభుత్వం అలాంటి వైఖరి అవలంబిస్తే తప్ప ఆ యజమాని అమలుజరిపే పరిస్థితిలో లేడు. ఎంత ధీమా ఉంటే Supreme Court దాకా పోయివుండవచ్చు. 180 మంది 150 మంది పనివాళ్ళు Supreme Court దాకా పోయినారు అంటే వాళ్ళు అనేక కష్టనష్టాలకు గురైనారు. 1959లో dispute వచ్చినది. ఇప్పుడు 1962వ సంవత్సరంలో ఉన్నాము నీవు కోర్టుకుపో నీకు దమ్ము ఉంటే చూసుకోమని అనడం చాల తేలికే. ఉద్యోగం పోగొట్టుకొని నిరుద్యోగానికి గురిఅవుతూ కోర్టులకు ఖర్చుపెట్టుకుంటూ యిన్ని సంవత్సరాలు ఆగాలని అంటే చాల విచారకరమైన విషయం కార్మిక శాఖవారు యిటువంటి విషయాలలో చురుకుగా కొంత force తో కదలాలి అన్యాయాన్ని మేము సహించము అన్యాయానికి గురైనవాళ్ళ ప్రక్క మేమునిలబడతాము అని విశ్వాసం కలిగించడానికి తగిన బలాన్ని ప్రభుత్వం సమకూర్చుకోవాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఈ విషయంలో చేయాల్సిన పని చేసి implementation officer అయోమయమైన పరిస్థితిలో పడ్డాడు' దానిని వెంటనే implement చేయించడానికి 'గవర్నమెంటు పూనుకోవాలి. మిగిలిపోయిన వారందరిని పనిలో పెట్టించాలి. వారికి రావలసిన arrears ను వెంటనే యిప్పించాలని. మనవిచేస్తున్నాను. Implementation విషయంలో ఒక ముఖ్యమైన ఉదాహరణ మనవిచేశాను. ఇంకా కొన్ని విషయాలు ఉన్నాయి. Transport workers కు minimum wages నిర్ణయించారు 1960లో గవర్నమెంటు notify చేయడం జరిగింది. కాని ఈ నాటివరకు వాటిని implement చేయడంలేదు. P. W. D High ways లో 12 నెలల దాకా implement చేయలేదు. 1961 మార్చిలో గవర్నమెంటు notify చేస్తే 1962 మార్చిలో implement చేసినది. మళ్ళీ ఏమివచ్చినదో 1962 April లో ఆపివేశారు. దాని మీద ఈ మధ్యనే సమ్మెకు notice యిచ్చి సమ్మె చేయాల్సిన పరిస్థితులు వచ్చినాయి. ఇంత తతంగం జరిగిన తరువాత ఈ నెలలోనే implement చేస్తాము అనే వాగ్దానం ప్రభుత్వం దగ్గర నుంచి వచ్చినది ఆ వాగ్దానం అమలు జరుపబడుతుందని నేను ఆశిస్తున్నాను. నేను చెబుతున్నది తమస్థానంలో Private factory లో జరిగిన విషయం కాదు, Government undertakings లో ఉన్న విషయాలు మాట్లాడుతున్నాను వాటిని implement చేయించడానికి ఏమి యిబ్బందో నాకు అర్థం కావడంలేదు. ఆ departmental heads negotiations కు రాదా? Government department heads conciliation కు రారన్నమాట రావడం ప్రతిష్టకు భంగకరం అనుకుంటారో ఏమో నాకు అర్థం కాదు. ఆ వైఖరి మారాలి. ప్రభుత్వం క్రింద పని చేసే ఉద్యోగుల విషయంలో కూడ ఒక employer అనే దృష్టితోనే ఆలోచించాలి. Service conditions వగైరా ఉంటే ఉండవచ్చు పని వారి యొక్క grievances విషయం వచ్చేటప్పటికీ వారినికూడ ఒక employer గానే పరిగణించాలి. చట్టం క్రింద బద్ధులైఉండాలి. దానిని శిరసావహించాలి. ఆచరణలోకి తీసుకోవాలని మనవిచేస్తున్నాను. Implement చేయడానికి practical difficulties కొన్ని ఉన్నాయి. మంత్రిగారి report లో mention చేశారు. Staff ను

increase చేశాము అన్నారు. Staff చాలడంలేదు increase చేశాము అన్నారు. ఎందుకు చాలడంలేదు? Special Officers ను వేస్తున్నారు. Commissioners వేస్తున్నారు. Regional Commissioners ను వేస్తున్నారు. వాళ్ళకు యితరత్రా వేరే పనులు అప్పగిస్తున్నాము. Industrial disputes Act క్రింద నిర్వహించవలసిన బాధ్యతలను వాళ్ళకు అప్పజెప్పతున్నాము Staff ను increase చేస్తున్నా వాళ్ళకు వేరే నాలుగైదు పనులు ఒప్పగించుటచేత main purpose defeat అవుతున్నది. కొన్నాళ్ళు జరిగేటప్పటికే సమస్యలన్నీ పేరుకు పోతున్నాయి. అందుచేత implementation staff కు వేరే బాధ్యతలు యివ్వవద్దు మన దగ్గర అనేక implement చేయవలసిన oases ఉన్నాయి ముందు వాటిని కానివ్వండి చారికి పమి పని లేనప్పుడు, తీరిగ్గా ఉన్నది, time waste అవుతున్నది అనుకుంటే ఆనాడు ఆలోచించండి నాకు పమి అభ్యంతరంలేదు. కాని ఇవ్వాలి మాత్రం implemen- tation బాధ్యత యివ్వాలి Staffను increase చేయడం అవసరమని మనవి చేస్తున్నాను. Recognition of Unions విషయం చాలమంది మిత్రులు చెప్పారు. Code of Discipline ప్రకారం దానిని మనం ఆమోదించడంలేదు Code అసలు మన గవర్నమెంటుకు లేదా? Code ను నిర్వచించడంలో ఆ నిర్ణయాలను తీసు కోవడంలో State Government కు బాధ్యత ఉన్నది. Government under takings లో ఏ union ను గుర్తించినదో తెలియజేయమని నేను ప్రార్థిస్తున్నాను. Government ఏ union ను recognise చేయలేదు అనేక unions Highways లో ఉన్నాయి. Electricity department లో ఉన్నాయి రాజమండ్రిలో ఉన్నది. Government under takings లో ఆ unions లో ఒకటి గుర్తించలేదు 45 యూని యన్లు ఉండి చెబ్బలాడు కుంటున్నచోట Secret ballot పద్ధతి చాలమంచిది ఆ పద్ధతిని కూడ అనుసరించడం లేదు. పై పెచ్చు కొన్ని చోట్ల-దురదృష్టం పమి టంటే అది చెప్పకుంటేనే బాధగా ఉంటుంది-unions ను గవర్నమెంటు encourage చేస్తున్నది Out of the way పోయి వాళ్ళ representatives కు అకాంటి అవకాశం యివ్వడంవల్ల చెడు వాతావరణం కలిగించిన వాళ్ళు అవు తున్నాము. ఈ సందర్భంలో ఏ విధంగా out of the way పోయి encourage చేస్తున్నదో ఉదాహరణకు సింగరేణి కాలరీస్ లో జరుగుతున్న విషయం చెప్పతాను. సింగరేణి లో 16,17 సంవత్సరాల నుంచి recognised union ఉన్నది. ఈమధ్యనే వేరే యూనియన్లు కూడ వచ్చినాయి. ఆ యూనియన్లకు recognition లేదు. ఆ యూనియన్ ను, recognition ఉన్న union ను పమాన స్థాయిలోకి తీసుకు వస్తున్నాము. చారికి ప్రత్యేకత పమిచూపించడంలేదు. Recognised union తో ఒక agreement చేసుకుంటున్నప్పుడు recognition లేనటువంటి union కూడ తీసుకువచ్చి ఆ agreements మీద సంతకాలు పెట్టిస్తున్నాము. 'కార్మికుల సందరినీ ఒప్పిస్తే మంచిదేనె ఒక విచిత్ర వుద్దేశంతో మేము చేస్తున్నాం' అనవచ్చు. అందుకు నాకు అభ్యంతరం లేదు. కాని బెల్లంపల్లి మొదలగుచోట్ల ఆర్గనైజేషన్ గల యూనియన్స్ కు మాత్రం అవకాశం ఇస్తున్నారు. ఆర్గనైజేషన్ లేని యూనియన్స్ సంతకం పెట్టడానికి వీలులేదు అం బున్నారు. ఒకే పరిశ్రమలో ఒకే యూనియన్ లో తేడా చూపించడం జరుగు

తున్నది ఇది మంచి పద్ధతి కాదని మనవిజేస్తున్నాను అంధ్ర దేశంలో ముఖా
కార్మిక సంఘాలు ఎక్కువగా వున్నాయి. పరి వారు, వారి నాయకుల నుండి
గాక, ఇంకెవరినో తీసుకొచ్చి వాటికి ప్రతినిధులుగా చేస్తూ వుంటారు ఇది fair-
ness కాకపోతే మరి ఏమిటి? మరొక ప్రక్కన కార్మికులలో ఐకమత్యం
లేదు అంటూ వుంటారు. ఇది చాలా విచారకరమైన విషయం. ప్రభుత్వం
ఈ విధానాన్ని ప్రోత్సహించకూడదని మనవిజేస్తున్నాను.

Adjudication విషయమున్నది. ఇది ఒక పెద్ద సమస్యగా ఉయారై నది.
దీనిలో ఒక మెలికను ప్రభుత్వం తన చేతిలో పెట్టుకుంటున్నది. తను అవసర
మను కుంటేనే ఆ కేసును adjudication కు పంపిస్తుందట ఇది న్యాయమైన
విషయం కాదు. కార్మికులకు న్యాయం చేకూరే విధానాలను అవలంబించడం
అవసరం ఒక్కొక్క సారి ప్రభుత్వం తాను చేసిన చట్టాలను తనే ఉల్లంఘించడం
జరుగుతున్నది చట్టానికి లోబడి కాకుండా ఇష్టం వచ్చినట్లుగా ఫ్రైన్ వేస్తు
న్నారు రూపాయికి మూడు సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువగా జైలుకూడదని
వుంది. ప్రావేన్ శాఖలో 39 రూపాయలు వచ్చే వానిపై 29 రూపాయలవరకు
ఫ్రైన్ వేస్తున్నారు ఇది Payment of Charge Act ను అతిక్రమించడం కాదా?
అని అడుగుతున్నాను. అలాగే, Industrial Disputes Act, ఇతర Acts కు
సంబంధించి ఇటువంటి ఉదాహరణలు ఎన్నో ఉన్నాయి. సంస్థలు గడిచినా
కార్మికులకు రావలసిన arrears రావడం లేదు. సమయం ఎక్కువగా లేకపో
వడంచేత ఇంకాలోతుగా ఇప్పుడు విషయాలలోకి వెళ్లలే పోతున్నాను.
మెటర్నిటీ బెనిఫిట్ ఆస్తు క్రింద కొన్ని మార్పులు తీసుకువచ్చారు. చాలా
సంతోషం. కాంపెన్ సేషన్ ఆస్తు గురించి మంత్రిగారు చెప్పారు అలా చెప్ప
వలసిన అవసరం లేదు ఇందులోని లోపాలను పోగొట్టడానికి ప్రయత్నించాలి.

బొగ్గు పరిశ్రమ గూర్చి మనవిచేస్తాను. క్రిందటి రెండు శాసన పత్ర
సమావేశాలలోను ఒక విషయం ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకురావడం జరిగింది.
అప్పుడు శ్రీ రామచంద్రారెడ్డిగారు కార్మిక శాఖామంత్రిలుగా వున్నారు.
నుందరయ్యగారు గని కార్మికుల గూర్చి complaint చేశారు. కార్మికులు 10,
12 మైళ్లు నడిచి వెళ్లవలసి వస్తున్నది వారికి తగు సౌకర్యం కలిగించాలి.
రాకపోకల సౌకర్యం అక్కడోసమస్యగా తయారైనది. అక్కడ వారు
తమజీతంలో మూడవవంతు బియ్యాలకు ఖర్చు పెట్టవలసివస్తున్నది. ఈ భారా
న్నుండి వారిని రక్షించవలసిందిగా కోరాము. పరిశీలిస్తామన్నారు. కాని,
ఇంతవరకు ఆ సమస్యను పరిష్కరించలేదు. సర్వేస్టేషనుకు చెబితామని 1961
రిపోర్టులో మంత్రిగారు చెప్పారుగాని, దానినిగూర్చి ఏమీ ఆలోచించలేదు పటా
15 లక్షలు వరకు లాభం వస్తున్నది. 800 రూపాయలపైన జీతం తీసుకునే
ఆఫీసర్లకు పటా రెండు లక్షలవరకు బోనసు ఇస్తున్నారు. వర్కర్లకు ఇటు
వంటి చిన్న చిన్న సౌకర్యాలు కలిగించమంటే కలిగించడంలేదు. సంతోష
కరమైన విషయం, graduaty ప్రవేశపెట్టారు 1959, 60, 61 మూడు సంవత్స
రాలలో ఉచ్చింది రెండున్నర లక్షల రూపాయలు. వందలు, వెల రూపాయలు

తీసుకునే ఆఫీసర్లుపై ఆరు లక్షలదాకా వుండి కార్మికులు పారిశ్రామిక కోత్పత్తిని పెంచడానికి ఎన్నో విధాలుగా కృషిచేస్తున్నారు. వారి కేమాత్రం ఎటువంటి సౌకర్యాలు కలిగించడం లేదు. వారిని గూర్చి శ్రద్ధగా ఆలోచించవలసిందిగా మరోకసారి మంత్రిగారికి మనవిచేస్తున్నాను.

కార్మిక శాఖ మంత్రి శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి ( ) — అధ్యక్షా, ఈ వద్దుపై పదముగ్గురు సభ్యులు మాట్లాడారు. అనేక సూచనలు చేశారు, విమర్శ చేశారు.

(Mr Speaker in the Chair)

వీటిని ప్రభుత్వం శ్రద్ధగావిని, ఎంతవరకు వాటిని అమలు జరపడానికి వీలుంటుంది, లేదా శాసనాలను సవరించడానికి వీలుంటుంది అనే విషయం పరిశీలిస్తుంది. గౌరవ సభ్యులు తెలియజేసిన విషయాలకు, నాకు అర్థం అయినంత వరకు, వీలు ఉన్నంతవరకు సమాధానం చెబుతానని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ నాగన్నగారు నిన్న మాట్లాడారు ఏ జేక్ ప్రకారం మినిమమ్ వేజ్ నిర్ణయించారు? అని ప్రశ్నించారు Fifteenth Indian Labour Conference లో చేసిన నిర్ణయాలను దృష్టిలో పెట్టుకుని వీటిని ప్రభుత్వం ఆలోచించిందా? అన్నారు. 15th Labour Conference తీవ్రంగా ఆలోచించి need based minimum wages సూచించింది Wage Committees వున్నాయి. వీటి ఆసూచనలు చేయడం జరిగింది వారు అవన్నీకూడా సమగ్రంగా పరిశీలించారు 15th Labour Conference చేసిన సిఫార్సులలో ఒక క్లాజు వున్నది “Wherever the minimum wage fixed went below the recommendations, it would be incumbent on the authorities concerned to justify the circumstances which prevented them from the adherence to the norms laid down” ఈ norms కు, standards కు తొలగి సిఫార్సులు చేసినట్లయితే justification యివ్వాలని ఒక laxity, ఒక concession కూడ వున్నది. Wage Boards సమావేశమైనప్పుడు minimum requirements ఏ విధంగా వున్నాయో దృష్టిలో పెట్టుకొన్నారు. ఈ కమిటీలలో కేవలం యజమానులే కాకుండా కార్మిక ప్రతినిధులూకూడా పాల్గొన్నారు. అందరూ తమ అభిప్రాయాలు వెలిబుచ్చారు. Capacity of the industry ఏమిటి అనేది చూచుకోకుండా రికమండేషన్లు చేసినట్లయితే అసలు ఆ industry యే మూసేయబడుతుందేమో, అవి వేరే ప్రాంతాలకు పోయి, యిక్కడ industrialisation దెబ్బతింటుందేమో అనే point of view కూడా దృష్టిలో పెట్టుకొని minimum wages నిర్ణయించాయి పరిసర ప్రాంతాలలో — మైసూరు, బొంబేలలో ఏ విధంగా ఉన్నాయో పరిశీలించిన తరువాతనే minimum wages fix చేయడం జరిగింది. Arbitrary గా కార్మికులకు నష్టం కలిగాలనే దృష్టితో చేసినది కాదని మనవిచేస్తున్నాను.

Factory Act నిర్వహణ సక్రమంగా లేదు, అందువల్ల ఎన్నో ప్రమాదాలకు దారి తీస్తోంది, దీనిని చక్కబరచాలనికూడా ఒక సలహా చేయబడ్డది. నేను

డిపార్టుమెంటునుంచి తెప్పించిన భోజనాన్ని ఒట్టి 1961 నం. లో వేయి prosecutions చేశారు. ఇదిగరకుకంటే చాలా పెట్టబడ్డంగా నిర్వహిస్తున్నది. Incidents of accidents తక్కువ అయినాయి గానీ, ఎక్కువకాలాని వనవి చేస్తున్నాను. Agricultural minimum wages గురించి కూడా ప్రస్తావించారు. దీనిని గురించి మొన్న ఒక ప్రశ్నకు మాధానం చెప్పాను. Wage structure ఏ విధంగా వుండాలి, ఎట్లా చేయాలనే దానిని గురించి సిఫార్సులన్నాయి. Implementation విషయం వచ్చేసరికి ఏ యంత్రాంగం ద్వారా, machinery ద్వారా చేయాలనేదానిని గురించి wage committee వారు కొంత బిల్లుడితో ఒక ప్రత్యేకమైన డిపార్టుమెంటును వేసి దాని ద్వారానే చేయాలన్నారు. డిప్యూటీ కలెక్టరు హోదాని ఒక అధికారిని వేసి, రెవెన్యూ ఇన్స్పెక్టర్లు మున్నగు తదితర సిబ్బంది ద్వారానే అమలు చేయాలన్నారు. Labour department వారు పరిశీలించి యిది చాలా ఎక్కువ ఖర్చుతో కూడుకున్న విషయం కనుక మున్సిపాలిటీలక, పంచాయతీలకు అప్పజెప్పి, వారి jurisdiction లోనే వుంచి అమలుచేస్తే బాగుంటుందన్నారు. ఇది నం. all round economy నాథించాలనుకుంటున్నాము. ఇది నం. ఏదైనా ఒక్కో సంచి సమస్యతో చేయ దానికి ఆలోచించాలి. అటువంటప్పుడు దీని అటువంటివి financial implications చూచుకోకుండా ఒక్క డిపార్టుమెంటుకు, అప్పజెప్పితే మంచిది కాదు. అట్లాచేస్తే basic ఉద్దేశానికే విరుద్ధంగా వుంటుంది. కాబట్టి పంచాయతీ రాజ్ కమిషన్, రెవెన్యూ డిపార్టుమెంటు, ఫైనాన్స్ డిపార్టుమెంటు, లేబరు డిపార్టుమెంటు—వీటన్నిటికీ సంబంధం వుండి కనుక—అందరితో కలిపి ఆలోచించి ఒక నిర్ణయానికి రావాలనే ఉద్దేశం వున్నది. ఇది ప్రభుత్వ పరిశీలనలో వున్నదని మనవిచేస్తున్నాను. Maternity Benefit Act గురించి కూడా చెప్పాను. ఇది యిప్పుడు కొంత మెరుగ్గా వున్నప్పటికీ కూడా ప్రమాతికి కావలసిన సౌకర్యాలు కలగడం లేదన్నారు. ఆ వేళే నేను చెప్పాను. మనం సౌకర్యాలు ఎక్కువ చేసినా employers కాస్త వెనుక, ముందు చూస్తున్నారు. 240 దినాలు వనికి ఎవరైతే attend అవుతారో వారికి పూర్వపు చట్టం ద్వారా యీ సౌకర్యాలు లభించేవి. Seasonal factory అయినా, ఏదైనా, యిప్పుడు 160 దినాలు attend అయినవారికి సౌకర్యాలన్నీ లభిస్తువుతున్నాయి. ఇంకా మించి ఏదైనా చేసినట్లయితే అవిలువ్రి కార్మికులను చేరుకోలేమో, వారికి ఉద్యోగమే లేకుండా పోతుందేమో అనే అనుమానం కూడా వున్నది. 240 నుంచి 160 రోజులకు తగ్గించడం జరిగింది. దీని అమలువల్ల తప్పకుండా సౌకర్యాలు కలుగు తాయని మనవిచేస్తున్నాను.

అంజయ్యగారు one union for one industry అనే విషయం చెప్పారు. ఇది చాలా రోజులనుంచీ వుంటున్నది. బి.వి.గిరి గారివంటి నాయకులు కూడా యిది వుండడం ఆచర్యరమైన విషయమని చెప్పారు. కాని, యీ విధానం అవలంబించడానికి కార్మిక సంఘాలే యింతవరకూ ఒప్పుకోలేదు. One union, one industry అంటే permanent గా ఒక్కరికే monopoly గా వుండిపోతుంది. అందులో vested interests creet అవుతాయి. అట్లా లేకుండా వుండాలంటే ఒక

యూనియన్ కంటే ఎక్కువ వుండాలి, ఒక యూనియన్ అనేది కూడదు అంటున్నారు. ఇది మొత్తం ఇండియాకు సంబంధించిన విషయం అన్ని కార్మిక సంఘాలు All India level లో ఒప్పుకొంటే ప్రభుత్వానికి కూడ ఆక్షేపణ లేదు. ఇండియా మొత్తంలోని కార్మిక సంఘాలలో ఏకాభిప్రాయం లేకుండా ఒక్క ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం మాత్రం అమలు చేయాలంటే యిది సాధ్యమయ్యే విషయంకాదు. సంవత్సర సంవత్సరం ఎన్నికలు జరపాలి, ఆఫీసు జేరర్స్ మారతారు. వారు దీక్షలు చేస్తుంటారు చేసుకొంటారు, ఇది న్యాయమైన పద్ధతికాదు అన్నారు Labour Department కు సంబంధించినంతవరకు returns మాత్రమే ప్రతి సంవత్సరం యివ్వాలిగాని ఎన్ని సంవత్సరాలకొకసారి ఎన్నికలు జరుపుకోవాలనేది కార్మిక సంఘాలకే వదిలారు ప్రభుత్వ జోక్యం ఏమాత్రం కూడలేదు Returns పంపించకపోతే రిజిస్ట్రేషను కార్నిల్ చేయడమా, వుంచడమా అనేది ప్రభుత్వ Jurisdiction లో వుంది నాగార్జునసాగర్ లో ప్రమాదాలు జరిగాయన్నారు చాల ప్రాంతాలలో అటువంటి ప్రమాదాలు సంభవించాయి మరణాలు కూడ కొన్నిచోట్ల సంభవించాయి. వాటిని గురించి నత్వరచర్యలు తీసుకోడానికి ప్రభుత్వం ఆలోచించాలన్నారు నేను వారికి ధన్యవాదాలు చెబుతున్నాను; ప్రభుత్వంకూడ ఆలోచిస్తోంది. ఇటువంటి cases కు సంబంధించి ఒక ఆఫీసరును ప్రత్యేకంగా వేస్తే, తొందరగా పోయి నివారించ లేకపోయినా, ఆయన తరువాతనైనా పరిష్కార మార్గాలు ఆలోచించడానికి వీలువుతుంది ప్రభుత్వం అనుకుంటోంది. Labour leader, అప్పుడప్పుడు మంత్రి గారితో కలవాలి, చర్చించాలి అన్నారు. ఇందుకు నాకేమీ అభ్యంతరంలేదు. సమర్థతతో మంచి కట్టుదిట్టంగా యీశాఖ పనిచేయడానికి యిది తోడ్పడుతుంది. వీలయినప్పుడు అందరినీ పిలిచి వారి సలహా, సంప్రదింపులతో వున్న విధానాలలో మార్పులు అవసరమనిపిస్తే, వీలైతే, తప్పకుండా తెస్తాం. వారి సలహాలు పొందడానికి సిద్ధంగానే వుంటాను. నాగభూపలాపుగారు ఎన్నికలు, ఆఫీసు జేరర్స్ విషయంలో లేబరు డిపార్టుమెంటు జోక్యం కలుగచేసుకోవాలన్నారు. వారు ఆజంజాహీ మిల్సులో కలుగుతున్న యిక్కట్లను దృష్టిలో పెట్టుకొని యీ పాయింట్ తెచ్చారనుకొంటాను అంతవరకు లేబరు డిపార్టుమెంటుకు సంబంధించినదో వారు మాత్రం ట్రేడ్ యూనియన్స్ తో ఒకసారి చేసుకున్న నిర్ణయాలను చూపును ట్రేడు యూనియన్స్ కు సంబంధించినంత వరకు అమలు చేయడానికి వేస్తామంటే All India level లో ట్రేడు యూనియన్స్ ఎలక్షన్స్ విషయంలో ప్రభుత్వ ప్రమేయం ఏమాత్రం పనికిరాదని వీరందరూ అన్నతరువాత ఏవిధంగా డిపార్టుమెంటు జోక్యం కలిగించుకోవాలో నేను మాత్రం అడిగించుకోలేను. వారు చేసుకునేంత వరకు ప్రతి యూనియన్ కొన్ని చూపు నిబంధనలు చేసుకుంటారు. ఆ నిబంధనలు అమలులో లేకపోతే ఆ యూనియన్ ను రద్దు చేయడానికి ప్రభుత్వం అధికారం వహించాలన్నప్పటికీ దానికి వ్యతిరేకంగా ఎందరో మాట్లాడడం జరిగింది వారి చూపుకు విరుద్ధంగా నిబంధనలను ఉల్లంఘించే కార్యక్రమాలు జరిపితే ప్రభుత్వ ప్రమేయం అవసరం ఉందని వారు కోరితే అప్పుడు ప్రభుత్వానికి

పమాత్రం ఆశ్చర్యకరము. తప్పకుండా secret ballot కాని, ఏది suggest చేస్తే అది ఒప్పుకుని దానిని అమలు చేయడానికి సిద్ధంగా ఉన్నామని మనవిచేస్తున్నాను. ఆరుగురిని మాత్రం అజాంజూహి మిల్సులో తొలగించడం జరిగిందని అన్నారు. నాకు వచ్చిన భోగట్టాను బట్టి చూస్తే — అహమ్మదాబాదు నుంచి ఒక expert ను పిలిచారు, వారు ఇవి అన్నీ సమగ్రంగా పరిశీలించిన తరువాత retrenchment చేయడం చాలా అవసరమని చెప్పినతరువాతనే తొలగించారు యూనియన్ కూడా agree అయినది, ఒప్పుకోని యూనియన్ వారు అలబడి పెట్టడం సహజమే, అంతే కాని అది న్యాయంగానే జరిగింది. Expert opinion తీసుకున్న తరువాతనే retrenchment చేయడం జరిగింది కాని మరొక విధంగా జరుగలేదు. Employment exchange విషయం మాట్లాడుతూ అక్కడ ఒక సెలెక్షన్ కమిటీని వేయాలని అన్నారు. సామాన్యంగా employment exchanges చేసే పని మొన్న చే మనవిచేసుకున్నాను. రిజిస్టర్ చేసుకోవడం, ఎవరైనా notify చేసుకుంటే నోటిఫికేషన్ లోని ఒక్కొక్క vacancy కి అయిదుగురి panel ను వందదం పరిపాటిగా ఉన్నది. వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్యగారు తమ ఉపన్యాసంలో corruption చాలా ఉన్నది, ప్రాదరాజాదులోను మిగతా చోట్ల corruption పాతుకుపోయిఉంది, దానిని పూర్తిగా మార్చి వేయాలని అన్నారు. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏవిధానం అవలంబించాలని అంటాగో ఆ విధానం అమలు పరచేవరకే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సంబంధంకాని ఆవిధానాలను మార్చడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఏ విధమైన అధికారం లేదని చెబుతున్నాను. అంతేకాకుండా ఒక్కొక్క vacancy కి అయిదుగురు చొప్పున వంపుతూంటే ఏ ఒక్కరి నుండి తీసుకుంటారో, ఎటువంటి collusion ఉండడానికి వీలుంటుందో వాకు తెలియకుండా ఉంది. ఇప్పుడు ఉండే procedure లో ఒక్క vacancy కి అయిదుగురిని వంపుతున్నప్పుడు, ఎవరైనా డబ్బు తీసుకున్నా employer level లో ఎవరిని పెట్టుకోవాలనుకుంటాడో వానినుంచి అక్కడ తీసుకునే option ఉంటుంది కాని employment exchanges లో క్లార్కు కాని డైరెక్టర్ కాని మరెవ్వరూ అటువంటి వంబంధంకలిగి ఉండరు. వారు వీరు కలిసి ఇష్టంవచ్చిన వారిపేరును సూచిస్తారంటే procedure లో అటువంటిది లేనప్పుడు ఏ విధంగా జరుగుతుందో చేసు మాత్రం ఊహించలేకపోతున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:— ఎట్లా చేస్తారంటారా — మేము ఫలానా పేర్లతోబాటు ఈ పేరు కూడా కలిపి వంపుకామంటారు. పరిపోతుంది.

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి:— మొదటనే మనవిచేశాను ఎవరిని పెట్టుకోవాలనేది విద్వంధంచేసే అధికారం ప్రభుత్వానికి లేదు. నోటిఫికేషన్ వరకే నోటిఫికేషన్ ఇచ్చిన తరువాత employ చేసే అధికారం employer కే ఉంటుంది. ప్రభుత్వం ఎక్కువగా కలుగజేసుకొని కలెక్షన్ చేసి ఏపేరు లేకుండా చేయడం లేదు. అటువంటిదేమైనా జరిగినా, వాని వెంటడే నలుగురి పేర్లు వంపుతారు కదా. నిర్బంధంగా మరొకరిని పెట్టుకోవాలని చెప్పే అధికారం procedureలో కాని Act లో కాని ప్రభుత్వానికి లేదు. T. B. patients కు E. S. I. స్కీము

వసతి లేదని చెప్పారు. E. S. I. స్కిము administer చేసేద వేరే డిపార్టుమెంటు. వారికి ఈ సలహాను వంపుతామని మనవిచేస్తున్నాను. రామగోపాల రెడ్డిగారు మాట్లాడుతూ placements చక్కగాలేవని employment situation బాగా లేదని అన్నారు. Retrenchments విషయమై మాట్లాడుతూ What next after Nehru, What next after retrenchments అని రెండింటికీ లంకెపెట్టి చెప్పారు. Super annuation వల్ల ఎవరయితే తీయబడతారో వారి జాగా భర్తీ చేయడానికి లేదు నిజాం షుగర్ ఫ్యాక్టరీలో ఇప్పటికే more workers force, అవసరం కంటే ఎక్కువ ఉందికాబట్టి అటువంటి పరిస్థితులలో అవన్నీ భర్తీ చేయడం సాధ్యంకాదని మనవి చేస్తున్నాను. One union for one industry గురించి కూడా వారు చెప్పారు. INTUC is interfering in every industry అన్నారు. మూడు పెద్ద సంఘాలున్నాయి—INTUC, AITUC and Hindu Mazdoor Sabha. ఏ ఒక్కరినీ నివారించడానికి ప్రభుత్వం చేతులో లేదు Healthy గా వారిలో వారు ఏదైనా చేసుకుంటే వారే సర్దుకోవాలి కాని ప్రభుత్వం తరపునుండి అందులో interfere కావడానికి లేదు. సంతకరెడ్డిగారు మాట్లాడుతూ (equal importance to be given to labour in social welfare) అన్నారు ఏ విధంగా రైతుల గురించి ఎన్నెన్నో సౌకర్యాలు ప్రభుత్వంచేకూరుస్తుందో అదేవిధంగా కార్మికులను కూడా ఇవ్వాలని అన్నారు. అది అంత సాధ్యమైన పనికాదు. కార్మికులు, రైతులు వేరు వేరు విషయాలు. దానికి దీనికి analogy పెట్టుకోవడం సరియైనది కాదేమో అని మనవి చేస్తున్నాను. లేబరు డిపార్టుమెంటు సమర్థవంతంగా పని చేయడంలేదని కట్టుదిట్టంగా పనిచేస్తే కార్మికులకు ఎక్కువ మేలు చేకూరుతుందని అన్నారు. వారు కాన్ని సలహాలు కూడా ఇచ్చారు. వాటి details లోనికి వెళ్ళి ఎక్కడైనా inefficiency ఉంటే జాగ్రత్త వడవలసిన అవసరం ఉందని మేము feel చేస్తే—మేము feel చేయకున్నా ప్రత్యేకమైన కేసులుంటే మా దృష్టికి తెస్తే సత్వరమైన చర్యలు తీసుకుంటామని మనవిచేస్తున్నాను. Disputes విషయంలో 130 conciliations, 88 referred to the adjudication అన్నారు. Strike విషయంలో ఒక post mortem గా Labour department వ్యవహరిస్తుందని strike అయిన తరువాత తప్ప నిర్ణయిస్తామని మేము అనమని అన్నారు. నా ఉపన్యాసంలో అన్నమాట వాస్తవం. దానిని avert చేయడానికి ముందే నివారించడానికి చర్యలు తీసుకోవాలని అన్నారు మాదృష్టికి వస్తే తప్పకుండా తీసుకుంటామని చెబుతున్నాను. నిరిహార్ Hunger strike చేస్తామంటే Code of Discipline కు విరుద్ధం, చేయకండి, ఏకారణాలవల్ల చేస్తామంటున్నారో ప్రభుత్వం తప్పకుండా వాటిని పరిశీలిస్తుందని న్యాయంచేస్తుందని వారికి నేను appeal చేయడం జరిగింది. సంపత్తి యజమానులేకాక కార్మికులకూడా కారకులే కనుక వారి contribution ఉందికనుక అన్ని విధాల వారిమేలు గురించి ఎక్కువ డబ్బు వారికి వచ్చేటట్లు ఎవైనా నిధానాలు అవలంబించాలని అన్నారు ఏ విధానం అవలంబిస్తే వారికి ఎక్కువ సౌకర్యాలు వస్తాయో concrete గా suggestions ఇస్తే పరిశీలించడానికి వీలు ఉంది. Labour officers కు ఇప్పటి capacity ఏమిటంటే - conciliation

officer గాను ఉన్నాడు, అతడు పోవాలి. తనశక్తిని, పలుకుబడిని, influence ను వెంటనే ఉపయోగించి యజమానులకు కార్మికులకు ఒక విధమైన settlement తీసుకురావడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు. అది ఎల్లప్పుడూ చాలా సాధ్యంకావడంలేదు. సెటల్మెంటు విఫలం అవుతున్నది కాబట్టి వారిని ఆర్బిఓలను ఆఫీసర్లుగా వేయాలని అన్నారు. ఇండస్ట్రియల్ డిస్ పూజ్ ఆఫ్ కేవలం ఆంధ్రప్రదేశ్ కు వర్తించేదికాదు. కేంద్రప్రభుత్వానికి చెందినది. అన్ని రాష్ట్రాలలో అమలులో ఉన్న ఆఫ్, లేబర్ ఆఫీసర్లకు ఆర్బిఓలను చేసే అధికారాలు యివ్వాలంటే యిద్దరూ కూడా ఎంతవరకు ఒప్పుకోరో అంతవరకు ఆర్బిఓలను మాత్రం సాధ్యంకాదు. ఏ ప్రాంతాలలో నైతే ఉభయాలకు సంబంధించినవారు ఒప్పుకుంటారో అక్కడ ఆర్బిఓలను ఆవార్డు యివ్వడానికి వీలుంటుందిగాని ప్రభుత్వమే అటువంటి మార్పును తీసుకు రావడం సాధ్యంకాదు. మరల లేబరు కాన్ఫరెన్సు జరగబోతున్నది. This problem might have exercised its influence on the minds of the other States and the union అక్కడ ఏమి జరుగుతుందో చూడాలి కేవలం ఈ రాష్ట్రం తనంతట తాను చేయడానికి వీలులేదని మనవిచేస్తున్నాను. Mutual benefit fund, కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీస్, కాంటిన్ సౌకర్యాలు కార్మికులగురించి ప్రభుత్వమే చేయాలన్నాను. ఒక విషయం ఒప్పుకోవాలి. ఇవన్నీ ప్రభుత్వం చేసేవి కావు. అన్నీ ప్రభుత్వమే చేస్తే కార్మిక నాయకులు, సంఘాలు ఏమి చేస్తారో తెలియదు. వారి బాధ్యత ఏమి లేదు? ఎడ్యుకేషన్ విషయంలోగాని కాన్ ట్రీనును ఏర్పరచే విషయంలోగాని వారిపైన గురుతర బాధ్యత ఉన్నది వాటికి రకు ప్రబోధంచేసే బాధ్యతను కార్మిక సంఘాలు యింతవరకు వహించలేదు. ప్రతిదీ ప్రభుత్వమే చేయాలంటే అది సాధ్యము కాదని మనవిచేస్తున్నాను. పటిష్ఠమైన ప్రైడ్ యూనియన్స్ ఉన్నచోట Mutual Benefit Funds నిర్వహించుకుంటున్నారు. "ప్రాగాటూల్స్"లో నేను స్వయముగా చూశాను. Benefit Fund ను వారు నిర్వహించుకుంటున్నారు. షిక్కోక్కు యూనియన్స్ లో ప్రభుత్వం ఏవిధముగా ఒక Benefit Fund ను canteen ను run చేస్తుంది. అది feasible అవుతుందా? అది ఆచరణ యోగ్యమైన సలహాకాదు. ప్రభుత్వలేబరు డిపార్టుమెంటు ప్రతి యూనిటులో ఏర్పరచాలంటే సాధ్యమైనవనికాదని మనవిచేస్తున్నాను. Factory Act ను సక్రమంగా నిర్వహించినట్లయితే యిప్పుడున్న ప్రమాదాలను కనీసం 50% అయినా తగ్గించడానికి వీలుంటుందన్నారు. పటిష్ఠముగా నడవడంలో అవసరమైన చర్యలు తీసుకునే విషయం వస్తే ప్రభుత్వం తప్పకుండా తీసుకుంటుంది. We will not tolerate laxity on the part of the Department Inefficiency ఉందని చెబితే efficiency ని తీసుకురావడానికి అందులో కొంత quickening process పదయినాచేస్తే యింకా కట్టుదిట్టంగా నడిపితే accidents ను నివారించడానికి, ఆ యంత్రాగాన్ని కట్టుదిట్టముగా నడవడానికి సమర్థవంతముగా వీలయినన్ని చర్యలను తీసుకుంటాం. Workers' participation in mangement గురించి వారు చెప్పారు. అన్ని ప్రాంతాలలో ఉన్నది యిక్కడ మాత్రం లేదన్నారు Concrete గా ఏ యూనిటులో workers' participation in management ప్రవేశపెడితే సక్రమంగా నడుస్తుందో వారు చెప్పినట్లయితే నేను

కూడా వారితో కూర్చుని దానిని చూడాలి, ఇంతవరకు కాలేదంటే కారణాలు ప్రబలమైనవి ఉండవచ్చు. క్రొత్తగా పెట్టాలంటే ఎక్కడ పెట్టాలనేది ఒక సమస్యగా ఉంటుంది. వారు ఏదయినా ఒక concrete proposals నాతో discussచేస్తే feasibility & chances ఏమాత్రం ఉన్నప్పటికీ explose చేస్తాను.

శ్రీ కె. గోవిందరావు. —కో అపరేటివు కన్సర్న్స్ లో షేరుహోల్డర్లుగా వర్కర్లు చేరుతామని ఉత్పత్తిని పెంచుతామని తుంపాల చక్కెర ఫ్యాక్టరీలో చెప్పినప్పటికీ మెనేజ్ మెంటువారు నిరాకరించారు.

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి. —అవి ఎక్కడెక్కడ జరిగినాయో వాకు details తెలియవు. ఎందుకు నిరాకరించినారో అంతకుంటే తెలియదు. ఎక్కడైనా ఉంటే శ్రీ గోవిందరావుగారు నాదృష్టికి తెస్తే పరిశీలిస్తాను. డిపార్టుమెంటు సలహా తీసుకుంటాను. సిర్పూరులో బోనసుగురించి చెప్పారు. సిర్పూరుతగాడాకొత్తది కాదు. నాకు తెలిసినంతవరకు 15 సంవత్సరాలనుంచి ఆ ప్రాంతంలో జరుగుతున్న పెద్దచరిత్ర అది. స్వల్పవిషయాలకుకూడా లిటిగేషను పాలసీగా పెట్టుకొని ప్రతి అవార్డును, ప్రతి సెట్ లెంటును అమలు పరచకుండా ప్రాక్సోర్టులోను, సుప్రీం కోర్టులోను ఛాలెంజి చేయడము చాలకేసులలో జరిగింది. మొత్తం అన్ని కేసులలో జరిగిందని చెప్పడానికి సాధ్యం కాదు. ఎక్కువ cases లో జరిగాయి. అది విషాదకాండ అని చెప్పక తప్పదు అయితే ప్రభుత్వం యిదివరకు తీసుకున్న చర్యలు మిశ్రినికే తెలుసును. ఒక కోర్టు సరిపోదు, యింకా కావాలని వారు కోరినారు. అయితే యజమానులు చూపించిన కారణాలు వేరు. ఇప్పుడు ఉండే బ్రీట్టునలు పక్షపాతంగా ఉంది దానిని మార్చవలెను. లేక అది ఉండ గానే రెండవ బ్రీట్టునలును వేయాలంటే ప్రభుత్వం దానికి ఒప్పుకోలేదు. ఇంతకు పూర్వం కూడా కొన్ని సంగతులున్నాయి. చాల విఘాతమైన పనులు జరుగు తున్నవి. జకరిపైన జకరు సేరారోపణ చేసుకుంటున్నారు, Code of discipline ఖాతరు చేయడంలేదు. ఒక Court of Enquiry వేయాలని కోరడం జరిగింది. ఒక Court of Enquiry నియమించబడది. శ్రీ దీక్షితులు, రిటైర్డు సెషమ్మె జడ్జిగారు అధ్యక్షులుగా నియమించబడే వరకు మరల కార్మికులు ఒక అభ్యంతరం తెలిపినారు. Advocate మాత్రం యజమానుల తరపున plead చేయడానికి అధికారం లేదని అన్నారు. ఉన్నదని ప్రాక్సోర్టులో writ వేసు కొని తీర్పురావడంవలన ఆ విధముగా నిలచిపోయింది. Resound కాలేదు. అడ్మినిస్ట్రేటివు శాంక్షను మాత్రం మూడు నెలలలో పరిమితముగా ఉంది. అది పోయింది. ఇప్పుడుకూడ బోనసు లీఫ్ లక్షల రూపాయలు సంపాదించినప్పటికీ దమ్మిడి బోనసుకూడా యివ్వడానికి సిద్ధముగాలేదు. సిర్పూరులో కార్మికులకు యజమానులకు తగాదా ఉన్నమాట వాస్తవం. అప్పుడు నేను కమిషనరును విచారించి కనుక్కున్నాను. వారుకూడా వెళ్లిచూచి వచ్చినారు. మేనేజిమెంటు తరపున ఒక versionయిస్తున్నారు. వీలుంటుందా లేదా అని ఆలోచిస్తే ఒక ఫార్ములా ప్రకారం యివ్వడానికి వీలుంటుంది. ఆల్ ఇండియా ఫార్ములా

ప్రకారం యజమానులు పీలులేదని అన్నారు. ఏ విధముగా వచ్చినప్పటికీ ఒక నిముషం కూడ ఆలస్యం కావడంలేదు. Conciliation adjudication referee చేయడం తప్ప గవర్నమెంటు చేతిలో ఏమిలేదు Policy of litigation యజమానులు పెట్టుకుంటున్నారనడానికి ఇది classic example అని చెప్పక తప్పదు, లిటిగేషను పాలసీగా పెట్టుకుంటూ ప్రతి ఉత్తరవును తీర్పును చాలెంజి చేస్తుంటే ప్రభుత్వం చేతులు జోడించుకుంటూ ఊరుకోంటే లాభంలేదని వచే వచే చెప్పారు. అయితే ప్రభుత్వం Constitution కు బద్ధమై ఉన్నది, కోర్టులు కూడా ప్రభుత్వం పెట్టినవే కాబట్టి అవి అందరికీ సంబంధించినవే కాబట్టి వెళ్తున్నాం అని యజమానులంటున్నారు వేరే విధముగా పెద్ద proportion లో తగాదా పెరిగి పోవడం అవాంఛనీయమైన పరిస్థితులకు దారితీస్తుంది. అందువల్ల ముఖ్యమంత్రిగారికి ఆర్థికమంత్రిగారికి చెప్పాను. చాలామించి పోతోంది అది industrial unrest కు దారితీయవచ్చు, దీనిని అరికట్టడానికి చర్యలు సంప్రదింపుల ద్వారా పై తెవలులో చేస్తే బాగుంటుందని చెప్పడం జరిగింది బహుశా కొద్దికాలం తరువాత ఆ ప్రయత్నం కూడా జరుగుతుందని మనవి చేసుకుంటున్నాను. శ్రీ కొండయ్యగారు కూడా మాట్లాడినారు All wage Boards యొక్క సిఫార్సులను అమలు జరపాలన్నారు ఇంచుమించు అన్ని సిఫార్సులు అమలు జరిగాయి. Sugar, Cement Factories, jute Mills వరకు interim recommendations చేశారు అవికూడా పూర్తిగా implement అయ్యాయని మనవి చేస్తున్నాను. పనివారల విద్య గురించి చెబుతూ హైదరాబాదులో ఒక సెంటరు తెరవాలన్నారు There is one main centre at Hyderabad ఆంధ్ర ప్రాంతంలో ఏర్పాటు చేయాలంటే ప్రభుత్వం వద్దన్నట్లు చెప్పారు అది సత్యంకాదని మనవి చేస్తున్నాను. ఒకటికాదు, నాలుగూ కూడా కేంద్ర ప్రభుత్వం తెరవాలి. Workers Education కు సంబంధించినంతవరకు సెంటర్లు తెరవడానికి ఆశ్చర్యంలేదు. అటువంటి ప్రపోజలు ఉంటే ఆంధ్ర ప్రాంతంలోగాని వేరే ప్రాంతంలోగాని కేంద్రం ఎన్ని తెరవాలని ఉద్దేశ్యం ఉన్నప్పటికీ తప్పకుండా అంగీకరిస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం — అధ్యక్షా, విశాఖపట్టణము చాలిచ్చెద్ద సెంటరు. అక్కడ ఒక ఎడ్యుకేషను సెంటరు కావాలని డిమాండు ఉన్నది. దానిని మన్నించుతారా ?

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి — వర్కర్లు ఎడ్యుకేషను సెంటరు నిర్వహించేది పూర్తిగా కేంద్ర ప్రభుత్వమని మనవి చెసుకొంటున్నాను. నేషనల్ ఎంప్లాయిమెంట్ సర్వీసెస్ వరకు 40% మనం కంట్రీబ్యూటు చేస్తాం. కేంద్ర ప్రభుత్వమునకు గౌరవసభ్యులు తమ కోర్కెను తెలియజేస్తే మేము కూడా రికమెండ్ చేస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం :—వారు అంటే ఎవరు ?

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి :—సెంట్రల్ గవర్నమెంటు.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం — ఇక్కడ కోరుతున్నది workers కదా ఎవరి తరపున representation రావాలి.

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి — సభ్యులు ఇచ్చినా ఫరవాలేదు.

శ్రీ తెన్నేటి విశ్వనాథం — అయితే నేను ఇప్పుడు మనవి చేసు కొంటున్నాను.

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి — మంచిది. కాసింగారు మాట్లాడుతూ రిజా ఫుల్లర్స్ చాల అధ్వాన్న పరిస్థితిలో వున్నారని చెప్పారు. మన రాష్ట్రములో cheap transport ఏది అంటే రిజాలే అని చెప్పవలసివుంటుంది. కేంద్రప్రభుత్వము ఈ రిజాలను తక్కువ చేయాలని అనుకొన్నప్పటికీ తరువాత వారు తన అభిప్రాయాన్ని మార్చుకొనడము జరిగింది. రిజాలు తీసివేస్తే చిన్న, మధ్యతరగతి ఆదాయాలు కలవారు ఒకచోట నుంచి ఇంకొక చోటకు పోవాలంటే facilities లేకుండా పోతాయి. నిజముగా బీదదేశమైన మనదేశములో రిజాలు అవసరమే. దీనిని తీసివేయడం సాధ్యముకాదు డిమాండును బట్టి supply వుంది. 10 వేల licenced రిజాలుంటే 5, 6 వేలు unlicenced రిజాలుంటాయి. అవసరమయితే లై సెన్సులు ఇవ్వవచ్చునని కమిషనరుకు అధికారం ఇవ్వబడినది కాబట్టి ఇప్పుడున్న ఇబ్బందులన్నీ దూరం అవుతాయి అని మనవి చేస్తున్నాను. విద్యావైద్య సౌకర్యాలు ఇవ్వాలని చెప్పారు. ఇది లక్షలాది రిజా ఫుల్లర్స్కు సంబంధించినది. ఇది ఎంతవరకు ఆచరణ యోగ్యమో ప్రభుత్వము ఆలోచిస్తుంది అని మనవి చేస్తున్నాను. గోపాలకృష్ణయ్యగారు మాట్లాడుతూ exemptions to be given in shops and establishments అని చెప్పారు మాకు ఇవ్వాలని లేదు ఒక aspect మిత్రులు దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. కూరగాయలు అమ్మేవారున్నారు. మంగలిపావువారు వున్నారు ఏరోజున వారికి ఆదాయము వుండదో అప్పుడు వారి జీవనోపాధికి భంగం కలిగించినవారము అవుతాము. ఏరోజుకారోజు వంపాదించుకొనే categories కి మినహాయింపు లేకపోతే వారికి సౌకర్యము కలుగచేసినవారము కాము. ఇవన్నీ దృష్టిలో పెట్టుకొని ఈ Provision act లో చేయబడింది.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య — చిన్నచిన్న దుకాణాల వారికి కాదు exemption ఇస్తున్నది. పెద్దపెద్ద వ్యాపారస్థులకు వలానా నెక్షను క్రింద వన్ను లేదు అని exemption ఇస్తున్నారు.

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి — అటువంటివి ఏమైన మిత్రులు చెప్పితే సమన్వయ చట్టము వచ్చినపుడు పరిశీలన చేస్తుందని మనవి చేస్తున్నాను. Employment Exchanges లో corruption వుందని చెప్పారు. Labour Welfare Officer యజమానుల అధికారులుగా వున్నారు. కార్మికుల అధికారులుగా లేరు కాబట్టి ప్రభుత్వము యొక్క control లో వుంటేనే బాగా పని చేస్తామని చెప్పారు. దానిలో ఒక ఇబ్బంది వుంది వారికి కావలసిన డబ్బు యజమానులు ఇస్తారు. డబ్బువారు ఇచ్చి, control ప్రభుత్వము

తీసుకోవాలంటే సాధ్యము కాదని మనవి చేస్తున్నాను. ఆంధ్ర యూనివర్సిటీలో post-graduate courses pass అయిన వారిని Labour Welfare Officers గా appoint చేయాలని చెప్పారు. ఆంధ్ర యూనివర్సిటీకి సంబంధించి గుర్తింపు వున్నదని వారి దృష్టికి తెచ్చినపుడు సంతృప్తి చెందారని అనుకొంటాను. వారికి preference ఇవ్వాలని అన్నారు. ఏ యూనివర్సిటీకి చెందినప్పటికీ qualification సమానంగా చూడడము జరుగుతుంది conciliation in labour చక్కగా లేదని awards not implemented అని అన్నారు. సత్తెనపల్లి గురించి వారు సూచనలు చేశారనుకొంటాను. ఇదివరకు వారు నన్ను కలుసుకొనడం జరిగింది. డిపార్టుమెంటు వారిని కలుసుకొన్నారు. అక్కడి నుంచి information రాగానే దానిని implement చేయడానికి సిద్ధంగావున్నాము అని మనవి చేస్తున్నాను. శ్రీ రాజమల్లుగారు మాట్లాడుతూ కార్మికులకు సంఘాలు లేవని, management సరిగా పని చేయడము లేదని అన్నారు. అందరూ ప్రయత్నించాలని మనవి చేస్తున్నాను. సిరిపూర్ లోని తగాదాలు ఇంతవరకు తీర్చలేదని చెప్పారు. Agricultural labour గురించి శ్రీ గోపిడి గంగారెడ్డిగారు చెప్పారు. ఇది వరకే సమాధానము చెప్పాను. బీడి కార్కానాలు గ్రామీణ ప్రాంతాలలో వుండ కుండా చూడాలని, లేక పోతే agricultural labour బీడి కార్కానాల లోకి పనికి పోతున్నారని వ్యవసాయ పనులకు labour దొరకడం లేదని చెప్పారు. అది note చేసుకొన్నాను. శ్రీ వెంకటేశ్వర్లుగారు మాట్లాడుతూ 3 U.D.C. లను Superintendents గా promote చేయకుండా ఎవరినో చేశారని అన్నారు. డిపార్టుమెంటు యొక్క note బట్టి చూస్తే అటువంటి దేమీ జరగలేదని తెలుస్తున్నది. గుంటూరు ఎ. సి. కాలేజీ సమస్య గురించి చెప్పారు. ఇది industrial dispute క్రిందకు వస్తుందని Labour Department చెప్పితే adjudication కు refer చేస్తాము అని మనవి చేస్తున్నాను.

వెంకటరావుగారు shops and establishments గురించి మాట్లాడారు. ఇది వరకే మనవిచేశాను. ఆంధ్ర, తెలంగాణాల చట్టాలను సమన్వయపరిచేటప్పుడు best features ను వుంచాలని చెప్పారు. ప్రభుత్వము ఉద్దేశముకూడ అదే. Joint Staff Councils to be introduced in all municipalities అని అన్నారు. మొట్టమొదట కార్పొరేషన్సులోను, విజయవాడ, గుంటూరు, విశాఖ పట్టణము లాంటి పెద్ద పట్టణాలలో ప్రవేశపెట్టి, అవి సక్రమముగా పనిచేసినట్లు రిపోర్టులు వస్తే ఇతర మునిసిపాలిటీలలో వేయడానికి ఆశ్చర్యం వుండదు. ముందు experiment చేయడానికి ఆలోచిస్తున్నాము. ప్రభుత్వముయొక్క ఉద్దేశాలు బాగావున్నవి అని, అవి అమలులో వచ్చేటప్పటికి న్యాయముగా జరగడము లేదని అన్నారు. It is a matter of opinion. మేము సరిగా జరుగుతున్నవి అని అనుకొంటాము. ప్రభుత్వము model employers గా వుండాలని చెబుతున్నారు. నా రిపోర్టులో నేను మనవిచేశాను. Two tier negotiating committee ని ఒకటి వేయాలని అనుకొంటున్నాను. Unit level లో ఒకటి State level లో ఒకటి వ్యవహరిస్తాయి. ఏ తగాదాలు గవర్నమెంటు డిపార్టుమెంటుకు వచ్చినప్పటికీ ఈ machinery ని ఉపయోగించుకొంటూ solve చేయాలని

అనుకొంటున్నాము. ఈమధ్య గోవిందరావుగారు, మహాదేవసింగ్ గారు, ధర్మ భిక్షంగారు వచ్చారు గవర్నమెంటు డిపార్టుమెంటుకు సంబంధించిన అనేక సమస్యలు తెచ్చారు దానికి మంత్రి ఎ సి సుబ్బారెడ్డిగారు, నేను, మహాదేవసింగ్ గారు కలిసి ఆలోచించాము. ఈ డిమాండు అయిన తరువాత కూర్చోనిమాట్లాడు దామని అనుకొన్నాము. కార్మికులలో కూడా, గవర్నమెంటు డిపార్టుమెంటులో పనిచేసే కార్మికులలోకంటే పై వేటు రంగంలో పనిచేసే కార్మికులలో చురుకు దనం, sense of responsibility ఎక్కువగా వుందని ఒప్పుకోక తప్పదు. కొంట్రాక్టు రుకు వచ్చినా ఒకపని ఇస్తే తొందరగానూ, తక్కువ ఖర్చుతోనూ అవుతుంది. అదేపని డిపార్టుమెంటుచేస్తే ఎంతో ఆలస్యంగా, ఎక్కువ ఖర్చుతో కూడు కొన్నదిగా పరిణమిస్తుంది అయినా వీటన్నింటి గురించి ఆలోచించి పరిష్కరిస్తామని మనవిచేస్తున్నాను N. M R Rules పూర్తిగా తీసేయాలని అన్నారు వెంటనే నేను Commit అయి Statement ఇవ్వటానికి సిద్ధంగా లేనని మనవిచేస్తున్నాను Services integration గురించి చెప్పారు ఇది పెద్ద సమస్య ఒక్క డిపార్టుమెంటుకే సంబంధించింది కాదు, అన్ని డిపార్టుమెంటులలోనూ వుంది. ఇబ్బందులు బట్టి తొల గించటానికి, కష్టాలు లేకుండా చేయటానికి, integration సక్రమంగా జరుగుతుం దని ఆశిస్తున్నాను వేజ్ బోర్డు రిజమండేషన్స్ ఒక పొగాకు ఇండస్ట్రీలో తప్ప మిగిలినవాటిలో అమలుకాలేదు దానిలోవున్న ఇబ్బందులగురించి నా రిపోర్టులో ఇదివరకే ఇచ్చాను గవర్నమెంటు ఎంప్లాయిలకు ఇదివరకు extra work చేస్తే దొరికేది, ఇప్పుడు second shift చేసినా దొరకటంలేదు, అన్నారు. దానికి సంబంధించిన మంత్రిగారి హామీ మాట్లాడితే కాని ఏ సమాధానము చెప్పలేను. Bun and milk ఇవ్వాలన్నారు ఎందుకు ఇవ్వాలో, ఎందుకు ఇవ్వకూడదో నాకు తెలియదు. అయినా ఆ point note చేసుకొన్నాను తుమ్మపాల మగర్ ఫ్యాక్టరీ గురించి చెప్పారు నేను ఇదివరకే సమాధానం చెప్పాను. 20 వ తేదీ లోగా ఇంప్లిమెంటు చేయకపోతే ప్రాసిక్యూట్ చేస్తామని department నుండి నోటీసు ఇవ్వటం జరిగింది గోవిందరావుగారు నన్ననాకు కల్పనప్పడు 20 వ తేదీలోగా implement చేయకపోతే, వారినుండి జవాబు రాకపోతే ప్రభుత్వం తప్పుకుండా ప్రాసిక్యూట్ చేస్తుందని చెప్పారు అదేవిషయం సభవారికి కూడా మనవిచేస్తున్నాను. సిబ్బందిని ఎక్కువ చేయాలని అన్నారు ఆ point కూడా note చేసుకొన్నాను సింగరేణి కాలరీస్ లో రికగ్రెషన్ యూనియన్ ను, అన్ రికగ్రెషన్ యూనియన్ ను సమానంగా చూడటం జరుగుతున్నది, పక్షపాత బుద్ధితో ప్రభుత్వం వ్యవహరిస్తున్నది అని చెప్పారు. ప్రభుత్వానికి పక్షపాతబుద్ధి లేదు. ఈలాంటి ఇంటర్ యూనియన్ రైవల్ రీస్ అన్ని ఇండస్ట్రీలలో వున్నాయి. సింగరేణిలో కూడా వుండవచ్చుననుకొంటాను కోడ్ ఆఫ్ డిస్సిపెన్ తరువాత కోడ్ ఆఫ్ కాండక్ట్ ను కూడా అమలుపరిస్తే ఈ ఇంటర్ యూనియన్ రైవల్ రీస్ పోషాయని అనుకొంటున్నాము. ఆ కోడ్ ను వారు పాటిస్తే ఈ ఇబ్బందులుండ వని అనుకొంటున్నాము

మొత్తం దీనిపై పదముగూర్చు వక్తలు మాట్లాడారు. లేబర్ డిపార్టుమెంటును యింకా పటిష్ఠం చేయాలని, కార్మికుల శ్రేయస్సుకు, వారికి న్యాయం కలుగజేయటానికి ప్రభుత్వం అన్ని చర్యలు తీసుకోవాలని, వీలైతే మార్పులు తేవాలని చెప్పారు. ముఖ్యమైనవి ఎంప్లాయిమెంట్, వేజ్ బోర్డుకు సంబంధించినవే ఎక్కువగా చెప్పారు. ఎంప్లాయిమెంటుకు సంబంధించినంత వరకు కేవలం లేబర్ డిపార్టుమెంటులోనే ఎంప్లాయిమెంట్ పొటెన్షియల్ ను ఎక్కువ చేయటం సాధ్యం కాదు. ఎంతవరకూ దేశంలో పరిశ్రమలు అభివృద్ధి కావో, పెద్ద పరిశ్రమలు, చిన్న పరిశ్రమలు, మధ్య తరగతి పరిశ్రమలు అన్ని ప్రాంతాలలోనూ రావో అంతవరకూ ఎంప్లాయిమెంట్ పొటెన్షియల్ పెరగదని నేను మొట్టమొదటనే మనవిచేశాను. ఆంధ్రరాష్ట్రంలో ఇప్పుడే కొత్తశకం ప్రారంభించబడింది. మొదటి రెండు ప్రభాళికలలోలేనివి ఇప్పుడు ఈ రాష్ట్రానికి కేంద్రం కొన్ని ఇచ్చింది. రీజిస్టర్డ్ ఇంజనీర్స్ ను తొలగించటానికి వారు ప్రారంభించారు. ఇప్పుడు మన పరిస్థితులు అశాశనకంగా వున్నాయి. పరిశ్రమలకు కావలసిన వస్తువులు మన రాష్ట్రంలో వున్నాయి. సంజీవరెడ్డిగారి నాయకత్వం మనకు లభించింది సుస్థిరమైన ప్రభుత్వం ఏర్పడింది. అదేవిధంగా అప్రోజివ్ లో దిగజాలవంటివారు వున్నారు అందరమూ కలిస్తే దేశాన్ని అభివృద్ధిలోనే అభివృద్ధిలోనికి తీసుకురాగలము Opposition వారు అన్నిరంగాలలోనూ నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలు చూపిస్తే ప్రభుత్వం ఈ అయిదు సంవత్సరాలలో తన కరవ్యాన్ని, విధులను, కార్యక్రమాలను తప్పక నెరవేరుస్తుంది ఇక మినిమమ్ వేజ్స్ విషయంలో need based minimum కావాలని వారు కోరుతున్నారు ఎంతవరకూ సాధ్యమవుతుందో చేది అలోచించాలి 115th Labour Conference లో తయారుచేసిన ఫార్ములాను apply చేస్తే చిన్నచిన్న ఇండస్ట్రీలు పడిపోతాయన్న భయం వచ్చి ఇవ్వకూడదనే అభిప్రాయం ప్రభుత్వానికి లేదు. శక్తి సామర్థ్యాలను దృష్టిలో వుంచుకొని ప్రతిదీ చేయాలి. మన standard పెరిగింది. మన income పెరిగింది అంటే అప్పుడు revise చేయటానికి వీలుండుందని మనవిచేస్తూ ఇంతవరకూ ఓపికతో విన్న సభ్యులకు, చక్కని సలహాలిచ్చిన సభ్యులకు కృతజ్ఞత తెలియచేస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ .—సంజీవరెడ్డిగారు సిరిపూర్ లో జరిగిన సంఘటన గురించి Rule 74 క్రింద ఒక notice ఇచ్చారు. రెండవది, వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య గారు, యింకా ఇతరులు 28-6-1962 న ఆంధ్రా సిమెంట్స్ లో జరిగిన యాక్సిడెంట్ గురించి ఒక notice ఇచ్చారు. వాటిగురించి ఏమైనా చెప్పారా, చెప్పకపోతే ఇప్పుడు చెప్పగలరా?

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి .—గోపాలకృష్ణయ్యగారిచ్చిన notice గురించి నాకు తెలియ చేయబడింది. నేను నేకరించిన information బట్టి తెలిసిన దేమంటే—ఇద్దరు ఫైర్ బ్రీగేడ్ ఆఫీసర్లు ఆ సిమెంట్ కి లోను అవటానికి—ఏదో రింగ్ అనేది వుంటుందిట, దానిని తీసివేయటానికి—వీలువనంప బద్దరు. వారి వీలువు వెళ్ళిన విదవ—ఒక సైడ్ నుండి ఒక హోస్ ఫైర్ నడిపించే బదులు ఎదురుగా వుండి నడిపించటంచేత అవెల్లర్ లాంటిది వారిదై కూలటం జరిగింది. ఇద

మరణించటం జరిగింది అయితే ఈ ప్రమాదం ఎందుకు జరిగిందని మొత్తము ఒక enquiry జరిపి report తెప్పించవలెననే ఉద్దేశంచేత Inspector of Factories; Vijayawada నువ్వుడే పంపించడం జరిగింది వారు report ఇచ్చిన తరువాత, అసలు దీనికి మూలము ఏది, ఏ కారణంవల్ల ఇటువంటి ప్రమాదము జరిగిందని చెప్పడానికి వీలవుతుంది గాని, ఆ report వచ్చేవరకు ఏమి చెప్పడానికి వీలులేదని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—Working Journalists Act అది enquiry లో ఉన్నదని అన్నాడు. కనుక దానిమీద నేను మాట్లాడం స్యాయం కాదు. అది వచ్చిన తరువాత చూడవచ్చు. Working Journalists Act ను implement చేయడానికి పంపించామని అంటున్నారు. అది వారు విచారణ చేస్తారు. కాని మనకు తెలిసినట్లు ఈ working journalists 8 గంటలు, 12 గంటలు పనిచేస్తున్నారు. ఆ విషయం గురించి ఎప్పుడైనా ఎవరైనా విచారణ చేశారా, చేస్తే, తిమిచేశారు! ఇది దాంట్లో రాలేదు కాబట్టి ప్రత్యేకంగా అడుగుతున్నాను.

శ్రీ బి. వి. గురుమూర్తి :—Working Journalists Act అనేది Central Act. 18 establishments ఇక్కడ ఉన్నాయి. ఆ Minimum wages కు సంబంధించి ఏ సిఫార్సులు అయితే ఉన్నాయో అవి ఈ 18 establishments లోను complete గా 100 per cent implementation అయినవని మొన్న శ్రేమనవిచేశాను. House of working గురించి వేరే ప్రశ్న తెస్తున్నారు. అటువంటిది ఏమైన ఉన్నట్లయితే దానిని విచారణ చేయడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాము.

Mr. Speaker :—The cut motions in respect of Demand No XXVI were not moved by the members on 24th July 1962. I am therefore putting the demand to the vote of the House.

The question is :

That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 35,80,800 under Demand No. XXVI—Labour and Employment.

The motion was adopted and the Grant made.

DEMAND No. VIII—STATE LEGISLATURE—RS. 47,86,000.

DEMAND No. IX—HEADS OF STATE, MINISTERS,
AND HEADQUARTERS STAFF Rs 1,86,48,000.

Sri N. Sanjeeva Reddy :—Sir I beg to move :

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 47,86,000 under Demand No. VIII—State Legislature”.

“That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 1,86,48,000 under Demand IX—Heads of State, Ministers and Headquarters Staff”

Mr. Speaker :—Motions moved.

* ముఖ్యమంత్రి (శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి) — అధ్యక్షమహాశయ, ఈ Demand ను move చేస్తూ నేను ఏమీ note circulate చేయలేదు, ఈ Demand కు గాను ప్రత్యేకమైన నూతనమైన విషయాలు చెప్పగలిగినవి ఏమీలేవు కాబట్టి separate note అవసరంలేదని అనుకొన్నాను. గవర్నరు, స్పీకరు, చైర్మన్ డిప్యూటీ స్పీకరు, డిప్యూటీ చైర్మన్, శాసన సభ్యులు, మంత్రులు మొదలైన పౌరీక సంబంధించిన ఖర్చులన్నీ మామూలుగా ప్రతిసంవత్సరం ఉండేవే. అందులో కొత్త విషయాలుగానీ, కొత్త ఖర్చులుగానీ ఏమీలేవు కనుక ప్రత్యేకంగా చెప్ప గలిగించేమీలేదని నేను వేరుగా note ఏమీ circulate చేయడం అవసరం అనిపించింది. Civil Secretariat, Public Service Commission, Tribunal for Disciplinary proceedings, Department of Information, Anti-corruption Bureau ఇవన్నీ ఎప్పుడు work చేసేటటువంటి డిపార్టుమెంట్లై ఇవన్నీ ఉండాలనే విషయంలో ఎవరికీ ఏమీ జేదాఖిప్రాయాలు ఉండవసరంలేదు. ఇవి సక్రమంగా నడుస్తున్నాయని, సభ్యంగా కార్యక్రమాలు జరుగుతున్నాయనే భావముతో ఈ పద్ధతు సభముందు ప్రవేశపెడుతున్నాను. గవర్నరు, Legislature మంత్రులు మొదలైన వాటిని గురించి వివరాలు ఏమీ ఇచ్చాలో నాకు తెలియడంలేదు. శాసన సభ జరుగుతూఉన్నది. ఇప్పటికి దాదాపు తిరి రోజులుగా మనము సమావేశం అవుతున్నాము ఈ నాడు ఇది కడపటి పద్ధు. రేపు బడ్జెటులో ఉన్న మిగతా పద్ధు అన్నీ కూడా సభముందు పెట్టబడుతున్నాయి. ఈ తిరి రోజులు శాసనసభ చక్కగా చర్చించి, అఖిప్రాయాలు వెల్లడించి, పరిపాలనలో ఉన్న లోపాలను చెప్పవలసిన అవసరమైనటువంటివి ఇక్కడ చెప్పడము, తద్వారా వాటిని మంత్రివర్గము ఆలోచించి తప్ప అనుకొన్నవాటిని సరిదిద్దుకోడానికి అవకాశం కలిగిస్తున్నారు. చర్చలు చాలా హుందాతన, మంచి స్థాయిలో జరుగుతున్నాయి. అప్పుడప్పుడు కొంత ఉద్రేకాలకు అవకాశం లేక పోలేదు. కాని మొత్తంపైన మాత్రం చాలా సవ్యంగా సమస్యలన్నీ కూడా చర్చించుకొన్నాము. ప్రభుత్వం యొక్క అన్ని అఖిప్రాయాలతో ప్రతిపక్ష సభ్యులందరూ అంగీకరిస్తున్నారని కాదు. వాడు అంగీకరించకపోయిన సరే, వారి criticisms, వారి ఆక్షేపణలు సవ్యమైన పద్ధతులలో తెలియజేసినందుకు చాలా సంతోషిస్తున్నాను. అధ్యక్ష మహాశయ, రెండు రోజుల క్రితం కొంత ఉద్రేకానికి అవకాశం ఏర్పడింది. అది కొంత పొరపాటుమోసని అనుకొంటున్నాను. ప్రశ్నలు ఎట్లా ఉన్నా, ఉపప్రశ్నలు ఎంత బాధకలిగించేవిగా ఉన్నా, వాటికి సమాధానం చెప్పినా, చెప్పక పోయినా, కోపము పడకుండా చెప్పడం మాత్రం మా విద్యుత్త ధర్మమని నేను గమనిస్తున్నాను. I express my unqualified regret for what happened కాని కేవలం లోపాలను తెలియజేయడమే కాకుండా, సరియైన పరిపాలన సాగించడానికి కావలసిన సహకారాన్ని కూడా సభ్యులు ఇచ్చినప్పుడు, అందరికీ, దేశానికి, మనకు ఉపయోగకరంగా ఉండే కార్యక్రమాలను చేసుకోవడానికి పిలుపుతుందని నేను కునవిచేస్తున్నాను. లోపాలు లేవని గానీ, ఏమీ లోపాలు లేనటువంటి సవ్యమైన పరిపాలన సాగిస్తున్నామని గానీ, హ్యాయము, ధర్మము ఇక్కడనే స్థిరస్థాయిగా ఉన్నదని భావించే పద్ధతిలో లేము. పొరపాట్లు ఉన్నాయి.

ఇది పెద్ద రాష్ట్రము, ఇన్ని కార్యక్రమాలు జరుగుతున్నాయి, ఇన్ని కోట్లు రూపాయలు ఖర్చు అవుతున్నాయి. అటువంటప్పుడు, ఎన్నో లోపాలు ఉంటాయి. వాటిని ఎట్లా సరిదిద్దుకోవాలనే విషయము ఇటు ప్రభుత్వము అటు సభ్యులు అందరు కూడా ఆలోచించవలసిన విషయము. ఇక గవర్నరు గారు, Public Service Commission, Anti-corruption Department, Tribunal for Disciplinary proceedings, ఇవి చాలా అవసరమైనవి. గవర్నరుగారి ఖర్చుల క్రింద ఇచ్చిన cut motions వగైరా చూచాను నేను. ఇతర రాజ్ భవన్లతో మనది పోల్చి చూచినట్లయితే, దానికి ఇతరులు ఖర్చు పెడుతున్న విధానాలు చూచినట్లయితే, మనము గవర్నరు గారికి, వారి సిబ్బందికి ఖర్చు పెడుతున్నది ఏమంత పాచ్చుగా లేదని చెప్పవచ్చును. గవర్నరుగారు వారంతట వారే 10 percent జీతాన్ని తగ్గించుకొన్న విషయము సభ్యులందరికీ తెలుసు. ఇక రాజ్ భవన్ లో కట్టిన Guest House కు దుబారాగా ఖర్చు పెట్టామని, అక్కడ Guest House కట్టడం అనవసరం అని కొందరు భావిస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది. నేను చాలా రాజ్ భవన్లు చూచాను. అన్ని రాష్ట్రాలలోని రాజ్ భవన్ల పైకి, మనది చాలా చిన్నదని అనుకుంటున్నాను అది ముఖ్య మంత్రిగారు కాపురము చేస్తున్నటువంటి మూడు bed rooms గల ఒక చిన్న ఇంటిని మనం రాజ్ భవన్ గా ఏర్పాటు చేసుకొన్నాము. అయితే ఎవరైనా అతిథులు వస్తే వరాయి దేశాల నుండి కానివ్వండి, లేకపోతే ఢిల్లీ నుంచి ప్రధానమంత్రి గాని, ఇతర మంత్రులు గాని వచ్చినప్పుడు, ప్రక్కన Guest House ఉన్నానరే, మర్యాద పాటించి రాజ్ భవన్ లో మకాము పెట్టడము అలవాటు ఉన్నది, కాబట్టి, కనీసం 5, 6 rooms కలిగినటువంటి ఒక Guest House గవర్నరుగారు కోర నప్పటికీ సరే, అది అవసరమని నాలుగేళ్ల క్రిందట భావించడం జరిగింది. అదేమీ గవర్నరుగారికి గాని, వారి బంధుమిత్రులకు గాని కాదు. రాష్ట్రానికి వచ్చేటటు వంటి అతిథులకుగాను రాజ్ భవనం యొక్క ప్రతిష్ఠను హందాతనంగా ఉంచడానికి గాను అది కట్టబడింది. అంతేకాదు, రాజ్ భవన్ కు వెనకాల ఉన్నటు వంటి కొండ ప్రాంతాన్ని కూడా ఈ సంవత్సరం acquire చేయడం జరిగింది. అది రాజ్ భవన్ కు చేరి ఉంచు కూడ కొంచెము మొక్కలు వేయడానికి, చెట్లు వేయడానికి ఉపయోగపడుతుందని, అదే కాకుండ ఆ కొండపైన మరెవరో private houses కట్టుకొని, overholding Raj Bhavan, ఆ విధంగా చూస్తూ ఉండడం మంచిది కాదని ఆ land కూడా acquire చేయడం జరిగింది. అక్కడ ఏవో buildings కట్టాలని కాదు. అదేమీ ఒక వ్యక్తికిగాని వ్యక్తి హోదాకుగాని కాదు. రాజ్ భవన్ రాష్ట్రానికి ఎంతో ముఖ్యమైనటువంటిది కాబట్టి రాజ్ భవన్ యొక్క హోదాను, స్థాయిని పెంచడానికి ఆ విధముగా కొంత ఖర్చు పెట్టడం జరిగింది అది సవ్యమైన ఖర్చు అని భావిస్తున్నాను. ఇది Service Commission కూడా ఈ Demand లో చేరి ఉన్నది. దీంట్లో నలుగురు సభ్యులు ఉన్నారు. వారు సక్రమంగా పని నడుపుకొంటున్నారు. చాలా వరుకు చిన్న, పెద్ద ఉద్యోగులు, emergency, and temporary ఉద్యోగాలు తప్ప, ఆ appointments అన్నీ వారు చేస్తున్నారు. Temporary and emergency ఉద్యోగాలు

ప్రభుత్వం తరపున వేయాలని గాని, ఆ అధికారము ప్రభుత్వము తీసుకోవలెనని కాదు Service Commission కు మొత్తం, ఒక్క ఉద్యోగాలే కాకుండా, transfers and promotions, disciplinary matters అన్నీ వారికి refer చేస్తూ ఉండడము, వారు ఈ కార్యక్రమాలన్నీ సీర్వహిస్తూ ఉండడము అందరికీ తెలిసిన విషయము కాబట్టి నేను ప్రత్యేకంగా Service Commission ను గురించి చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. ట్రిబ్యూనల్ (for disciplinary action) నేరం మోపబడిన ఉద్యోగస్థుల గురించి విచారణ జరుపుతారు న్యాయంగా విచారించారా? సరైన సాక్ష్యం ఉన్నదా? ఉద్యోగికి ఏ వద్దతివైన ఏ విధంగా శిక్షించాలి—అనేది రాజకీయ వాదులకు, అడ్మినిస్ట్రేటర్లుకు వదలకుండా, Administration కు సలహా ఇవ్వటానికి, సవర్ణంగా విచారించటానికి ట్రిబ్యూనల్ ఏర్పాటు చేయటం అందరికీ తెలుసు. దానికి సెక్షన్లు, కేడర్ లోవారు ఉంటారు. అయితే కేసులు విచారించే సెషన్లు జడ్జిమీదిరి కాకుండా ట్రిబ్యూనల్ మీదిరి కూర్చోని విచారించి ఈ కేసులోనింద చాలినబడుతోంది, ఈ శిక్ష విధిస్తే జాగుంటుంది, అని సలహా ఇస్తే ప్రభుత్వం చర్య పుచ్చుకొంటుంది. ప్రభుత్వంవారి సలహా అంగీకరించక పోతే వారికి తెలియజేసి ఈ శిక్ష కఠినముగా ఉన్నదనిగాని, లేక తక్కువగా ఉన్నదని, ఇంకా కఠినశిక్ష విధించాలేమో అని తెలియజేయటం జరుగుతుంది. ఆ పద్ధతిలో ట్రిబ్యూనల్ అభిప్రాయాలు గౌరవించి, శిక్షలు విధించటం అంగీకరించటమో, తగ్గించటమో, పాచ్చించటమో జరుగుతుంటూ పోతుంది ప్రభుత్వం.

Information and Publicity Department ఉన్నది. ఆ డిపార్టుమెంటు ఎక్కువ ప్రభుత్వ కార్యకలాపాల ప్రచారానికి ఉపయోగపడుతుందని కొంత ఆశ్చర్యం ఉన్నది దానిని గురించి పరిశీలనచేసి సరైన పద్ధతిలో పెట్టుటకు Minister for Law and Information, కృషి చేస్తున్నారు. ఇంకా ఎక్కువ ఉపయోగపడేటట్లు సర్వ ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు. సమాచార కాళివారి Publications ఉన్నవి. “ఆంధ్రప్రదేశ్” అని తెలుగులో, ఇంగ్లీషులో, ఉర్దూలో, హిందీలో ప్రచురిస్తున్నారు. భారతదేశంలోని అన్ని రాష్ట్రాలకంటే ఇక్కడ ఎక్కువ ఖర్చుగుతున్నవి ఆంధ్రప్రదేశ్ జర్నల్ 12 వేల కాపీలు, తెలుగు జర్నల్ 8 వేల కాపీలు ఖర్చుగుంటూ ప్రభుత్వ పబ్లికేషన్ ఈవిధంగా పాపులర్ గా ఉండటం ఆశ్చర్యకరం. దానికి వారిని అభినందిస్తున్నాను ముఖ్యంగా ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలు ఇందులో ప్రచురిస్తారు వ్యక్తులకు, రాజకీయ పద్ధతులకు పబ్లిసిటీ కాకుండా ప్రభుత్వ విధానాలు ప్రచురించి ప్రజలకు తెలియజేసి ప్రజాసహకారం సంపాదించటానికి ఈ జర్నల్ ఉద్దేశం. ఇంకా ఎక్కువ మార్పులు చేయవలసియుంది మిత్రులు సలహాలు ఇస్తే తీసుకొంటాము.

టూరిజం—మన రాష్ట్రంలో టూరిస్టు తిరిగి చూసేవి ఎక్కువ లేవు—అజంతా ఎల్లోరా, టాక్ మహల్ లాంటివి లేవు. నాగార్జునసాగర్, గోల్కొండ, మొదలైనవి చూపించుటకు చిన్న టూరిస్టు డిపార్టుమెంటు ఉన్నది. మనోరమ అనే ఒక luxurious bus నడుపుతున్నారు. ఇక్కడఉండి చూపించటానికి,

నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టుకు తీసుకుపోయి చూపించిరావటానికి ఇలాంటి పనులు నిర్వహించటానికి టూరిస్టు బస్సు ఉన్నది

Anti-corruption bureau కొత్తగా ఏర్పాటు చేయబడింది. ఇంతకు ముందు x'Branch C I D. వారు ఆ కార్యకలాపాలు జరుపుతున్నారు గత సంవత్సరం ఈ బీబ్యూ వేరు చేసి సంపూర్ణంగా Independent unit గా ఏర్పాటు చేయటం జరిగింది. Corruption విషయం అందరం మాట్లాడుతాము. జనరల్ డిస్కంపెన్స్లో, ఇతర సందర్భాలలో—కరప్షన్ ఎక్కువగా యున్నదని మిత్రులు చేసిన ఉపన్యాసాలువినియే ఉన్నారు. కరప్షన్ లేదని ఎవరూ చెప్పలేదు. చాలాచోట్ల ఉన్నది. జిల్లాలలో చిన్న ఉద్యోగస్థులలో, తాలూకా ఆఫీసులో గుమాస్తాలలో, పూన్యస్థులలో, కాన్స్టేబుల్స్ లో, సబ్ ఇన్స్ పెక్టర్సులో కాదు. పెద్ద పెద్ద స్థాయిలలోకూడ కరప్షన్ ఉన్నదని తెలుసు అందులో ఈ మోదరా బాదులో కొన్ని అలవాట్లకు అవకాశాలు ఉన్నవి ఎక్కువ జీతం వచ్చి, నాలుగువేలు ఇక్కడ ఖర్చు పెట్టటానికి మార్గాలు ఉన్నవి క్లబ్స్ పేరుతో, సోసైటీస్ పేరుతో, ఇంకా అనేక temptration ఉన్నవి కొంత బలహీనత ఉన్నవారు లొంగిపోవటానికి మార్గము అవుతోంది. అలాంటివి లేవు అని అనను. అవి ఎట్లా నివారించటం? Anti Corruption Bureau ఉన్నది. దానికి ఎంత మంది సహకారం యిస్తున్నారు? ఏదైనా ఆధారరూపకంగా ఇచ్చి ఇవి రహస్యంగా ఉన్నది, ఈ పెద్దమనిషి ఈ పని చేస్తున్నాడు, వెంటనే చర్య తీసుకోండి అని చెప్పినవారు ఎందరు? చెప్పిన వెంటనే ఇతరుల సలహా లేకుండా చర్య పుచ్చుకొనుటకుగాను Anti-Corruption Bureau ఎవరి దగ్గర కోపోయి పరిమిషన్ తీసుకు రావలసిన అవసరం లేకుండా Independent గా ఏర్పాటు చేశాము శాసనసభ్యులుకాని, ప్రజలుకాని ఈ డిపార్టుమెంటుకు ఎక్కువ సహకారం యివ్వగలిగితే ఇప్పుడు వారు చేస్తున్న కార్యక్రమం కంటే ఎక్కువ చేయటానికి వీలుంటుంది. గడచిన సంవత్సరములో వారు చేసేచూపిన కార్యక్రమమునకు అభినందించవలసియున్నది. కొంత మంది గజెటెడ్ ఆఫీసర్లును, non gazetted officers ను, traps మూలంగాకాని, ఇంకొక విధంగాకాని పట్టుకొని చర్య పుచ్చుకొనుటకు అవకాశం కల్పించారు 16 మంది గజెటెడ్ ఆఫీసర్లు—కొందరు dismiss అయినారు, కొందరు remove అయినారు, కొందరు compulsory గా retire అవుతున్నారు. ఈ రకంగా శిక్షలు విధించబడినాయి. ఈ డిపార్టుమెంటు ఇంకా ఎక్కువ శక్తివంతంగా ఉండుటకు ప్రజల సహకారం అవసరం. ఎవరో దుర్మార్గం చేస్తుంటే సంబంధం లేనట్లు అది criticism కు ఉపయోగిస్తే దేశం బాగుపడదు. ఇతరదేశాలతో పోల్చిచూస్తే భారతదేశంలో ఒక డిస్టిన్ ఉన్నదని, ఇక్కడ హెచ్చుస్థాయిలో పరిపాలన సాగుతోందని ఇతరదేశాలు చూచివచ్చిన వారిమంచి విన్నాను—ఈ కరప్షన్ ను చూచి చూడనట్లు ఉండాలనికాదు—తగ్గించటానికి సర్వవిధాల ప్రయత్నాలు చేయాలి. ఏ ప్రయత్నాలు చేస్తే తగ్గించగలమో చెప్పాలని కోరుతున్నాను. అడ్మినిస్ట్రేషన్ పై గా పెడతామని చెబితే మైగ ముఖ్యమంత్రి మొదలు క్రింది వరకు అందరిని ధర్మరాజులలా మార్చమనో, ఏ సంజీవరెడ్డి, ఎల్లయో,

పుల్లయ్యో, ముఖ్యమంత్రి అయినంతమాత్రాన ఇది అంతా స్వర్గముగా మారి అందరు హరిశ్చంద్రులూ అయిపోయినారని అనుకొనుట సరైనదికాదు. పై నుంచి గ్రూపుదృష్టితోగాని, పార్టీదృష్టితోగాని, స్వార్థదృష్టితోగాని, బంధుప్రితితోగాని, చేసే ఎలాంటి చర్యలకు ప్రోత్సహించు యివ్వము—అనేది Purity of administration గా ఉన్నాముగాని, నేను వచ్చిననాడే ఉన్న లక్షలాది మంది ప్రభుత్వోద్యోగులను మార్పుచేశానని చెప్పలేదు, మార్పుచేస్తానని అనుకోలేదు; అందరినీ మార్చగలననే ఆశలేదు. కాని పై నుంచి ఇలాంటి దుర్మార్గమైన కార్యక్రమానికి బాధ్యులముకాము, మాబాధ్యత ఉండదు, మాదృష్టికి వచ్చినవ్వుడు ఎంత అప్పుడైనా సరే శిక్షించుటకు సిద్ధముగా ఉంటాముఅని ప్రజానికానికి హామీ ఇచ్చాను డానికి ఆధారముగా చేసుకొని—ఎదోఅన్నారు, ఏమీచేయలేదు, ఇంకా కరప్షన్ ఉన్నది—అని అప్పుడప్పుడు వాచిలాల గోపాల కృష్ణయ్యగారు, మిగిలినవారు— ఎత్తిపాడుస్తుండటం మామూలుగా జరుగుతోంది. సలహాలు, సహకారం, యివ్వండి ప్రతివోట కరప్షన్ ఉన్నదని ఇక్కడ ఉపన్యాసాలు చెప్పినంత మాత్రాన సరిపోదు. ఎవరు corrupt officer? ఏ ఆఫీసరునైనా రక్షించటానికి ప్రయత్నము జరుగుతున్నాయా? సలహాయివ్వండి కరప్షన్ ఉంటే వెంటనే information ఇవ్వండి. ఎంతైతే start చేయిద్దాము. అట్లాచేస్తే నాలుగింతలు, పదింతలు, ఉద్యోగస్తులను పట్టుకొనుటకు వీలుంటుంది. లంచం తీసుకొంటున్నారు, దుర్మార్గపు అలవాట్లుపడుతున్నారు. క్లబ్బులకు అలవాటు పడ్డారు. నాకు తెలియక పోలేదు. కాని నాకు, మీకు, తెలిసినంత మాత్రాన ఉద్యోగస్తులను శిక్షించటానికి వీలులేదు — కావాలంటే నేను పేర్లతో సహా చెప్పగలను. కాని, ఆ పేర్లు నేను చెప్పినంత మాత్రమున అదే సాక్ష్యము కాబోదు కేవలం తెలిసినంతమాత్రంచేతనే వారిని డిస్మిస్ చేయటానికిగాని, సస్పెండ్ చేయటానికిగాని అవకాశం లేదు. ఆధారం కావాలి. జిల్లాలలో ఉన్న షెర్ల ఉద్యోగస్తులే వేటలకు పోవటం, వేటకు పోయినపుడు సీపాలు తీసుకుపోవటం, వాటిని కేంప్స్ క్రింద వ్రాయటం, ఆ రకంగా త్రాగి తండనాలు ఆడుతుండటం, వేలకేటలు జీతాలు పుచ్చుకొంటూ ఉండడం ఈ విధంగా జరుగుతున్న విషయం కూడ నాకు తెలుసు. కాని సాక్ష్యం కావాలి. వారికి కాన్స్టిట్యూషన్ ప్రొటక్షన్ ఉన్నది. తమ విద్యుక్తధర్మాన్ని మరచిపోయి దుర్మార్గాలు చేస్తూ బాసింగ్ యాటిట్యూడ్ తో ఉన్నవారు ఇంకా ఉన్నారని తెలిసికూడ నిస్సహాయ స్థితిలో ఏమీ చేయలేకుండా ఉన్నాము. అందుకు గౌరవ సభ్యులు నాకు సహకారమివ్వవలసిందిగా కోరుతున్నాను. అలాంటివాళ్లు ఉద్యోగాలలో ఉన్నందువల్ల, వారు ప్రజలను పీడించడం జరుగుతున్నదని, వారి ద్వారా రగడలు, ఖాసీలు ఎక్కువ అవుతున్నవని తెలిసికూడ విచారించటం తప్ప ఎక్కువ చేయలేకపోతున్నాము అయితే ఆ వద్దకులను, విధానాలను అరిగట్టి అందుకు బాధ్యులైనవారిపై చర్యలు పుచ్చుకొంటామని గౌరవసభ్యులకు హామీ ఇస్తున్నాను “ఒక్కవూరి పరిపాలనం తాక్టిక్ చేశాము, అంతా పరిశుభ్రంగా ఉంది, ఎక్కడా ఏమీ కరప్షన్ లేదు” అని నేను ఇంతవరకు చెప్పలేదు. పైనుండి దుర్మార్గానికి ప్రోత్సాహం రాకుండా ఉండేటట్లుగా చేయటానికి నేను హామీ

ఇస్తున్నాను కీన్ ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ అంటే అంతే. క్రిందినుండి కీన్ ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ అని కాదు క్రింద సబ్ ఇన్స్ పెక్టర్, కాన్ స్టేబుల్ నుండి అంతా కీన్ ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ ఏర్పడిందని కాదు. పై నుండి దుగ్గారానికి ప్రోత్సాహం ఇస్తూ గ్రూపు దృష్టితో గాని, పార్టీ దృష్టితో గాని, బంధువులనే దృష్టితో గాని ఏమైనా ఉరుగుతూ ఉంటే దానికి నేను బాధ్యత వహించటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. అంతేగాని పై నుండి క్రిందివరకు మొత్తం కీన్ ఎడ్మినిస్ట్రేషన్ ఒక్కతూరి సాధించటం అసాధ్యమైన విషయం. ఆ అసాధ్యమైన విషయం, ఒక సంజీవరెడ్డి కాదు, వెయ్యి సంజీవరెడ్డిలు కూడ సాధించలేని విషయం నేను సాధించలేనని గౌరవసభ్యులు విమర్శిస్తే నాకు కొంచెం మనస్సుకు బాధ కలుగుతున్నది కరెక్షన్ ఉన్నదన్న విషయం మనకు తెలియదా? ఉన్నదని మీకూ (గౌరవసభ్యులకు) తెలుసు, నాకూ తెలుసు. ఉన్నదానిని ఎట్లా అరికట్టాలి? ఏ విధంగా చేస్తే అది తగ్గిపోతుంది? అన్న విషయం గురించి గౌరవసభ్యులు తగు సలహాలిచ్చి నాకు సహాయం చేసినట్లయితే తప్ప కుండా కరెక్షన్ తొలగించగలమని మనవి చేస్తున్నాను. నేను మీతో ఉంటున్నాను; మీరు పొమ్మన్నచోటికి పోతున్నాను ఏ పద్ధతులలో అది తగ్గుతుందంటే ఆ పద్ధతులు అనుసరించటానికి నేను సంసిద్ధంగా ఉన్నానని మాత్రం గౌరవసభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను. గెస్టు హౌస్ గురించి చెబుతాను మనం మద్రాసులో ఉన్నప్పుడు అక్కడ మనకు గెస్టు హౌస్ లేవు. కాని మైసూర్ లో, ప్రాదరా జాల్ లో, భోపాల్ లో (ఇదివరకు రాజకీయం ఉన్న ఇలాంటి స్టేట్స్ లో) గెస్టు హౌస్ పై స్టాండర్డ్ లో ఉంటూవచ్చినవి. మద్రాసు ప్రభుత్వంలో మేము ఉన్నరోజుల్లో మేము ఎప్పుడూ ఎవరికీ డిన్నర్ ఇచ్చిందిలేదు; టీపార్టీకి ఇన్ వైట్ చేసిన పాపాన పోలేదు. అప్పుడు కూడ ఢిల్లీ నుండి ఎంతో మంది వస్తుండే వారు కాని ఇక్కడ కొన్ని పద్ధతులు ఏర్పాటుచేసి. చీఫ్ మినిస్టర్ రెసిడెన్స్ గ్రీన్ లాండ్స్ అన్నారు అంత పెద్ద ఇల్లు, అంత పెద్ద తోట. అంత పెద్ద లాన్స్—ఆలాన్స్ లో కూర్చోనే టైమ్ కూడ నాకు దొరకదు. కాబట్టి యీ గెస్టు హౌస్ పూర్వం నుండి ఉన్నది. ఈ పద్ధతి పూర్వం నుండి ఉన్నది. వచ్చిన అతిథులను అక్కడ దించటం, వారిని సత్కరించటం ఒక డిన్నర్ ఏర్పాటు చేయటం—ఈ పద్ధతి ఒకటి పూర్వం నుండి ఇక్కడ ఉన్నది. నిన్న ఢిల్లీ నుండి హెల్త్ మినిస్టర్ వచ్చింది ఆమెగారికి మన హెల్త్ మినిస్టర్ గారు డిన్నరు అరేంజ్ చేశారు మనం వచ్చిన అతిథులను ఆహ్వానించి, గౌరవించి, ఉన్న సమస్యలను చర్చించుకొని, తగువిధంగా సత్కరించి పంపటం పూర్వం నుండి అనాదిగా వస్తున్న ఆచారం. ఇప్పటికి ఆ పద్ధతులు కొన్ని తగ్గించాము. తగ్గించినా, ఇంకా హెచ్చుగానే ఉన్నాయి గెస్టు హౌస్ లు ఉండటం అవసరమని మద్రాసు ప్రభుత్వం గమనించి, మద్రాసులో కూడ ఒక గెస్టు హౌస్ ఏర్పాటుచేసుకొన్నారు అక్కడ గెస్టు హౌస్ ఏర్పాటుచేసి పదేళ్లు అయింది అలాగే ఇతర స్టేట్స్ లో కూడ గెస్టు హౌస్ ఉన్నవి. కొన్ని స్టేట్స్ లో జిల్లా జిల్లాకు ఒక్కొక్క గెస్టు హౌస్ ఉన్నది. బీహార్ లో ప్రతి జిల్లా కేంద్రంలోనూ ఒక గెస్టు హౌస్ ఉంది; ఒక ఏరోడ్రోమ్ ఉంది ఆ స్టేట్ కు గవర్న మెంటల్ ఏరోప్లేన్స్ ఉన్నవి. అవి అవసరం అనుకొంటున్నాను, ఏమైనా అత్యవసరమైన ప్రమాదం జరిగినప్పుడు, ఆయా జిల్లాలకు త్వరితంగా ప్రభుత్వ

సీనియర్ ఆఫీసర్ గాని, మంత్రిలుగాని, గవర్నర్ గాని చేరటానికి ఒక చిన్న ఏరోడ్రోమ్ ఉంది ఏరోడ్రోమ్ అంటే లక్షల రూపాయలతో ఖర్చు పెట్టింది కాదు. ఓ పది ఎకరాల పొలం చదను చేసి, ఫెన్సింగ్ వేసి వేకెంట్ గా పెట్టుకొన్నారు. ఆ స్టేట్ గవర్నమెంట్ రెండు ఏరోప్లేన్స్ పెట్టుకొన్నారు చిన్న రాష్ట్రమయిన అస్సాంలో ప్రతిజిల్లా కేంద్రంలోను బ్యూటీఫుల్ గెస్టు హౌస్ నెస్ ఉన్నవి. మనకు ఢిల్లీలో గెస్టు హౌస్ ఉంది. ఆ గెస్టు హౌస్ కుతోడు మరో లక్షా 50 వేల రూపాయలు ఖర్చు పెట్టి అక్కడ ఇంకొక బ్లాక్ కట్టబడింది. అసలు అది గెస్టు హౌస్ కాదు. ప్రొట్రాబాద్ హౌస్ కడుతున్న రోజులో అక్కడ చిన్న ఉద్యోగస్థులు దిగటానికి గాను ఒక చిన్న అవుట్ హౌస్ కట్టుకొన్నారు దానినే ప్రొట్రాబాద్ ప్రభుత్వం గెస్టు హౌస్ క్రింద మార్చుకొంది, ప్రొట్రాబాద్ మెయిన్ గెస్టు హౌస్ గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియాకు ఇవ్వటంవల్ల యీ చిన్న హౌస్ ను గెస్టు హౌస్ గా మార్చుకొన్నారు. అది ఎప్పుడు ఫుల్ గానే ఉంటుంది. ఏవో మీటింగ్ లకు ఢిల్లీకి పోయే మన ఉద్యోగస్థులు అక్కడ రిగ్రుతారు మద్రాసు ప్రభుత్వ ఉద్యోగస్థులకు కూడ ఆ బిల్డింగ్ లో దిగటానికి అవకాశం కల్పించారు. ఢిల్లీలో హోటల్స్ లో ఎక్కడా స్థలం దొరకదు. అందుచేత ఆ బిల్డింగ్ లో దిగటం జరుగుతున్నది. ఆ కాంపౌండ్ లోనే ఐదురూమ్స్ కలిగిన ఇంకో బ్లాక్ కూడ మనం కట్టుకొన్నాము. ఇది అవసరమనేది గమనించే మద్రాసు ప్రభుత్వం కూడ ఢిల్లీలో స్థలం కొని గెస్టు హౌస్ కడుతున్నారు యు.పి గవర్నమెంట్ న్యూఢిల్లీలో కట్టిన గెస్టు హౌస్ ప్రారంభోత్సవం మొన్న జూన్ మొదటివారంలో బ్రహ్మాండంగా జరిపారు ప్రతిస్టేటు గవర్నమెంట్ ఒక గెస్టు హౌస్ కట్టుకొంటున్నారు కాబట్టి అక్కడ మనకు ఒక గెస్టు హౌస్ ఉండటం, ఆ కాంపౌండ్ లోనే ఐదురూమ్స్ కలిగిన ఇంకో బ్లాక్ కట్టుకోవటం నవ్యమైనదనే అనుకొంటున్నాను. నేను ఇదివరకు చీఫ్ మినిస్టర్ గా ఉన్నప్పుడే అది కాంక్రీట్ చేయటం జరిగింది. కాబట్టి దానికి నేను బాధ్యత వహిస్తున్నాను. ఆ గెస్టు హౌస్ వల్ల మనకు నష్టం రావటంలేదు. మంత్రిలుపోయినా, ఎవరుపోయినా సరే—గదికి, తిండికి, కేటరింగ్ చార్జెస్, కారుకు పెట్రోలు, డ్రయివర్ కు ఓవర్ టైమ్ చార్జెస్ ఇవన్నీ పేచేసి రావలసిందే, మంత్రిలైనా, ముఖ్యమంత్రి అయినా సరే పేచేసి రావలసిందే. కాబట్టి అక్కడ గెస్టు హౌస్ కట్టటంవల్ల మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి నష్టం రావటం లేదని మనవిచేస్తున్నాను. కంట్రోలర్ ఆఫ్ ఎకామడేషన్ తప్పుకుండా ఉండాలి. ఇప్పుడు ఎకామడేషన్ దొరకటం ఎంత కష్టంగా ఉన్నదో చూడండి. రెంట్స్ వివరితంగా పెరిగిపోవటమేగాక, మంత్రికి ఇళ్లు కావాలంటే, నాలుగుమాసాలుగా ప్రయత్నించేసినా ఇళ్లు దొరకటంలేదు. ఏ ఇళ్లు అయినయాస్తే—దానికి 1200, 1800 రూపాయలు రెంట్ చెబుతారు. లేక పూర్తి గెస్టు హౌస్ ప్రక్కన ఉన్న చిన్న ఇళ్లు—దానికి 1200 రు, రెంట్ అడిగారు. అది కంట్రోలర్ ఆఫ్ ఎకామడేషన్ వారు తీసుకోవటానికి కొన్ని ఇబ్బందులు వచ్చాయి. ఆ ఇంటి ఓనర్ ఒక గదిలో ఉండటమో— ఏదో— అటువంటి చెక్కికల్ డిఫికల్టీస్ వచ్చినవి. హెచ్చు రెంట్స్ చెప్పటంవల్ల ఆ ఇళ్లు వదలుకోవటం జరిగింది ప్రభుత్వానికి—మంత్రికి ఇళ్లు కావలసివస్తేనే ఇన్ని ఇబ్బందులుంటే—ఇక సాధారణ ప్రజానీకానికి ఎన్ని ఇబ్బందు

లుంటాయో అలోచించండి. కాబట్టి ఎకామడేషన్ కంట్రోల్, రెంట్ కంట్రోల్ అవసరము. అయితే వారు సవ్యంగా చేస్తున్నారా లేదా అంటే—ఏమైనా లోపాలుంటే గౌరవసభ్యులు తెలియజేస్తే, సరిదిద్దవచ్చును. అవి ప్రజలకు ఉపయోగకరంగా మారాలంటే, అందుకు గౌరవసభ్యులు సలహాలిస్తే తప్పకుండా వాటిని స్వీకరించటానికి నేను సంసిద్ధంగా ఉన్నాను ఒక వారం రోజులలో యీ శాసనసభ సమావేశం ముగియబోతున్నది. 40 రోజులు వరుసగా కూర్చున్నప్పుడు—కొంచెం విమగు, కొంచెం ఇర్రిటబుల్ టెంపర్ ఉంటుంది. అయినప్పటికీ—చర్చలు చాలా పెచ్చుస్థాయిలో జరిపి, అన్ని డిమాండ్స్ పైన మంచి సలహాలు ఇచ్చి. ప్రభుత్వానికి తోడ్పడినందుకు గౌరవసభ్యులందరినీ అభినందిస్తున్నాను. ఈ కడపటి డిమాండ్స్ కుకూడ గౌరవసభ్యులందరూ సంపూర్ణమైన సహకారం ఇస్తూ, వీటిని ఏక గ్రీవంగా పాస్ చేయవలసిందిగా కోరుతూ నా ఉపన్యాసాన్ని ముగిస్తున్నాను.

DEMAND No. VIII-STATE LEGISLATURE Rs. 47,86,000.

Sri Bh. Nagabhushana Rao.—I beg to move:

To reduce the allotment of Rs 47,86,000 for State
Legislature by Rs. 100

To discuss the T. A Bills of the Ministers.

Mr. Speaker.—Cut motion moved.

Sri T. K. R. Sarma.—I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 47,86,000 for State
Legislature by Rs. 100

To discuss the possibility of providing facilities to the Legislators and tour their constituencies and granting them free railway passes throught the State and free travel by busses in their respective Districts.

Mr. Speaker.—Cut motion moved.

DEMAND No. IX-HEADS OF STATE, MINISTERS & HEADQUARTERS STAFF. Rs 1,86,48,000.

Sri K. V. Narayan Reddy.—I beg to move:

To reduce the allotment of Rs 1,86,48,000 for Heads
of State, Minister and Head quarters Staff by Rs. 100

(a) To discuss the funotions and privileges of the Ministers,

(b) To urge upon the Government the need for demarcating the responsibilities between the Ministers and Secretaries to the Government.

Mr. Speaker.—Cut motion moved,

Sri T. Nagi Reddy —I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs. 100

To discuss the pernicious system of confidential Reports upon the Government employees.

To reduce the allotment of Rs. 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs. 100.

To discuss the necessity of adopting Central Government pay scales to the Government employees.

Mr. Speaker —Cut motions moved.

Sri Swarna Vemayya —I beg to move

To reduce the allotment of Rs. 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters staff by Rs. 100

For the failure of the Government to implement the communal G O pertaining to the recruitment and promotion of the Scheduled Castes, Scheduled Tribes and other Backward Classes in the State in all Departments in all cadres

To reduce the allotment of Rs. 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs. 100

For the failure of the Government to solve the beggar problem in the State which is acute.

To reduce the allotment of Rs. 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs. 100

రాష్ట్రములోని ఎస్. జి. ఓస్, ఉపాధ్యాయులు, నాలుగవ తరగతి ఉద్యోగస్థులు మరియు కార్మికుల కొని తీసు నటువంటి నిత్యావసర వస్తువుల ధరలు పెరుగుచున్నను, వారికి యిచ్చునటువంటి మూల వేతనములు పడిపోతుంటే ప్రభుత్వము తగు చర్య తీసుకోవందుకు.

To reduce the allotment of Rs. 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs. 100

For the gross breach of negligence on the part of the Government to curb the corruption, nepotism, favouritism and red-tapism that is prevailing from top to bottom in the day-to-day administration.

To reduce the allotment of Rs. 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs. 100

To discuss the failure of the Government to regularise the services of the employees working in the Nagarjuna Sagar Project.

Mr. Speaker:—Cut motions moved.

Sri Swarna Vemayya —I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Headquarters Staff by Rs. 100

For the failure of the Government to cut down the salaries of Ministers and highly paid officials so as to increase the salaries of low paid employees and workers to achieve the object of Socialism.

Mr. Speaker:—Cut motion moved.

Sri Swarna Vemayya —I beg to move

To reduce the allotment of Rs 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs 100

To urge on Government to continue the present assignment staff for a period of six months as the assignment work has not been completed in the State so far.

To reduce the allotment of Rs. 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs. 100

To discuss the failure of the Government to remove disparities in the pay scales of the Government servants now working in the State in the same cadres, doing same work, drawing different pay scales.

To reduce the allotment of Rs. 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs. 100

To discuss the failure of the Government to provide relief to Government employees to meet the raise in the cost of living.

To reduce the allotment of Rs. 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs. 100

To discuss the failure of the Government to cut down the top heavy administrative expenditure.

To reduce the allotment of Rs 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs. 100

To discuss the failure of the Government to discontinue the maintenance of the confidential files of N G Os. as the system was invented and imposed by the Britishers.

To reduce the allotment of Rs. 1 86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs. 10

To discuss the failure of the Government to consider the case of work charged and contingent staff for the revision and increase in their wages which have not been touched at all.

To reduce the allotment of Rs 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs. 100

For the failure of the Government to revise pay scales of the N. G. Os, Teachers and other Class IV employees in accordance with cost living prevailing in the State.

Mr. Speaker.—Cut motions moved.

Sri Ramchandra Rao Deshpande:—I beg to move.

To reduce the allotment of Rs. 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Headquarters Staff by .. Rs. 100

To discuss as to how the Hon'ble Ministeres do not tour completely although great amounts are being spent over their T. As and therefore most of the expenditure is a colossal waste of public money Particularly to discuss as to how the Hon'ble Minister for Revenue failed to tour the Hail storm affected villages of Narayankhed Taluk of Dist. Medak although he was scheduled to visit the affected villages according to his own programme.

To reduce the allotment of Rs 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by .. Rs 100

To discuss how this amount would be a wasteful expenditure when there would be no elections to the Panchayats till 1964.

Mr. Speaker —Cut motions moved.

Sri V. Visweswara Rao —I beg to move.

To reduce the allotment of Rs 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by . Rs. 100

తెలుగులో పరిపాలనా నిర్వహణము పూనుకోకపోవటం.

కనీసం జిల్లా, తాలూకా స్థాయిలలోనైనా యీ సంవత్సరం నుండి ప్రారంభించుతామనే హామీ నివ్వకపోవటం గురించి.

To reduce the allotment of Rs 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by . Rs. 100

ఉప ఎన్నికలలో మంత్రులే స్వయంగా ప్రభుత్వ వాహనాలను ఉపయోగించి కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల తరపున ప్రచారమునకు పూనుకోవటంను గురించి.

To reduce the allotment of Rs 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by .. Rs. 100

మరాఠత్వం, అశ్రితపక్ష పాతంను అరికట్టుటకు తగిన చర్యలు తీసుకోకపోవటంను గురించి.

To reduce the allotment of Rs 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by .. Rs. 100

పొదుపు కార్యక్రమంను అమలుపర్చుటకు రివిన్యూ బోర్డును రద్దుపర్చుటకు చర్యలు తీసుకోకపోవుటను గురించి.

To reduce the allotment of Rs. 1,86,48,000 for Heads of State, Ministers and Head quarters Staff by .. Rs. 100

ప్రభుత్వంలో జరుగుచున్న జాప్యంను (రెడే లేపిజమ్) అరికట్టుటకు చర్యలు తీసుకోకపోవుటను గురించి

To reduce the allotment of Rs 1 86,48,000 for Head
of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs 100

Heads of the Departments and Secretariatను కలిపి వేయుటకు చర్యలు
తీసుకోకపోవుటను గురించి.

To reduce the allotment of Rs 1,86,48 000 for Heads
of State, Ministers and Head quarters Staff by Rs. 100

Administrative Reforms కమిటీ సూచనలు వచ్చినవెలలు గడచిపోయినా
అమలు జరుపుటకు చర్యలు తీసుకోకపోవుటను గురించి

Mr. Speaker.—Cut motions moved.

శ్రీ పి. సుందరయ్య (గన్నవరం).—అధ్యక్షా, Heads of State అనే ఈ demand క్రింద 30 రోజులుగా శాసనసభలో జరిగిన చర్చలలోని ముఖ్యవిషయాలను మరొకపర్యాయం ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకురావడం ప్రధానాంశంగా నేను భావిస్తున్నాను. ఈ సందర్భంలో ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రభుత్వయంత్రాంగంలో ఉన్న అవినీతిని పోగొట్టడానికి వారు తీసుకోదలచుకున్న చర్యలకు ప్రతిపక్ష సభ్యులు, శాసనసభ్యులందరూ, యితర ప్రజానీకం సహకారం చేయాలని చేసిన విజ్ఞప్తిని నేను ఎంతో సంతోషంతో బలపరుస్తున్నాను ఆరీతిగా శాసనసభ వేదికనుంచి అంతగట్టిగా అవినీతి ఉన్నది కొంతమంది ఉద్యోగులలో అని చెప్పడమే ప్రజానీకానికి కొంత ఉత్సాహం కలిగించి అవినీతిని కొంతమేరకు అయినా ఆపుచేయడానికి ముఖ్యమంత్రికి, యితరమంత్రులకు ప్రభుత్వ యంత్రాంగానికి తోడ్పడేదానికి అవకాశమిస్తున్నది. Legislature గురించి ఇదివరకు అనేకసందర్భాలలో ఈ శాసనసభ వేదికనుంచి ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకురావడం జరిగింది ఈ శాసనసభా కార్యాలయం General Administration లో ఒక భాగంగా కాకుండా Parliament లో ఉన్నట్లుగా independent department—స్వతంత్ర ప్రతిపత్తి అంటే ప్రభుత్వానికి లోబడే, ప్రభుత్వానికి మించికాదు—చేయాలి అన్నాము. ప్రశ్నోత్తరసందర్భంలో ఆ విషయం యిదమిద్దంగా తేల్చుకుండా తిరిగి ఆలోచనకోసం వదలడం జరిగింది. శాసనసభ independent department గా ఉండి పనిచేయాల్సిన వ్యవహారాన్ని గురించి ముఖ్యమంత్రిగారు అలోచిస్తారని మీరుకూడ ఆరోజు చెప్పినట్లు పత్రికలలో చదవడం జరిగింది. అవన్నీ చర్చిస్తాము అన్నారు. దానిని చూడాల్సిందని కోరుతున్నాను. శాసనసభలో cut motions సందర్భంలోగాని ప్రశ్నల సందర్భంలోగాని, calling attention సందర్భంలోగాని యిచ్చినవాటికి కొన్నింటికి వెనువెంటనే సమాధానం చెప్పలేని పరిస్థితులు ఉంటున్నాయి. ముఖ్యంగా cut motions సందర్భంలో నేను చాల పండ్లుగా ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. ఢిల్లీలో పార్లమెంటులో కూడ అలవాటుఉన్నది. తమ తమ నియోజకవర్గాలకు సంబంధించి ప్రభుత్వదృష్టికి తీసుకువచ్చేదానికి cut motions పెట్టినప్పుడు, అన్నింటికి ఈ శాసనసభావేదికలో సమాధానం చెప్పడం సాధ్యంకాదు, cut motions move చేసిన సభ్యునికి, ఆ cut motion కు కావలసిన సమాధానం

డిపార్టుమెంటుద్వారా పంపించడం ఢిల్లీలో పార్లమెంటులో సాంప్రదాయం. ఆరీతిగా చేయించే దానికోసం ప్రయత్నం చేయాలని ముఖ్యమంత్రిగారికి మరొక పర్యాయం జ్ఞాపకం చేస్తున్నాను, ఇదివరకు ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకు వచ్చాను. ప్రతి డిపార్టుమెంటుకు శాసనసభ్యులతో—ఆయా విషయాలమీద study చేసి వాటిమీద శ్రద్ధతీసుకుంటున్నటువంటి పదిమందితో— సలహా కమిటీలు వేస్తే బాగా ఉంటుంది. శాసనసభలో ప్రశ్నోత్తరాల సందర్భంలో, debate సందర్భంలోనే కాకుండా రెండు నెలలకు, మూడు నెలలకు ఒక పర్యాయం సమావేశం అయినప్పుడు ప్రతి డిపార్టుమెంటుకు వారికి తోచిన లోపాలను గురించి చెప్పి సలహాలు యిచ్చేదానికి వీలు ఉంటుంది. ఆ రకంగా సజీవ సంబంధాలు పెట్టుకొనేదానికి వీలు ఉంటుంది. అది ప్రభుత్వంయొక్క అధికారాలు కుదించేవి మాత్రం కాదు. ప్రభుత్వానికి తోడ్పడే సలహా సంఘాలుగానే ఉంటాయి ఢిల్లీలో అటువంటివి ఉన్నాయి. అంతకన్న చక్కగా పని చేయించేదానికి వీలు అవుతుంది. దానిని గురించి మంత్రిగారు ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. అవినీతి సంగతి ఒక్కటే కాదు

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — ఢిల్లీలో ఏమేమి ఉన్నాయో చెప్పండి. Foreign Affairs, Defence ఇలాంటి వాటికి

శ్రీ పి. సుందరయ్య.— Foreign Affairs Defence కు ఉన్నవి. Education కు ఉన్నవి Planning కు ఉన్నది Agriculture కు Irrigation కు, ఉన్నవి దాదాపు అన్ని departments కు ఉన్నవి. ఎక్కడైన ఒకటి రెండు మినహాయింపులు ఉంటే ఉండవచ్చు. General గా అన్నిటికీ యిదే policy adopt చేస్తున్నారు General Administration కు సంబంధించినంత వరకు ఒక్క అవినీతి సంగతే కాదు. పరిపాలనా వ్యవహారాలలో చాల delays జరుగుతున్నాయి. Budget pass చేసిన తరువాత ఈ departments కు వచ్చే డబ్బు విషయంలో చూచినప్పుడు కూడ కొన్ని నెలలకు గాని allotments జరగడం లేదు అని మంత్రిగారి దృష్టికి అనేక పర్యాయములు తీసుకురావడం జరిగింది ప్రజాతంత్రంలో ప్రజలు కోరేది ఏమిటి? వాళ్ళకు ఏదైన అన్యాయం జరిగింది. అనుకుంటే ఆఖరుకు ముఖ్య మంత్రి దగ్గరకు వచ్చేదాకా సంతృప్తి లేదు. పంచాయితీ, పంచాయితీ సమితి, తాలూకా, Revenue division, జిల్లా, రెవెన్యూ బోర్డు, తరువాత Secretariat, Secretariat కు వచ్చిన తరువాత మంత్రులు, మంత్రులు కూడ ఒక్కొక్క పర్యాయం సక్రమంగా చేయకపోయినట్లయితే ముఖ్య మంత్రి, ఈ రకంగా దొంతర్లు ఉంటున్నవి. Administration ను simplify చేసే దానికి redtapism తగ్గించేదానికి పాధ్యమైనంత దొంతరలు తగ్గించాల్సిన అవసరం ఉన్నది. అందుచేత ఇది serious గా examine చేయించాలని నేను ముఖ్య మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. పంచాయితీలు, పంచాయితీ సమితులు ఏర్పాటు చేశాము. ఇవి మరీ చిన్నవి అనుకుంటే రెండు కలపండి. ఒక town కు 50 వేల జనాభా ఉన్నది. లేక 25, 30 వేల జనాభా ఉన్న ఘునిసిపాలిటీలను రెండు కలిపి ఒక నియోజక వర్గానికి సమానంగా చేయడంగాని

లేక ఒక తాలూకాగా పరిగణించడంగాని చేయాలి తాలూకా ఒకటి పంచాయితీ సమితి ఒకటి కాకుండా రెండింటిని కలిపితే ఒక దొంతర తగ్గిపోతుంది. జిల్లా పరిషత్ ఉన్నది. 2 ఏ తాలూకాలకు కలిపి రెవెన్యూ purpose కోసం legal purpose కోసం ఒక Revenue Division ను ఏర్పాటు చేస్తే సరిపోతుంది. దానితో ఒక దొంతర తగ్గిపోతే Revenue Division కు పోకుండా జిల్లాకు వస్తారు. జిల్లా నుంచి సరాసరి ప్రభుత్వానికి వచ్చేటట్లు చూడాల్సి ఉంటుంది Administrative Reforms committee లో సూచించినరీతిగా directorate లేకుండా directorate ను Secretariat departments ను రెండింటిని merge చేయాలి. కావలసిన officers ను పేసుకోండి. అంతేగాని ముందు మేము Directorate కు రావడం, వాళ్ళు order చేస్తే Secretariat కు రావడం, అక్కడ కాకపోతే మంత్రిల దగ్గరకు రావడం, ఇన్ని కాకుండా administrative simplicity కోసం, దొంతరలు తగ్గించే దానికోసం Directorates ను Secretariat లో కలపవలసి వస్తుంది. Directorates, Secretariat రెండు కలిపి ఒక దొంతర పెట్టిన తరువాత Secretary సరిగా చేస్తాడు అని మనకు నమ్మకం లేకపోతే మంత్రికే జాబు వంపు తాము మంత్రి, సెక్రటరీ, యద్దకు కలిపి ఆలోచిస్తారు ప్రాజెక్టుల విషయం తీసుకోండి ఇంజనీర్స్ వ్రాసిన memorandums, Secretary కి పోవాలి. Technical Personnel కు administrative experience ఉండదు అందుచేత financial angle నుంచి, general angle నుంచి check up చేసే దానికోసం Secretariat department వేరే ఉండాలని ఒక వాదన తెస్తారు. ఇది చాల పాతకాలం నాటి వాదన Technical persons ఈ departments నడపలేరు అని కాదు. Technical personnel తమ కాలం అంతా paper work చేయడం waste అనుకుంటే వారికి assistants ను యివ్వండి. Non-technical people ను assistants గా యివ్వడం వరైన పద్ధతిగాని ఈరీతిగా Directorates మీద non-technical persons ను heads, గా పెట్టి యింకో దొంతర చేయడం అవసరం. తరువాత, రెవిన్యూబోర్డు గూర్చి కూడా చెప్పవలసివుంది ఇదికూడా ఒక దొంతర అని నా ఉద్దేశం రెవిన్యూ కమిషన్స్ ఏర్పాటు చేయవలయుననుకుంటున్నారనుకుంటాను. మూడు, నాలుగు జిల్లాలకు కలిపి వెంటనే ఏర్పాటు చేస్తే చేయవచ్చునగాని వాటిని కూడా ఒక దొంతరగా మాత్రం చేయవద్దని మనవి జేస్తున్నాను రాష్ట్రపరిపాలనలో ఒక భాగంగావుండి మూడు, నాలుగు జిల్లాలను పరిశీలించి వెనువెంటనే నిర్ణయాలు తీసుకుని ప్రభుత్వానికి రిపోర్టు చేస్తే విధంగా ఏర్పాటుచేస్తే బాగానే వుంటుంది అట్లాగాక, ప్రత్యేకంగా రెవిన్యూ కమిషన్స్ ను నియమిస్తే అదికూడా ఒక దొంతరగా తయారవుతుందని నేను అనుకుంటున్నాను ఈ దొంతరలను తగ్గించి, simplify చేయవలసిన అవసరముంది.

గవర్నరుగారి విషయమున్నది మనకువున్న రాజభవనం పెద్దదా, చిన్నదా? అనే ప్రశ్న కాదు. కొంచెం త్వరగా work out చేయవలసి వచ్చింది, నేను చెప్పబోయే లెక్కలు ఖచ్చితమని చెప్పడంలేదు. గవర్నరుగారి ప్రయాణపు ఖర్చులుగాని, ఇంటి అద్దెకుగాని, సిబ్బంది కొరకుగాని మొత్తం 4 లక్షల 80 పేజీ

రూపాయలు ఖర్చు అవుతున్నది 16 మంది మంత్రులకు కలిపి 8 లక్షల 16 వేల ఖర్చు అవుతున్నది. వీరి జీతాలు, వీరియింటి అద్దె, వీరి టెలిఫోను ఖర్చులు, ప్రయాణపు ఖర్చులు కలిసియింత అవుతున్నది, ఇది ఎక్కువా, తక్కువా? అనే విషయం గూర్చి నేను మాట్లాడడంలేదు. మొత్తం మంత్రివర్గంకు అవుతున్న ఖర్చులో సగంవరకు ఖర్చుఅయ్యే institution మనకు అవసరమా, అనేది నా point ఈ చాలాకాలం నుండి institution నడుస్తున్నది. ఇది మనకు ఎంతవరకు అవసరమనే విషయం ఆలోచించాలి. ఆ పనులన్నీ ముఖ్యమంత్రి చేయవచ్చు. లేకపోతే స్పీకర్ గారికి అప్పగించవచ్చు అత్యవసరమైన పరిస్థితులు ఏర్పడినప్పుడు ప్రెసిడెంటు స్పెషల్ ఆఫీసరను పంపుతారు ముఖ్యమంత్రిగారి రిపోర్టును ఆధారంగా జేసుకొని వ్యవహరిస్తారు, లేక శాసనసభ యొక్క తీర్మానాన్ని ఆధారంగా జేసుకుని వ్యవహరిస్తారు అందువలన యీ institution అవసరంలేదని నేను భావిస్తున్నాను. ఒకసారి ముఖ్యమంత్రిగారు అన్నారు ఆ మాట యిక్కడ అనడం పార్లమెంటరీ కాదేమో ముఖ్యమంత్రి పదవి 'అజాగ్రత్తనం' వలెవున్నదని ముఖ్యమంత్రిగారు ఒకసారి అన్నారు. మొత్తం రాజ్యాంగ విధానంలో గవర్నరు యొక్క పదవి అలాంటిదేమోనని నాకు ఒక్కక్కసారి అనుమానం కలుగుతూ వుంటుంది అందువలన ఈ institution అవసరంలేదని చెబుతున్నాను. ఈ మధ్య అన్నీ డిపార్టుమెంటులోను 10% ఖర్చుతగ్గించమని circular పంపినట్లుగా తెలుస్తున్నది. మంత్రిగారు కూడా యీ వేదికపై ఒకసారి చెప్పారు. ఇది సరియైన పద్ధతికాదేమోనని చెప్పవలసివస్తున్నది. ఆయా డిపార్టుమెంటులోని స్కిములనుబట్టి ఖర్చు చేయవలసివస్తావుంటుంది. కొన్ని డిపార్టుమెంటులో ఎక్కువగా ఖర్చుచేయవలసి వస్తావుండవచ్చు, కొన్ని డిపార్టుమెంటులో అసలు అవసరం కాకను పోవచ్చు, అన్ని డిపార్టుమెంటుకు సంబంధించి 10% తప్పకుండా ఖర్చుతగ్గించమని చెప్పడం సరియైన విధానంకాదని మనవిచేస్తున్నాను. ఎదుర్కొనే షన్ డిపార్టుమెంటుగాని, మెడికల్ డిపార్టుమెంటుగాని, వీటిలో ఎలాతగ్గించ గలరు చెప్పండి. ఈ డిపార్టుమెంటులో రోజురోజుకు మనం పెట్టవలసిన ఖర్చు పెంచుకుంటూ పోవలసిన అవసరం ఎంతఅయినా వున్నది

శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి — Administrative staff మాత్రమే, స్కూల్సును, టీచర్సును తగ్గించమనలేదు.

శ్రీ పి. సుందరయ్య.—అది కూడా కావచ్చు. దానికే, బ్రహ్మానందరెడ్డి గారు కమిటీ యిదివరకు పరిశీలించింది ఏ డిపార్టుమెంటులో ఎంత staff వుండా అనే విషయం వారు యిదివరకు పరిశీలించారు. ఇప్పుడు యిచ్చిన యీ ఆర్డరు వల్ల లేనిపోని సంతృప్తిని కలిగించడంతప్ప వేరే ఉపయోగమేమీ వుండదని మనవి జేస్తున్నాను. పన్నులను పెంచుకుంటూ పోతున్నాం. రేపు 30-వ తేదీ నుండి ఆగస్టు నాలుగవ తేదీవరకు మన శాసనసభముందు ప్రజలు తీవ్ర నిరసన తెలియజేయడం జరుగుతుంది. పన్నులను రోజురోజుకూ పెంచుకుంటూ పోవడం మాత్రం చాలా శోచనీయమైన, విషయం. అసలు యీ పన్నులు ఎవరిపై ఎక్కువగా పడుతున్నాయి, ధనికులపై పడుతున్నాయా, పేదవారిపై పడు

జున్నాయా? ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళికను ప్రతి పాదించినప్పుడు మేము ప్రణాళిక అమలుకు కొన్ని సూచనలు చేయడం జరిగింది. వీటిని పరిశీలనజరిపి అమలు జరుపుతామన్నారు. వాటిని ఎంతవరకు అమలు జరిపారో గమనించండి. నేను నిన్నకూడా వీటిని గూర్చి study చేశాను. మేము ఎన్నో సూచనలు ఇవ్వడం జరిగింది. ఒక్క సూచనకూడా అమలు జరిపినట్లుగా నాకు కనబడలేదు. ఉదాహరణకు వ్యవసాయశాఖ, విద్యాశాఖ, ఆరోగ్యశాఖలను గమనించండి. ఇంకా ఎక్కువగా ఖర్చుపెట్టాలని చెప్పిన వాటితో యింకా తగ్గించి వేస్తున్నారు. ఆ విషయం మంత్రిగారు కూడా అంగీకరిస్తారనుకుంటాను. వ్యవసాయోత్పత్తులను పెంచాలంటే ఇర్రిగేషన్ యితర సదుపాయాలు ఎక్కువగా కల్పించాలి, అప్పుడే అది సాధ్యం అవుతుంది. వ్యవసాయానికి ముఖ్యంగా కావలసింది నీరు. తరువాత తెగుళ్ల నివారణ, ఆ తరువాత మంచి ఎరువుల సరఫరా అవసరం. ఆ తరువాత విత్తనాలు మొదలైనవి వస్తాయి. మన వ్యవసాయానికి శృద్ధి యీ విధంగా వెడుతున్నదా, అంటే లేదని చెప్పవలసి వస్తుంది. అసలు వ్యవసాయానికి సంబంధించి సీడ్ ఫారమ్స్కు ఎక్కువగా ఖర్చుపెడుతున్నారని నా అభిప్రాయం. నా ఉద్దేశం యిన్ని లక్షల రూపాయలు అంతా కలిపి ఫీటిల్ ఖర్చుపెట్టడంకంటే ఇర్రిగేషన్ సదుపాయాలను పెంచటానికి ఖర్చుపెడితే యిప్పటికంటే ఎక్కువ ఉత్పత్తిని సాధింపు వచ్చునని నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను. అజీవిధంగా బ్రాక్టర్ తో సాగుచేయడాని కొరకు 18 లక్షల వరకున ఖర్చుపెడుతున్నారు. మంచి నాగట్ల కూడా దొరకని ఫరిసీతిలో యిది ఎంత వరకు ఉపయోగ పడుతుందో ఆలోచించవలసిందిగా కోరుతున్నాను. ఈ విధంగా చూసినప్పుడు capital expenditure side లో సంవత్సరానికి రెండు కోట్ల రూపాయల వరకు 50% చేయవచ్చును. ఇర్రిగేషన్ సదుపాయాలకు, తెగుళ్ల నివారణకు ఖర్చుపెట్టవచ్చును.

Animal husbandryలో కోళ్లు, కుక్కలు, పందులు మొదలైన వాటిపై పెంచడానికి స్కీము వేస్తున్నాము. అందులోనే పాలసరఫరా స్కీము కూడా వుంది. వెటర్నరీ సైన్స్ అభివృద్ధి చేయవచ్చును. ముందు కొర్ర వుంటే ఆ తరువాత కోళ్ల సరిగతి చూపుకోవచ్చు.

మిస్టర్ స్పీకర్ — తిరిగి రేపు ఉదయం 7.30 గం॥ లకు సమావేశమవుదాము.

1-30 P. M

The House then adjourned till Half past Eight of the clock on Thursday The 26th July, 1962.

